

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00292

# GEZANGEN

---

Malka Lee

•

*Permanent preservation of this book was made possible by*

*Marcia & Richard Grand*

*in honor of*

*Rena & Morris Grand*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE  
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE  
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS  
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG  
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE  
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY  
WAS PROVIDED BY:

*Lloyd E. Cotsen Trust*  
*Arie & Ida Crown Memorial*  
*The Seymour Grubman Family*  
*David and Barbara B. Hirschhorn Foundation*  
*Max Palevsky*  
*Robert Price*  
*Righteous Persons Foundation*  
*Leif D. Rosenblatt*  
*Sarah and Ben Torchinsky*  
*Harry and Jeanette Weinberg Foundation*  
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE  
*National Yiddish Book Center*



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at [digitallibrary@bikher.org](mailto:digitallibrary@bikher.org)

בני אדם

מלכה לי

Copyright by the  
YIDDISH COOPERATIVE BOOK LEAGUE OF THE  
JEWISH SECTION, I.W.O.  
80 Fifth Avenue, New York, N. Y.  
December, 1940



## מיין ליד

איך האָב געלייטערט דרך, ליד,  
איך האָב געהייליקט דרך, ליד,  
אין צער און אין פרייד דרך געטראָגן.  
פאַרראַט מיך נישט, ליד,  
פאַרשעם מיך נישט, ליד,  
מיין האַרץ האָט מיט דיין ריטם געשלאָגן.

מ'איז בלוט איצט דער ים,  
מ'איז צייט איצט מיט סם,  
אין אַזאַ צייט דאַרף איך דרך געבערן.  
געלייטערט אין פלאַם,  
געפערלט דיין גראַם,  
אין שטילקייט געוואַשן מיט טרערן.

דו קומסט אויף דער וועלט,  
שריי אַוים מיין געשריי, וויין אַוים מיין געוויין.  
זאַלסט קיין פאַרזעעניש ניט ווערן,  
ביסט געביין פון מיין געביין,  
ווער דערהערט אין מיין פּיין,  
אין פינצטערניש ליכט זאַלסט געבערן!



## ס'איז איך...

ס'איז ניט א נלאַק, וואָס קלינגט געוואַלט  
אין פיער און געוויטער —  
ס'איז איך — א מענטש, וואָס לויפט דורך וואַלד  
אין פיבערדיקן ציטער...

ס'איז ניט דער וואַלד, וואָס פלאַקערט העל  
און ווערט אין פלאַם פאַרשניטן —  
ס'איז דער האַרבסט, וואָס בייט זיין פעל  
און טוט אים אויס פון בליטן...

ס'איז ניט דער שניידנדיקער בליץ,  
וואָס וויל אין חלל טויכן ;  
ס'איז איך — א מענטש אין ציין געקרייז,  
וואָס ציט זיך צו די הויכן...

ס'איז ניט דער ים, וואָס רוישט מיט שוים  
און ברויזט די וואַסערפלאַך —  
ס'איז די זון, וואָס לויכט אין רוים  
און טרינקט דעם ים מיט שטראַלן...

ס'איז ניט די פויק, וואָס פויקט און רופט  
און דונערט ווילד און ווילדער ;  
ס'איז דער שטילער טאָן, וואָס שלאָפט  
אין פויק נאָך זיין געפילדער...

ס'איז ניט דער פידל, וואָס וויינט אין האַנט  
און כישופט דינסטע קלאַנגען ;  
ס'איז דער עכאָ פון געזאַנג,  
וואָס איז אַט ערשט פאַרגאַנגען...

ס'איז ניט דער פויגל אין זיין פלי,  
נאָר די ווייט פון פויגלס פליען ;  
ס'איז איך, וואָס צי זיך, צי זיך, צי —  
מיט הענט צום פויגלס פליען...

ס'איז ניט דער רים פון בריק צו בריק,  
וואָס בינדט מיט טוויזנט פעדים ;  
ס'איז דער גלאַנץ אין ביינדנס בליק,  
וואָס לויכט אונדז דורכן לעבן...

## א ט א ג

עס איז א בלאַנדער טאָג היינט אויפגעשטאַנען,  
מיט אַ קריגל גאַלד אָנגעמאַן אין ליין,  
אָוועקגעשפּאַנט איבער ווייטע לאַנען,  
מיט גאַלד באַגאַסן יעדן בוים און שטיין.

און איך בין היינט אויך אויפגעשטאַנען,  
נאָכן טאָג ווי נאָך אַ שיינעם אינגל זיך געלאָזן גיין;  
אַזויפיל גוטסקייט היינט אין מיר פאַראַנען,  
וועל איך שטיל און ציטערדיק נאָך אים גיין...

דאָס פעלד ליגט הויל און אָפּגעשניטן,  
אָפּגעדעקט אַזוי ווי אַ יונגע פרוי,  
וואָס האָט אין פּיין אַ סך געליטן —  
איצט ליגט עס מיר און קוקט פאַר זיך אַזוי...

דער בלאַנדער טאָג האָט זיך שנעל געביטן  
אין אַ פייערלעשער, וואָס לעשט און ברענט אַליין.  
דער טאָג האָט זיך אויף האַלב צעשניטן,  
פון זיין האַרץ האָט זיך געגאַסן וויין...

שפעטער איז אַ רייפער מאַן פאַר מיר געשטאַנען,  
געגאַנגען מיט אים שנעל אַהיים,  
און אַ סך, אַ סך האָב איך פאַרשטאַנען,  
דעם סוד געלערנט אין זיין שטילן גיין...



## אין אלטן וואלד

ווער איז געגאנגען אין וואלד דעם אלטן ?  
ווער האָט געלאָזן צייכנס אין טריט ?  
אין אוראלטן טאָל זע איך געשטאלטן,  
מיר דאַכט זיי גייען הינטער מיר מיט...

ווער האָט אין מיטן וואלד דעם שטיין געלאָזן ?  
ווי אַ צונג שטעקט דער דלאָט אין זיין מויל...  
אין סאַמעט פון מאַכיקע בלעטער און גראָזן  
וואלגערט אַ שוך זיך מיט אַ פאַרטריקנטער זויל...

ווער האָט געשפּאַלטן די אוראלטע פעלדן ?  
ווער האָט געשליפּן פאַר אַ מילראָד דעם שטיין ?  
דער פעלדו ליגט באַדעקט מיט מאַכיקע פעלצן,  
ווער איז פריער פון מיר דאָ געווען ?

ווער איז געווען דאָ ? וואָס שווייגן די שטאַמען ?  
ווער האָט פאַרפלאַנצט דעם אוראלטן וואלד ?  
מיר דאַכט אויף שליאַכן געשטאלטן נאָך שפּאַנען —  
אין פינצטערן טאָל אַ האָרן נאָך שאַלט...

איך גיי דורך ביימער אין שפינוועכס פאַרשפּונען,  
פון פינגער באַריר צעשטויבן צווייגן אויף אַש —  
איך האָב דאָ אַ טשערפּ פון אַ שיסל געפונען,  
און אַ האַלדז פון אַן אלטער צעבראַכענער פלאַש...

עס זיינען דאָ מענטשן אין פּראָסט געזעסן,  
אַרום די שטיינער האָט אַ פייער געברענט.  
זייער געביין האָט די ערד אויפגעגעסן,  
עס האָט ניט די צייט די קוילן פאַרלענדט...

עס ליגט אַ בויס־שטאַם ווי אַ טשערעפּאַכע,  
זיין גוף מיט לעכער צעגעסן און שוואַרץ.  
אין די וואונדן נעסטן שלענגעלעך וואַכע —  
מוראַשקעס וואוינען אין בוימערשן האַרץ...

איך גיי אין וואלד, איך זיך אַ נאָמען,  
וואָלט עמעצער פאַרקריצט זיין פנים אין שטיין ;  
דער פעלדו ליגט פאַרגליווערט אין שווייגן אין שטומען,  
דאָס שטיינערנע מויל האַלט דעם דלאָט צווישן ציין...

## פּיאָנערן-פרויען

איך זע אייך, פּיאָנערן-פרויען,  
זיצן אין וואַלד אַרום דעם שטיין.  
איך הער פון ווילדע וועלף דאָס וואַיען,  
אויף ערד — סימנים פון אייער זיין...

עס ציט דער וואַלד זיך איבער מיילן,  
דורך יאָרהונדערטער צעבליט.  
אין ביימער צייכנס נאָך פון פּיילן,  
פון בויגן אינדיאנערשן געצילט.

דער פעלדזונשטיין טראָגט נאָך שפורן,  
הינטער גרינעם מאַך שלומערן די טריט.  
ביימער — זקנים זאָט מיט יאָרן,  
און ביימער יונג מיט קעפּ פול צווייט...

עס דערציילן מעשיות זיך די צווייגן,  
ווי די ערשטע האָט אויפגעבליצט.  
בוים האָט אויפגעצייטערט אין זיין שווייגן,  
זיין געשריי אין ווייטן איינגעקריצט...

די ערשטע קלעצער האָט איר געטראָגן,  
מיט די נעגל געריסן אַ שמעג.  
אויסגעשטאָנען הונגער-פּלאָגן,  
מיטן פנים צו די ווייטע מעג...

איר זייט אָט דאָ געשטאָנען,  
מיט פיס געקנאַטן דאָס געלע ליים.  
צוזאַמען מיט אייערע מאַנען,  
געבויט אין וואַלד די ערשטע היים...

און ווער פון אייך עם האָט פאַרבאַכּן,  
געוויבן געגן אינדיאַנער־שטאַם זיין האַנט,  
וואָס האָט געמאַכט אייך פאַר זיין ווייסן שכּן,  
איז דאָס די שולד פון אייער אַלטן לאַנד...

אייך זע די אינדיאַנער טאַנצן,  
איר טאַנצט דעם טאַנץ פון שלום מיט.  
אַרום מאַלצייט פון די ערשטע פלאַנצן,  
טאַנצט איר אויס די פרייד פון שניט...

אייך הער אייך אין די ווינטן זינגען,  
אייך הער אין וואַלד אייך וויינען ווילד.  
אייך קייטל זיך אין אייערע רינגען,  
אייער גבורה אין מיין בלוט צעשפּילט...

איר האָט געלאָזן אַלץ אין מיטן,  
באַדעקט מיט ערד האָט אייך די צייט.  
אייערע כּעג אין מאַרגן איינגעשניטן —  
אייך בין אַ קינד פון נייער צייט...

עס זינגען פייגל אויף טויזנט שפּראַכן,  
דאָס געזאַנג פון אייער מי.  
אייך זע דעם נייעם טאַג דערוואַכן,  
אייך זע דעם רויטן אינדערפרי...

אפשר וועט אויך אזוי מיין מאַרגן,  
צו אייך בייאַנערן געגליבן זיין.  
אין שווערן קאַמף צו זיין אַ קרבן —  
זאָל מיין פאַרגיין אַ צייכן זיין...

## דער העקער

ווען די זון גייט אויף איבער וועגן,  
מיט גאָלדענע טריט שטילערהייט,  
גייט דער העקער דעם טאָג אַנטקעגן,  
מיט בליציקער האַק ביי דער זייט...

ווי אַ פּערד מיט געבונדענע אויגן,  
וואָס דרייט די מיל בלינדערהייט,  
אַזוי גייט ער אין וואַלד געבויגן,  
מיט דער בליציקער האַק ביי דער זייט...

די האַק שניידט זיך איין אין די ריפּן  
פונעם הויכן אוראַלטן שטאַם.  
אַ לָאָרד! רופט ער מיט פליישיקע ליפּן,  
די אויגן גליען מיט פלאַם...

דו האַסט די ביימער באַבלעטערט אין פאַרבן,  
איצט פאַרבסטו זיי איבער אין רוים;  
פאַרוואָס דערמאַנט מיך אַ בוים אָן שטאַרבן?  
פאַרוואָס זע איך אין בוים דעם טויט?!

וואַלט דער וואַלד געקאַנט איצט רעדן,  
דערציילט וואַלט דער אוראַלטער בוים,  
ווי עס האָט געצאפלט מיין זיידנס לעבן,  
ווי אַ וואַרעם צו פים פון המון...

ווען די זון איז אין פאַרבן פאַרגאַנגען,  
האַט דער וואַלד זיך געבלעטערט אין פלאַם;  
אויף אַ בוים איז מיין זיידע געהאַנגען,  
געברענט האָט דער בוים ביזן שטאַם...

עס פּרעפּלען די ליפּן פאַרברענטע,  
עס וויינט זיך זיין שוואַרצע געשטאַלט;  
די האַק מיט זונליכט פאַרבלענדערטע,  
בליצט אינעם אוראַלטן וואַלד...

די האַק בליצט מיט טויזנטער זונען,  
דער בוים קרעכצט מיט הילכיקן שלאָג;  
ווי בלוט פון דער האַק וואַלט גערונען,  
אַזוי רינט די זון אויס פון טאָג...

## דער פאָטער לינקאַלן

וואָס איז געקומען מיר אויפן זין,  
דער פאָטער-לינקאַלן פון די שקלאָפן ?  
איך שטיי אין פעלד און קוק אַהין,  
ווי עס ליגט די וואונדער־וועלט באַשאַפן...

ווי די בערג ליגן אויסגעשפּרייט,  
אויף בלויע נעפּלען אויסגעצויגן.  
איך זע עס ציט אַ מענטשן-קייט,  
אַ פּאַלס מיט קעפּ געהויבן.

דער פאָטער לינקאַלן מיט זיין שטייפן הוט,  
איך זע דורך בערג אים שפּאַנען —  
די זון פאַרגייט אין אייגן בלוט,  
די וואָלקנס שווימען אָפּ ווי שוואַנען...

עס שאַלט פאַר מיר זיין לייבן-שטיים,  
ער האָט די פּריי פאַר זיי באַשאַפן.  
איך שטיי אין פעלד און קוק אַהין,  
ווי עס ציען זיך באַפּרייטע שקלאָפן...

עס זינגען אויף די שוואַרצע זין,  
עס שאַלן זייערע דושאַנגל-לידער.  
און ער פירט די קינדער צום באַנין,  
ווי שוואַרץ מיט ווייס פאַרבֿידערט...

אין רויטע פייערן וויקלט זיך דער ראַנד,  
די זון פאַרגייט אין פּלאַמען.  
איך צי אויס אַהין מיין שטומע האַנט,  
אַ, לאַמיך גיין מיט אים צוזאַמען !

איך בין דער פּלאַם פון זון-פאַרגאַנג,  
וואָס האָט צום טאָל אַראַפּגענידערט ;  
אַלץ פאַרשטיילט אין דין געזאַנג —  
איך בין מיט באַרג און טאָל פאַרגלידערט...

עס שטערנט אויף דער הימל-דאַך,  
די שטיקקייט זינגט מיט אידער-ווערן —  
אויף אַ זילבער-האַרן רייט די נאַכט  
און פאַרזייט דעם טאָל מיט דימענט-שטערן...

## צוויי אינדיאנער

עס הוידעט זיך ים,  
אויף פעסלעך זון.  
צוויי אינדיאנער,  
אויף א געלער קאנו...

צוויי אינדיאנער,  
מיט נופים ווי ליים.  
מיט אַדלערשע פליגל,  
שווימען אהיים...

יעדער אַנגעטאָן,  
אין קלייד פון זיין שטאַם.  
ווי אַ צעקרייטער האָן,  
מיט פלאַמיקער קאַם...

עס שווימט די קאנו,  
ווי אַ גאָלדענע שוואַן,  
און פעסלעך זון  
קיקלט דער ים...

אינער צילט  
מיט פייל אין דער ווייט.  
אַ כמאַרע פייגל  
מיט פליגל צעשפרייט...

דער האָרן צעשאַלט  
אַזאַ רוף אין דער ווייט:  
שענק אונדז דעם וואַלד!  
שענק אונדז די פרייד!

שענק אונדז דעם שוואונג  
פון הירש אין זיין טאַנץ,  
און פלעכטן אויף קעפּ,  
פון שטערן אַ קראַנץ...

ניב אונדז צו זעט,  
פון פיש דאָס געפאַנג.  
פון ווילדגראָז אַ בעט,  
פון נאַכט דאָס געזאַנג...

מיט לייבער צעגליט,  
אין נאַכטיקן שליער...  
טאַנצן דאָס ליד,  
פון זון און פייער...

אינער קניט,  
אין מיטן קאַנו —  
דער צווייטער געשמירט,  
שטייט קעגן זון...

## ביים ברונעם

טונקל־הויטיסע ווייבער,  
מיט רינגען, בראַסלעמן.  
אויף ערד זיך אַ שלײדער  
און בעטן, און בעטן.

אַזא וואָיען און קלאָגן,  
פון אייזלען און פרויען.  
נעמען כמאַרעם זיך טראָגן,  
איבערן הימל דעם גרויען.

פאַלמעס ווי האַרפן,  
הויבן אָן זיך באַוועגן,  
שאַטנס צו וואַרפן,  
אויף זאַמדיקע וועגן.

עס קומט אַ געוויטער  
איבער דורשטיקע וועגן.  
מיט אייזערנע ריטער  
נעמט שלאָגן אַ רעגן.

טונקל־הויטיסע פרויען,  
מיט לײדיקע קרוגן.  
אין באַניגען אין גרויען  
זיצן און קלאָגן.

טונקל־הויטיסע פרויען —  
פאַרברענטע ציפּרעסן,  
אין באַניגען אין גרויען,  
דעם דורשט צו לעשן.

ווי אַ בעלמע פאַרצויגן,  
מיט שימל דער ברונעם.  
שטייען קעמלען געבויגן,  
מיט טרוקענעם נומען.

פון קי אַזא מרוקען,  
פון אייזלען אַ וויינען.  
די ערד איז טרוקן —  
ביימער און פליינען.

טונקל־הויטיסע פרויען,  
מיט מדבר אין אויגן.  
אין טיפן פאַרטרויען,  
צום ברונעם געבויגן...

## פרימאָרגן

בלויער פרימאָרגן, ביסט אויפגענאנגען,  
א בלוטיסער הימל האָט דיך געבאָרן ;  
די וואָלקנס — ווינדעלעך ווייסע צעהאנגען,  
ווייס געוואַשן אין בלויע קאָיאָרן.

בלויער פרימאָרגן מיט פייגל צעזונגען,  
בערג וואָס שפּאַרן אונטער דעם הימל ;  
קי אויף פּאַשע, מיט גלעקער צעקלונגען  
און סינדער אין חלום זעגלען אין דרימל.

און בלעטער עפענען אויף זייערע פינגער,  
ווי צדקה־הענט טיילן זיי דימענט אויף גרין ;  
עס טאַנצן די גרילן, עס היפּן די שפּרינגער  
און זינגען אַ ליד צום בלויען באַנין...

הינער און קאַטשקעס מיט רויטע קאַרעלן  
טאַנצן אַנטקעגן מיט פליגל צעשפּרייט ;  
די זון מיט איר גאַלדענעם פנים נעמט העלן  
און טרינקט די טרערן אויף פעלדער פאַרזייט.

אַ פערד גאַלפּירט מיט אויערן פאַרריסן,  
נעמט אויף זיין הירזשענדיק קול פונעם וואַלד ;  
זיין טרוקענע פעל מיט בייטשן פאַרשמיסן,  
עס טאַנט אים אַנטקעגן זיין אייגן געוואַלט.

בלויער פרימאָרגן פון נאַכט אַ באַפּרייטער,  
די זון אין דער הויך — אַ פּיערדיקער גלאַס ;  
טראַג מיך אַוועק — אַ לופטיקן רייטער,  
וועב מיך איין אין ליכט פון בלויען פאַרטאַגן...



## פאר א שטורעם

הימל מיט וואַלקנס — מילך־ווייסע קעלבער,  
און פורן מיט היי אָנגעלאָדן.  
באַרשטיק פאַרשניטן ליגן די פעלדער,  
יונגען אין שווייס אויסגעבאָדן...

עס פרייבן די פערד מיט היץ און מיט פאַרע,  
וואַלקנס זיך קלייבן און קלייבן.  
עס יאָגן זיך קעלבער — כמאַרע אויף כמאַרע,  
בייטשיקע בליצן די טשאַטעס צעטרייבן...

עס פינקלען די גאַפּלען אין היי איינגעביסן,  
און טורעמען זיך הויך אויף די פורן.  
שטייט אַ פויער אַן אַלטער מיטן קאַפּ פאַרריסן,  
מיט פלייצע געבויגן פון יאָרן...

זיין העמד מיט שטויב און שווייס דורכגענעצט,  
דער שטערן אין זיגאַנישע קנייטשן.  
עס ציטערן די פערד מיט פליגן באַזעצט  
און וואַרטן אויף רוף פון די בייטשן...

אַרום און אַרום ביימער זיך קריגן,  
און ווינטן צעהוליעטע שרייען —  
ביימער זיך ציען, קאָרטשען און וויגן,  
און ווילן פון ערד זיך באַפרייען...

אויף שטורמיקן הימל בליצן פעכטן,  
די כמאַרעס ווי קעלבער אַנטלויפן.  
בליצן ווי שווערדן די כמאַרעס צעשעכטן,  
און דאָס פעלד ווערט מיט רעגן באַזויפן...

## א התונה

אָט שטייט זי דאָ.  
איר גוף סאמעט ווייס,  
די האָר צעקעמט,  
איר שלעפּ צעלאָזט,  
איר קאָפּ אַראָפּגעלאָזט,  
די פיס איינגעשפארט  
מיט שטומקייט און זי ווארט.

און ער — אָנגעבונדן אויף א שטריק,  
זיין פעל — שוואַרץ גראַניט,  
די אויגן גליען,  
די הערנער שטייף —  
צוויי שטאַלענע ליכט,  
אויף דער נאָז א רייף,  
דער שוואַרצער ביק —  
רייסט זיך פונעם שטריק.

פלוצלונג — ווי א באַרג,  
וואָס רייסט זיך אָפּ פון פעלדז —  
ער גיט א שפרונג צו איר,  
דער שוואַרצער ריז,  
מיט פונקען אין די פיס.  
— אן אוראַנאָן מיט ווינט און שטויב,  
א פייער-וואָלקן הויבט זיך אויף.  
הימל דרייט זיך אין געפּלעכט,  
הערנער אין געפּעכט...  
פיס מיט פיס —  
א צוויי-קעפיקער ריז...  
עס שלאָנט זיין מויל  
מיט שוים און רויך,  
עס בריַלט די חיה פון אוראַלט,  
מיט ווילד פון וואַלד.

---

און זי, די קו —  
מיט וואונדער אין איר בליק;  
שטייט שטיל און מאַט  
און קייט א גרינעם בלאַט...

ווער האָט אויפגעוועקט דעם פארטאָג?  
וואָס איז געשען אין וואַלד אַרום?  
אַ מאַמע־קו האָט זיך צעקלאָגט,  
איבער בערג צעטרייסלט איר געברום.

אַ נאַנצע נאַכט האָט זי געברומט.  
מיטגעברומט מיט איר האָט וואַלד.  
די בערג, וואָס שלאָפן אייביק שטום,  
האָבן מיט איר געברום געשאַלט...

די מאַמע־קו, זי לויפט אום ווילד,  
ברעכט די פלוטן מיט איר גוף;  
עס האָט דער אורוואַלד זיך צעברילט,  
און אויפגעוועקט דעם טאָג פון שלאָף...

און איך האָב פלוצלונג אויפגעוואַכט,  
געכאַפט פון וויג דאָס קינד אַרום;  
געבענטשט איז אַט־דער שטומער דאָך,  
וואָס באַשירעמט די ווענט פון הויז...

איך האָב מיין קינד צו זיך געפרעסט,  
ס'געוויין מיט די הענט פארטויבט;  
ווי אַ פויגל האַלט צו זיין נעסט,  
ווען אַ שפּאַרבער האָט זיין רו גערויבט.

ס'האָט די מילך אין מיר אַ שפּאַר געטאָן,  
מיט נאָדלען דינע דורך די בריסט;  
איך האָב דערפילט די מאַמע־קו,  
וואָס רופט און רופט איר קאַלב אומזיסט...

מען האָט פון איר דאָס קאַלב גערויבט,  
איר מויל מיט שוים פון יאָמער זידט;  
עס איז געבאָרן צו זיין געטויט,  
די מאַמע־קו — זי ווייס עס ניט...

די וואַלקנס האָבן הייס געברענט,  
דער ניער טאָג איז אויפגעגאַן;  
באָרג מיט באָרג האָט זיך דערקענט,  
אויף פייער־וואַלקנס אין געשפּאַן...

## דער שווארצער סאלאמאן

אויף פענצטער-ראמען זיצט שווארצער „סאלאמאן“  
און זינגט צו די בערג, וואָס וואַכן צוקאָפּנס;  
זיצט „שלמה המלך“ אויף אַ גילדענעם טראָן;  
פון שטערן קאָפּען שווייסיקע טראָפּנס.

מיט אַ ווייסן טוך פּוצט ער די שויבן;  
די זון פיבערט אין שויביקן טאַנץ.  
ווייסע כּמאַרעס — די ווייסלעך פּאַרצויגן!  
שוואַרצע זונען אין אַפּלען צעגלאַנצט.

ער טוט זיך אויס פון שוואַרצער נעשטאַלט  
און שוועבט אַוועק צום ביבלישן קעניג;  
ער איז הערשער פון פּויגל און וואַלד,  
בערג און טייכן צו אים אונטערטעניק.

די ציינער בלענדן דעם ליכטיקן מאָרגן,  
די זון פּערלט דעם שווייס אויף זיין קאָפּ;  
שלמהס תּאוּוה אין אויגן פּאַרבאָרגן;  
פון די בערג איז ער געקומען אַראָפּ.

עס גייען אים נאָך מחנות חילות,  
מיט גילדענע פּאַנען, קעמלען און פּערד;  
צו „סאלאָמאָן“ געהערן גאָטס פּעלדער מיט תּבוּאות,  
קאָרן און ווייץ וואָס די ערד געבערט.

און ווייסע הירשן מיט הערנער געבויגן,  
פּאַרפּלאַנטערט אין צווייגיגן וואַלד פון אַמאָל —  
טשערערעס שאָף מיט דרימל אין אויגן,  
ווי אַ וואַסערפּאל נידערן אַראָפּ אינעם טאָל...

טויזנט ווייבער מיט פּויקן און צימבלען,  
מיט זוניקע לייבער פון אוילן געבלענדט;  
סאלאָמאָן זינגט — און שוועבט אין די הימלען,  
ווי שוואַרצע שלאַנגען זיך צאַפּלען די הענט...

ער זינגט צו די בערג, עס ענטפּערן די ווייטן;  
„שלמה המלך“ זיצט אויף זיין טראָן,  
זיין לעבן באַהעפּט מיט פּאַרגאַנגענע צייטן,  
דער טונקעלער קעניג — דער שוואַרצער „סאלאָמאָן“.

## וואסער פאלן

וואסער-מידלעך טאנצן אויס די קוואלן,  
ס'זינגען טויכן אין די גלידער.  
וואסער-מידלעך ווי ווייסע כמארעם פאלן,  
און טויכן אויף אין דימענט-שלייערן ווידער.

וואסער-מידלעך וויינען אויס די אויגן,  
אין די טרערן שפיגלען זיך די שטראלן.  
הינטער וואסער-כמארעם איינגעבוין,  
זינגען זיי דאָס ליד פון פאלן...

וואסער-מידלעך ווייסע שלייערן שפרייען,  
מיט געזאנג פון ווינטן אין די אויערן.  
וואסער-מידלעך אין אַ טאנץ פאַרגייען,  
און ווערן אינעם שטראָם איבערגעבוירן.

וואסער-מידלעך מיט שטורעם-ווינטן וויען,  
זיערע גלידער זינגען אויס די קוואלן.  
וואסער-מידלעך טאנצן אויס די שנייען,  
און זינגען געזאנג פון וואסערפאלן...

## א פערד אן א רייטער

עס קומט אן דער שטורעם אויף וואַלקנס צו רייטן.  
מיט גאַלדענע לייצעס, ער יאָגט זיך פון ווייטן.

מיט פייער אין קלאָען, ער שווימט אין די הויכן;  
בליצט מיט די אויגן, און שוועבלט מיט רויכן.

ער שווימט איבער בערג, זיין בויך הענגט אינמיטן —  
אזוי האָט דער שטורעם די וועלט דורכגעשניטן...  
זיין ברום איז ווילד, דורך ציינער וואָס קריצן,  
זיין קול איז דער דונער — זיין לאַך זיינען בליצן...  
בלוטסקע בייטשן אויף הימל צעשוואונגען,  
פייעריקע בליצן מיט פלאַמיקע צונגען...  
עס פליט אויף א פעלד א ציך אָנגעבלאָזן,  
ווי אויף א שטורמישן טייך א זעגל צעלאָזן...  
און הענער מיט רויטע שנאָבלען צעקרייטע,  
אויף פעלדער צעפלוּיגן מיט פליגל צעשפרייטע...  
דער שטורעם נעמט האַגלען, דער שטורעם נעמט ריזלען,  
דער רעגן נעמט האַפטן מיט זילבערנע שפיזלען...  
עס פויקן די דעכער, און פויקלען צום שטורעם,  
בלעטער געפאלענע פליען צו קברים...  
ביימער צעשוּיבערטע ווי פרויען וואָס קלאָגן,  
רייסן די האָר פון רעגן געצוואַנגן...  
עס האָבן צעעפנט זיך וואַלקנס פון רוימען,  
ווי ליכט־פיש צעשוואומען אין ימיקע שוימען...  
הילכיקע דונערן איבער בערג, איבער טאָלן,  
האָבן די וואַלקנס אין טראַפנס צעמאָלן...  
עס האָבן זיך טייכן אויף בייכער געקייקלט,  
מיט בלוטיקע פינגער האָט רעגן געפייקלט...  
עס יאָגט זיך דער שטורעם — א פערד אן א רייטער,  
די וועלט איז אין בליצן — א פלאַמיקער שייטער...

## זון - פארגאנג

עס גליט דער הימל — פייער ברענד.  
אנטליי מיר, גאָט, דאָס פינדזל פון דיין האַנט.

מיין ליד צו פארבן פייער רויט,  
פארוועבן אין דיין ליכט דעם סוד פון טויט...

אָט שטיי איך אינמיטן אַ נאָלדענעם פעלד,  
און זע ווי דו פארבסט מיט דיין פינדזל די וועלט...

אויף מיין פנים לויכט אויף דורכזיכטיק די הויט,  
פון וואָס פאַר אַ פאַרב איז נעמישט אָט דאָס רויט? ...

די פאַרב טריפט אַראָפּ, ווי עס וואָלט ברענגען די ערד,  
ווי אויף גלייאַקע קוילן צעטאַנצט זיך אַ פערד...

מיט שווערקיט פון מילך צעלייגט זיך אַ קו,  
אין די בהמהשע אויגן שלאָפט אַזאַ רן...

אויף יענער זייט באַרג אַ בראַנדיקע וואַנט.  
אנטליי מיר, גאָט, דאָס פינדזל פון דיין האַנט...

## האַרבעט

עס גאַלדיקט דער בלאַט, די גראַזן זיי ברוינען,  
אין אַ שטיבל אַ קליינעם צוויי אַלטינקע וואוינען...

צוויי קליינע לייט: אַ זקנה און אַ זקן.  
דורך שייבעלעך גרויע צום אַוונט זיי קוקן...

איבער זיי נידריק דער הימל געבויגן,  
די כמאַרעס ווי ים־פּיש שווימען פון אויבן...

דער וויינשמאַק האָט זיינע טרויבן געבוירן,  
די אַלטינקע לייט האָבן קרענצלעך פאַרשוירן...

פון באַרן־בוים הענגען ווי גלעקער די באַרן,  
און פאַלן צום גרונט, און הויבן אָן דאַרן...

לעבן שטיבל ליגט אַן אָפענער ברונען,  
וואָס שפיגלט דעם הימל מיט גאַלדענע זונען...

קומט אָן דער אַוונט, קאָן מען דאַרט הערן,  
עס קלינגען אין ברונען ליכטיקע שטערן...

האַרבסטיקע פייגל וויינען זיך איבער,  
אין בלעטער גערויש מיט נאַכטיקע לידער.

קומט אָן אַ ווינט ווי אַ רייטער צו לויפן,  
וויגן זיך ביימער — שיכורים באַזויפן...

רייסן פון זיך די קליידער אין שטיקער,  
אין וויבער פון האַרבסט זיי טרייסלען זיך שיכור.

די טרויריקע זקנה קוקט צום געוויטער,  
און פלעכט אויס אַ בעזים פון טרוקענע ריטער...

דער זקן, ער קוקט מיט אויגן פול זאָרן  
און בעט אין דער שטיבל — דערלעבן ביז מאַרגן...



## א טויטער בוים

שטייט א בוים אין מיטן פעלד  
מיט יונגע פארשניטענע יאָרן,  
מיט צוויי דאָרע צווייניקע הענט,  
מיט פיס, ווי פערדישע שפּאַרן.

אַמאָל האָט דער בוים געזונגען מיט גרין,  
מיט בלעטער — אין זון־ליכט געצונדן;  
האָט אַ בליץ — אַ פיעריקע שפּין —  
זיין גוף אין שטיקער צעשונדן.

די גרינע הענט — שוואַרץ און פאַרברענט,  
זיין קרוין ווי שטעכיקער דאָרן;  
שטייט אַ בוים פאַרשניטן אין ערד —  
די מאַמע, וואָס האָט אים געבאָרן.

ווי אַ פערד אין שפרונג מיט אָפענעם מויל,  
אויף שטענדיק געבליבן פאַרגליווערט;  
די דאָרע קאָרע מיט שוואַרצקייט פון קויל,  
זיין גוף אין וואונדן צעשפליטערט.

נאָר היינט האָב איך דערהערט אַ געזאַנג,  
דער טויטער בוים האָט געזונגען;  
מיט מאָרגן־זון און פייגל־געקלאַנג  
זיינען פייגל פון מויל אים געשפרונגען.

אין שנאָבלען זיי טראָגן אַ זאַנג צו אַ זאַנג  
און בויען אַ נעסט זיך צום לעבן;  
און וועקן אים אויף מיט מאָרגן־געזאַנג,  
צום בלויען הימל זיי שוועבן.

זיי בויען אַ נעסט און זינגען זיך צו,  
די פייגל סוויסטשען און שאַלן;  
דער בוים בענקט צו אייביקער רו,  
זיין גוף זאָל אויף שטויב זיך צעפאַלן.

## געזאנג פון האַרבסט

א, הערסטו דאָס ליד פון האַרבסטִיקן וויינען ?  
דער זומער זיך זעגנט מיט וועלדער און פֿליינען.

עס וויכערט דער ווינט — דער האַרבסטִיקער שניטער,  
און טרייסלט די ביימער, די בלעטער אין ציטער.

ווי פייגל די בלעטער אין לופטן זיך יאָגן  
און ווערן פון ווינט צו דעם אָפּגרונט געטראָגן...

אין ווירבל פון בלעטער, אין האַרבסטִיקן יאָמער,  
אין קערן פון זימען דרימלט דער זומער...

\*\*

געזאָנגען אַ זקנה אין גרויען געקליידט,  
פון אירע גלידער מיט האַרבסט געווייעט...

געזאָנגען געבויגן, דער ווינט האָט געריסן,  
מיט פראָסטיקע ריטער איר פנים געשמיסן...

געבלעטערט די טעג ווי האַרבסטִיקע בלעטער,  
געזען זיך פאַרצווייגט אין ליכטיקן שפעטער...

איר לעבן אויף ערד וועט ניט ווערן פאַרלאָרן,  
זי האָט דאָך אַ דור צו דעם מאָרגן געבאָרן...

עס וועלן זי דורות אויף דורות פאַרבייטן,  
זי איז דאָך פאַרצווייגט אין מאָרגן אין ווייטן...

פאַרוואָס וויינען די בלעטער אין בלוטיקע פאַרבן ?  
פאַרוואָס וויינט איר לייב — זי וויל נאָך ניט שטאַרבן...

אַלץ רייסט זיך צום לעבן, וויל ניט פאַרגיין —  
א, הערסטו דאָס ליד פון האַרבסטִיגעוויין ? ...



## לידער פון מיין לאַנד

דיך מאָלן, לאַנד מיינס, מיט די בבל־טורעמס,  
פון אַלומינום, בראַנז און גאָלד באַזוימט;  
געפאַנצערט מיט שילדן, ווי קריגער קעגן שטורעמס,  
דיינע מויערן מיט קרענץ פון ליכט באַקרוינט.

דיך מאָלן, לאַנד מיינס, מיט די ליכט־קופּאָלן,  
מיט פייער־פענצטער אין דער נאַכט צעבליצט;  
דיינע טייכן מיט שיפן אָנגעשוואָלן,  
דיינע קוימענס אין הימל איינגעקריצט...

דיך מאָלן, לאַנד מיינס, מיט עראָפּלאַנען,  
ווי די פייער־אַדלער צום הימל־הויך;  
ווי עס שלענגלען זיך יאָגנדיקע באַנען,  
אין אינגעווייד פון מאַנהעטן־בוך...

דיך מאָלן, לאַנד מיינס, מיט הענגענדיקע בריקן,  
מיט לאַמפן ווי דימענטן אויפן האַלדז פון נאַכט;  
ווי אַ וואָלף שפיזט אָן די הונגעריקע בליקן,  
ווען דאָס ווילד האָט אין זיין בלוט דערוואַכט...

לאַנד מיינס, מיט פּאַלאַצן און מוזיאָומס,  
שווייס פון גבורה דורך דורות איינגעשפּאַנט;  
איך וואָלט געשאַלטן ווי דער פּאַסטעך עמוס,  
מיט אַ שטעקן אין מיין פּויסטנדיקער האַנט...

איך וואָלט זיין אַלטע קללה אויסגעגראָבן,  
געשאַלטן, געשאַלטן דיין רייכן קלאַס;  
מענטשן אין דער נידער ווי שוואַרצע ראַבן,  
קראַקען אויס דאָס אומגליק אויף דיין נאַס...

אַנטקעגן דיינע מעכטיקע מעטראָפּאָלן,  
שרעק און עלנט צופּוסנס דיין יעדן הויז;  
אַ לאַנד מיינס, איך וואָלט דיך מאָלן —  
אויף יעדן טורעם — אַ מענטש ניט אויס...

## היימלאזע

א שווארצע פינצטערניש, פלאכט אויף פלאכט,  
שנורן ליכטער אויפן האלדז פון נאכט...  
א זאווערוכע מיט דער נאכט צעקרייגט,  
א חיה האָט די פעל פון זיך געפליקט...

א ווייסע זאווערוכע אין א ווילד געדריי,  
ווי די וואַיענדיקע וועלף אין נאכט געשריי...  
לעבן אונטערבאָנען אויף קאלטן שטיין פון טרעפּ,  
ווי אָפּגעהאַקטע גלידער — הענט, און פיס, און קעפּ...

אויף די טרעפּ ווי שלאַנגען איינגעדרייט,  
ליגן בירגער פון מיין לאַנד פאַרשנייט...  
איינער וואַיעט אין דער נאכט זיין וויסטן פּלוד; ;  
ווי א פיש וואָס עפנט אויף אַ מויל — זיין שוד...

לעבן אונטערבאָנען שויפענצטער צעהעלט,  
פיגורן וואַקסענע אין פוטערן צעשמעלט.  
פיגורן וואַקסענע אין פעלצן איינגעהילט,  
— מענטש פון פלייש און בלוט מיט ציטערציין צעשפילט...

די ווייסע זאווערוכע אין א טאַנץ צעלאָזט,  
מיט הויפּנס שניי, און מיט בלויען פּראָסט...  
אין דער שפעטער שעה האָב איך דורכגעשפּאַנט,  
געזען די בירגער פון מיין רייכן לאַנד.

איך לויף אַריבער פיס, אַריבער מענטשן-קעפּ,  
צו די אונטערבאָנען אַראָפּ, אַראָפּ די טרעפּ...  
איך בין אַן אויסגעשריי אין דער וויסטער נאכט:  
אַ מענטש, דו מענטש, דו היימלאָזער, דערוואַך !

## אויף בראָדוויי

ווי אַ זונה רופט בראָדוויי אויף סקווערן,  
מיט דימענט קאַלטע בלענדנדיקע שטערן.  
פאַרלעך ווי אין קאָדרילן אויף די ראָגן,  
ווי אין אַ טאַנץ אויף בראָדוויי געטראָגן...  
זילבער-פּוקסן, אָוונט-שלעפּן, שלאַנקע גלידער,  
צילינדער-היט ווי די קוימענס שטייגן איבער...  
אַזאַ טאַנץ, זילבער-גלאַנץ, הימל ווי אין טראַנטעס,  
מענטש-געפּלעכט, פּלאַקער-נעכט ווי אין גיהנום דאַנטעס.  
ווי אַ זונה מיט רויטע דימענט-פעכער,  
רופט בראָדוויי צו די הימל-דעכער...  
איך טראָג זיך אין פאַרבן-שטראַם פון מאַסן,  
ווי אויף אַ קאַרניוואַל : אַ מאַסקע צווישן מאַסקן...  
איך בין אַן אורמענטש מיט מיליאָנען גלידער,  
מענטשן-פּים זיי טרעטן מיך אַריבער.  
אַפּישן פינקלען קוועקזילבערדיק מיט ליכטער,  
איך בין אַן אורמענטש מיט טויזנטער געזיכטער...  
איך צי אַריין דאָס אומגליק פון דער נידער,  
ווי אַ גאַלדשמיד שמעלץ איך עס אין לידער...

## דער גאַלדענער טאַל

ווער האָט צעשאַטן די רענרלעך אָן צאַל,  
אינעם גאַלדענעם טאַל, אינעם גאַלדענעם טאַל ?  
ווער האָט די נאַכט מיט ליכטער באַמאַלט ?  
אַ גאַלדענער טאַל מיט ליכטיקן גאַלד...  
ווי אַ מיראַזש מיט גאַלד-ליכט פאַרבלענדט,  
פינקלט דער טאַל מיט לאַמפּן צעהעלט...  
אַנטקעגן — דער טייך מיט גאַלד און בריליאַנט,  
צום גאַלדענעם טאַל שטרעק אויס דיין האַנט !  
שעפּ אויס דאָס ליכט ווי שוימיקן וויין,  
טראָג עס דער וועלט — ליכטיק זאָל זיין.

## פעלקער-מארשרוט

טויזנטער טריט, געזיכט צו נעזיכט,  
די נאכט ווערט דערטרונקען אין ליכט.

עס פינקלען די מויערן מיט לאַמפן צעהעלט,  
עס שרייבן אַפישן מיט עלעקטרישע הענט.

עס פליט מיט צוויי גרינע אויגן א באַן,  
וואַגאַן צו וואַגאַן — א גאַלד קאַראַוואַן...

א קלאָון לאַכט מיט אַן עלעקטרישער צונג —  
פיער ציינער אין זיגזאַגנישן שפּרונג.

א שאַל מיט קאַווע אין נאַכטיקער הויך,  
ניט אויף אין לופטן מיט דופטיקן רויך.

בראַדוויי טאַנצט מיט אייזערנע טריט,  
אַלע פעלקער אין איין בונד געשמידט.

טריט הינטער מיר, פאַרויס און פאַרויס,  
מענטשן פון פעלקער מיטן זיך אויס.

מיט שיכורע טריט איך גיי און איך גיי,  
מיט פעלקער צוזאַמען אין האַרץ פון בראַדוויי.

מענטש, מיין מענטש — געביין פון געביין,  
פאַרוואַס-זשע קריצן פעלקער מיט ציין ?

פאַרוואַס-זשע גיסט מען דעם שטאַל אין קאַנאַן,  
אַן אויג פאַר אַן אויג, אַ צאַן פאַר אַ צאַן ?

פאַרוואַס-זשע שמעלצט מען דעם סערפּ אין אַ שווערד ?  
זיי אַפּצואַווישן אין גאַנג פון דער ערד...

---

ניטאָ אזא טרונק, וואָס קאָן לעשן מיין בלוט,  
ווען עס פויקט דער טויט אין פעלקער-מארשרוט.

## שכנים

איך וואוין צווישן שכנים, שכנים א סך,  
טיר לעבן טיר, און דאך לעבן דאך.

שכנים פון לינק, און שכנים פון רעכט,  
שכנים צעטיילט ווי טעג און ווי נעכט...

אין טירן א סך וואוינט די נויט,  
דורך שווייס פון הענט עסט מען דאָס ברויט...

און פענצטער זיינען א סך דאָ פאַראַן,  
יעדער פענצטער פאַר זיך — א ים...

פענצטער מיט בלומען און קינדערשע קעפּ,  
פענצטער פאַרשמעלט מיט לייטערס אויף טרעפּ...

און פענצטער ווי גאַלדענע טאַצן מיט ליכט,  
וואָס פינקלען מיט זון אין יעדן געזיכט.

און פענצטער באַפינגערט מיט קינדערשע הענט...  
און פענצטער פאַרמויערט ווי קברים אין ווענט.

און פענצטער מיט זון פון פרי ביז ביינאַכט,  
און פענצטער וואָס שפּייגלען בייטאַגן אָפּ די נאַכט.

א סך פון די שכנים זיינען מיר פרעמד ;  
מיר קאָנען זיך געבן דורך פענצטער די הענט...

## דאָס בלינדע הויז

דורך גאָלדענע שויבן צום מאָרגן אַרויס,  
שטייט אויף אַ נאָס דאָס בלינדע הויז.

די פענצטער טרינקען פון שטראַלן דאָס גאָלד,  
און ווערן פון בלויע הימלען באַמאָלט...

גאָר אינעווייניק ליגן מיט אויגן פאַרגלייזט,  
זיבעציק בלינדע און אַלטע לייט...

זיי האָבן סיינמאָל די זון ניט געזען,  
אין איר זונאוּפגאַנג, אין איר זונפאַרגיין...

ווערט די נאָס באַלויבטן מיט עלעקטרישע ליכט,  
איז פינצטער דאָס הויז, ווי יעדנס געזיכט...

פאַר זיי איז בלויו אייביקע נאַכט פאַראַן,  
אַזוי דרימלען אין חושך זיבעציק מאָן.

נייט ווער דאָס פינצטערע הויז פאַרביי,  
דאַכט זיך, מען הערט אין נאַכט אַ געשרוי.

דורך נאַכטיקע גאַסן דאָס לעבן צעשאַלט,  
ביי די פינצטערע שויבן גלאַצט אַ געשטאַלט...

צו די גאָלדענע שטערן ער ציט אויס די הענט,  
און ווערט אין דמיון פון אַ חלום פאַרכלענדט.

און גלאַצט אין דער נאַכט דורך די פענצטער אַרויס,  
און חלומט פון ליכט דורכן פינצטערן הויז...



## אין קעלער

איך מאָל דאָ אַ קעלער, מיט טירן אַ פּאָר,  
אין שכנות — אַ מאָלער און אַ סקולפּטאָר.

אַ קעלער אַ גרויער, ווי אַ קעלער דאַרף זיין,  
עס קומט דאָרט קיין ליכטיקער שטראַל ניט אַריין.

דער ווינט שפּילט אַ ליבע מיט אַ טיר אויף אַ שטריק,  
שלעפט זי צו זיך, און שטויסט זי צוריק.

דערנעבן אַ פּיאַנאָ מיט ראָסטיקע ציין,  
דער ווינט פּויקט אַ ליד אויף איר וויסטן געביין...

דער רוקן צעבראַכן, די גלידער מיט ראָסט —  
דער ווינטער שפּילט אויף קלאַווישן מיט פּראָסט...

דערנעבן, אַן אויוון מיט זשאַווער פּאַרברענט,  
באַקט זיך דער ראָסט אויף בלעכענע ווענט...

און אַ קינדיש וועגל מיט אַ קישעלע פּוך,  
צופוסנס זיך וואַלגערט אַ קינדערשער שוך...

און פענצטער מיט מיסט, קאַלך און צעמענט,  
וואָס שייַלן זיך ווי לישאַיעס פּון זאַמדיקע ווענט...

אין מיטן אַ קעסל מיט דאַמף און מיט רויך,  
עס פּלאַקערט אַ פּיער אין אייזערנעם בויך...

פּון סטעליע וויינען די רערן אַראָפּ,  
ווי גרויסע טרערן, וואָס פּאַלן ווי באָב...

דאָס איז דער קעלער מיט טירן אַ פּאָר,  
אין שכנות — אַ מאָלער און אַ סקולפּטאָר...

## פון דער הויך

דער פּאַרטאָג אין נעפּל — אַ גרויע הון  
האַט געליינט אַ גאַלדן איי — די זון...

די זון איז אַרויס מיט גליאַיקן גאַלד —  
אַלץ איז געוואָרן מיט שייַנקייט באַמאַלט.

שויבן פּון הייזער — פּראָזשעקטאָרס צעהעלט,  
האַבן געשמייכלט מיט גאַלד צו דער וועלט...

ווי נאָר די זון האָט געוואָרפן איר ליכט,  
האָט אויפגעבליצט אַ מענטשלעך געזיכט...

אויף אַ טורעם צעפלאַטערט — אַ לעבעדיקע פּאָן  
פּאָכט אַ מענטש מיט אַ האַמער באַגאַסן מיט זון.

אויף סקעלעמ־הייד פון פופציקסטן שטאָק  
ווינט זיך אַ צווייטער, ווי אַ צונג פון אַ גלאָס...

אין שוואַרצע בריילן דער מענטש אין דער הויך,  
הענגט אויף אַ רימען וואָס גארטלט זיין בויך...

אין דער האַנט אַ לאַמפּ — אַ פּלאַם־בלויע שפּין,  
וואָס בליצט מיט פיער פון וויאָלעט און גרין.

ער ברענט דאָס שטאָל און בויערט עס איבער,  
און הענגט מיט זיין לעבן איבערן אָפּגרונט אַריבער...

## פאַרבער אויף „פיער־עסקייפּס“

הינטער אַ באַלסן, הינטער אַ שוואַרצן,  
שטייען דריי פאַרבער און פאַרבן.  
אין מאַנטלען פאַרשמאַלצן, מיצן פאַרדארטע,  
מיט באַרשטן רויט פּלאַמיקע פאַרבן.

דריי יונגען געזונטע הענגען אַריבער,  
פון פיער־עסקייפּס, ווי פון אַ לופטיקער בינע.  
אין דרויסן דער פּרילינג, די ביימער פאַרבט איבער,  
אין בלעטער און פאַרבן אין גרינע.

זון אין די שויבן, זון אויף די יונגען —  
זיי שפּילן מיט באַרשטן מיט רויטע.  
איבער זשאַווער פון לייטערס — באַרשטן צעזונגען,  
באַרשטן אין הענט אין פאַרטרויטע...

אויף גאַסן אויף ברייטע גאַניקעס שיינען,  
ווי שיפן אויף טונקעלע ימען.  
די פאַרבער — מאַטראַסן שטייען אין איינעם,  
אויף לייטערס און פאַרבן צוזאַמען.

## ביים ברעג פון ים

איך זינג צו דיר, מיין לאַנד, א הימן,  
איך זיך ביי דינע ברעגן היינט;  
איבער מיר דער שענסטער בלויער הימל,  
צו מינע פיס דער בלויער ים צעשפרייט.

דינע קינדער נאָקעט ביי די ברעגן  
באַסן זיך אויף דיין קלאָרן זאַמד;  
זעגלען שווימען ווי שוואַנען דיר אַנטקעגן  
און באַפליגלען און באַצירן דיך, מיין לאַנד.

און וואו איך ווענד מיין בליק — אזוי פיל רחבות,  
פעלקער ווי אַ רעגנבויגן אויפן זאַמד;  
דינע זין און טעכטער שלאַנקע ווי די פאַלמעס,  
מיט באַרָאָנז-לייבער פון דער זון צעפלאַמט.

שטראַלן פלעכטן אויס אַ כישוף-פינדזל,  
מאַלן דעם מענטשן-ים מיט זון —  
פון ווייט וואַסט אויס אַ גרינער אינדזל,  
די ביימער ביז אין הימל שפאַרן אָן.

ביים האַריזאָנט זיך גרענעצן צוויי ימען,  
אַ קייט מיט ביימער ציען זיך אין ריי,  
מיט גרינע קרוינען, און מיט הייסע שטאַמען  
טרינקען זיי די מילך — פון כוואַליעס-שניי...

צעשוימטע כוואַליעס קושן דינע ברעגן,  
פאַרלעך אַרומגענומענע זיך ליבן;  
און נעגער-פאַרלעך טאַנצן זיך אַנטקעגן,  
אַלע פעלקער אויף איין ברעג פאַרקליבן...

ווי אַ נאָרטן מיט אויסטערלישע בלומען,  
שירעמס אויף די ברעגן פאַרווייט;  
הייסע לייבער ליגן דאָ אַרומגענומען —  
און טרינקען זון און ליכט און פרייד.

איך זינג מיט אַלעמען צו דיר אַ הימן,  
ווי קינדער פון איין מאַמען און איין טאַטן;  
איך בונד פון פעלקער — אונטער פרייען הימל,  
זיי געבענטשט, דו לאַנד מינים פון די שטאַטן!

## דער נעגער אין סאָבוויי

אין אַ נאַכט אזאָ בין איך געפאָרן אַהיים,  
האַב איך אין באַן פאַרנומען אַ יאָמער-געוויין...  
אַ יונגער נעגער מיט פאַרבראַכענע הענט:  
„אַ לאָרד, אַ לאָרד אַ, העלף מיר, העלף!  
זיי האָבן געוואָיעט אויף אים ווי די וועלף,  
פאַרוואָרפן אַ שטריק, ווי אויף אַ פערד אַ צוים,  
און אים אויפגעהאַנגען אויף אַ סאַסנע-בוים...  
אַ לאָרד, וואָס האָסטו פאַרקוילט זיין הויט,  
פאַר זיין שוואַרצן אָפּשטאַם צו ווערן געטויט...  
איך הער איצט אין ווינט זיין סינדערשן רוף —  
אויף אַ סאַסנע ווינט זיך מיין ברודערס גוף...“

ער פאַטשט די הענט און ביילט זיי ווילד,  
אין יעדן מענטשן ער זעט דעם מערדערס בילד...

אין סאָבוויי פאָרן מענטשן אַ סך,  
ניט פלוצאָנג דער נעגער זיך הויך אַ צעלאַך,  
ער פאַטשט אין זיין קני: „מיין ברודער, ער שפּרייזט,  
זיין קאָפּ פאַרוואָרפן, זיין גוף אויסגעלייזט...“  
דער נעגער לאַכט, ער קייכט, און ער זינגט,  
זוכט אין די טאַשן דורך טרערן און ווינקט,  
און ער ווינט זיך אום אויף די שיכורע פיס,  
עס וויינט אויף אַ קול אַ טונקעלער ריז...  
אַהין און צוריק דער נעגער, ער שפּאַנט,  
ווער עס פאַרט מיט, טראַגט די שאַנד —  
„אַ לאָרד, אַ לאָרד, איך האָב געוואונען די שלאַכט“ —  
צוויי שרענגעס ציין שניידיק צעלאַכט...  
„אַ לאָרד, אַ לאָרד, אַט קומט ער צוריק,  
אויף זיין האַלדז דער שלייף פון אַ ווייסן שטריק...  
מיין ברודערס האַלדז ווי אַ פידל דיין,  
אַנטשוויגן אויף אייביק מיין ברודערס שטים...“

איך הער איצט אין ווינט זיין סינדערשן רוף,  
„אויף אַ סאַסנע ווינט זיך מיין ברודערס גוף...“  
ער הויכט זיין פויסט און ביילט זי ווילד,  
אין יעדן ווייסן ער זעט דעם מערדערס בילד...

## א בוקעט מיט בלומען

אויף פערצנטער גאס — א מענטשלעכער תהום,  
אויטאָס משונהדיק ברומען.

מיר זיינען פאַרביי געגאַנגען א קראָם,  
האַט אַ חבר געקויפט מיר בלומען...

די גאַס מיט מענטשן — אַ מילגרוים פול,  
זיי ווערן אין שטראָם געטראָגן:  
בלאַסע סינדער גייען פון שול,  
און אויטאָס זיך יאָגן און יאָגן.

יעדער וועג מיט מענטשן איז שוואַרץ,  
באַנען און האָרנס — זיי זשומען.  
און איך טראָג, ווי אַ סינדר צו מיין האַרץ,  
אַ בוקעט מיט דופטיקע בלומען...

און פלוצלונג איך זע — אַ פעלד און אַ וואַלד,  
די הויכע געביידעס פאַרשווינדן.  
אַרום און אַרום מיט טייכן עם קוואַלט,  
און עם שמעקט מיט סאַסנעס און לינדן...

אין אַ וואַלד אַ גרינעם איך שפאַן און שפאַן,  
און ביימער אַנטקעגן מיר קומען.  
עס פירט מיין פוס מיך אַראָפּ צו דער באַן,  
און איך שוועב צווישן ביימער מיט בלומען...

ס'איז מאַי, דער בעז איז שוין רייה,  
און ביימער פון עפּל שוין צוויטן,  
און דאָ אין סאַבוויי שמעקט מענטשלעכער שווייס,  
און איך מיט די בלומען אין מיטן...

בלומען געהערן צום געזאַנג פון ערד,  
צו זון און גאַלדענע לאַנען.  
זיי ווערן פון רעגן און שטראַלן גענערט,  
ניט פון שווייסיקע לייבער אויף באַנען...

אַן אייזערנער פעכער פאַטשט אין געדריי,  
און מאַלט די מידקייט פאַנאַנדער.  
הענט אויף די הענגערס, רייען נאָך ריי,  
מענטשן פאַרקנוילט מיט אַנאַנדער...

זיי אלע פאַרן פון אַרבעט, אַהיים,  
אַזויפיל מענטשן פאַראַנען!

יעדערער פירט די דאנות אהיים —  
 דערפאר אזא ענגשאפט אין באנען...  
 און יעדערער אָטעמט אַ גאָרטן איצט איין,  
 אויף טרוקענעם לעדערנעם גומען.  
 זיי טרינקען דעם בעז ווי דורשטיקן וויין,  
 עס שליסן די אייגלעך די בלומען...  
 איך פיל אויף מיין לייב אַ מענטשנס געוויכט,  
 זיין שטערן געהאמערט אין קארבן.  
 איך גראָב אין די בלומען איין מיין געזיכט,  
 די בלעטער — זיי נעמען שוין שטארבן...  
 גופים געשטויסן פאלן צו מיד,  
 מיילער פארקלעמטע דאָ שטומען.  
 און איך טראָג אויף די ליפן אַ ליד,  
 אין די הענט — פאַרחלשטע בלומען...

## א גאָרטן פון ניו-יאָרק

ניט שלאַנקע ביימער ציען זיך צו רוימען,  
 נאָר ביימער דאַרע מיט שטויב-באַדעקטע קרוינען,  
 אין גאָרטן פון ניו יאָרק...  
 ניט בלויע פייגל אויף גרינע צווייגן רוישן,  
 נאָר גאַסן-פרויען סם פון לייבער טוישן,  
 אין גאָרטן פון ניו יאָרק...  
 ניט אַ גאָרטן וואו לאַכנדיקע קינדער לויפן,  
 נאָר קינדער באַרוועסע צייטונגען פאַרקויפן,  
 אין גאָרטן פון ניו יאָרק...  
 ניט בלויע גאַלד-באַזווימטע הימלען,  
 נאָר מידע הונגערדיקע מענטשן דרימלען,  
 אין גאָרטן פון ניו יאָרק...  
 ביימער דאַרע אַ גאָרטן בלויז דערמאָנען,  
 אין פּרילינג שוין די קנאַספּן וויאַנען,  
 אין גאָרטן פון ניו יאָרק...

## ט ר י ט

איינס, צוויי, איינס, צוויי,  
גייען, גייען, גייען טריט ;  
טויזנט זייגערס אין איין שלאָג,  
קלאַפּן אויס דאָס האַרץ פון טאָג...  
און איך גיי דאָ אין דער מיט,  
קלינגען אויך דאָ מינע טריט...

היין און קריק, היין און קריק,  
ווי פערד פון קריגער אויף אַ בריק ;  
אַן אַרקעסטער שפּילט אין טריט  
און די הערצער זינגען מיט.  
לייב צו לייב, גליד צו גליד,  
פיס מיט פיס אין גלייכע טריט...

ווער עס לויפט צו זיך אַהיים,  
אין וועמעס טריט איך הער געוויין...  
ריטמיש, ריטמיש גייען מיט,  
עס באַהעפטן זיך די טריט,  
האַסטו פיינט, צי האַסטו לייב,  
גיי, און גיי, און ווער ניט מיד !

טריט פון דורות פון פאַרצייט,  
הער איך קלינגען אין דער ווייט...  
פיס פאַרשטומטע אין דער ערד,  
אין די טריט זיך אומגעקערט...  
זייער לעבן לאַנג פאַרבליט,  
און עס הילכטן זייערע טריט...

טריט פון שטיין, טריט פון שטאַל,  
גייען, גייען אָן אַ צאָל.  
היין און קריק, היין און קריק,  
און עס פויקט מיט טריט די בריק.  
כ'גיס צונויף זיך מיט די טריט,  
ווי רינגען אין אַ קייט געשמירט...

און אין די טריט — פאָרויס די צייט,  
דורך פֿיין צום נייעם מאָרגן גייט...  
מיט ווינט און שטורעם אין די האָר,  
שפּאַנט און שפּאַנט אַ נייער דור...  
צו אַ לעבן פּול מיט פּרייד,  
כ'הער די טריט פון נייער צייט...

אַז מײן לעבן וועט פּאַרגײן —  
און מענטש פון נייער צייט וועט גיין,  
וועט אויך מיטשפּאַנען מײן טראַט,  
אין גאַנג פון נייעם מענטש פון שטאַט,  
וועט אויך מיטשפּילן מײן ליד,  
אין געזאַנג פון זײנע טריט...

## דער ליכטיקער טורעם (אין אַנדענק מ. אַלגינעז)

פאַראַן טעג, ווען מענטש — ווי אַ שײף :  
אַ שײף — וואָס וואַקלט אין שטורעם.  
עס עפנט זיך אָפּגרונט אין טיף  
און פּלוצלונג — אַ ליכטיקער טורעם.

עס קלינגען די כּוואַליעס מיט שוים,  
עס פּוּקן די ווינטן מיט שטורעם ;  
מיט פּעכיקן שוואַרץ קנוילט דער רוים —  
די שײף שווימט אַנטקעגן דעם טורעם.

די שײף — ווי אויף כּוואַליעס טרעפּ,  
זיך וואַקלט אין שטורעם געוויטער ;  
די רויבן ווי שלאַנגישע צעפּ  
פאַרפּלאַכטן מיט בליציקע ריטער...

דער טורעם, ער לויכט אין דער ווייט  
און שלידערט זיגאַנישע זונען ;  
די פּאַנען צעפּלאַטערט מיט פּרייד,  
די שײף האָט זיך ווידער געפּונען.

אין טעג פון שטרויכלונג און קאַמף,  
ווי אַ שײף געטראַגן אין שטורעם,  
האַט דיין ליכט פאַר מיר געפּלאַמט  
אין דער פינצטער — אַ ליכטיקער טורעם...





## טרייענגל-פייער \*

צו אייד, מייגע שוועסטער פארלענדטע,  
אייער טויט אין מיין ליר וועב איך איין.

געווען איז א טאָג אזא גרויער,  
א רינג אין קייט פון דער וואָך.  
די נויט האָט מיט וועלפישן לויער,  
געטריבן די מיידלעך אין יאָך.

דער שאַפּ האָט גערודערט מיט רעדער,  
מאַשינען אויף שרויפן אין רויש.  
געבויגן אין רייען האָט יעדער,  
געוואָרפן דאָס ליוונט אין קויש.

געווען זיינען פענצטער פאַרוואַקסן,  
מיט הושך פון שכנישן הויז;  
מיידלעך — געבויגענע אַקסל,  
געקוט אין דער פינצטער אַרויס...

א שויב האָט זיך קיינמאָל געשפיגלט,  
אין גאַלדענעם שטראַל פון דער זון;  
די טירן אויף שלעסער פאַרריגלט —  
אויף לאַמפן פאַרביטן די זון...

די טירן — פאַרשמאַלצענע ברעטער,  
פאַרפעסטעט מיט קלעפיקן שווייס;  
ווי טויטע מיסטיקע בלעמער,  
האָבן דילן געאַטעמט היים...

און גלאַנציקע שטאַלענע שערן,  
צאַפֿלען אויף הילצערנעם טיש;  
מיט ליוונט די מיילער זיך נערן,  
ווי דורשטיקע מיילער פון פיש...

---

(\* באזירט אויף דעם פייער, וואָס איז פאַרגעקומען אין דער טרייענגל-  
פאַבריק אין ניו יאָרק, פּרילינג 1911.

און פינגער זיך ציען אין פיבער,  
ווי רודערס זיך ווארפן די הענט;  
ווי שטיקער באזונדערע גלידער,  
פון אייגענעם גוף אָפגעפרעמדט...

מאַשינען מיט נאָדלען מיט בלאַנקע,  
אין צעפיבערטן טאַנץ זיך צעלאָזט;  
עס וויינען די פינגער די שלאַנקע,  
די נאָדלען — פאַרנליווערטער פּראָסט...

און יעדער צעקארבטער שטערן,  
יעדער פנים צעאקערט און הייס,  
באזעצט מיט דימענט-טרערן:  
שטערנס — פאַרשוועסטערט דורך שווייס...

אַ כלה — זי ווינט זיך געבויגן,  
אויף פליגלען זי טראַגט זיך געשווינד...  
אַ חלום פאַרוועבט אין די אויגן,  
אַ חלום אויף פליגלען פון ווינט...

עס זינגען מיט פרייד אירע גלידער,  
זי ציט זיך צום טאַג ווי אַ שטראַל;  
ביים מאַשין געזונגען אים לידער,  
געזונגען ווי אין פעלדן אַ קוואַל...

ביים מאַשין געשפונען דעם מאַרגן,  
וואָס וועט זיי ברענגען די פרייד.  
אין די פאלדן פון העמדער פאַרבאָרגן,  
דאָרט ליגט איר חלום פאַרנייט...

עס שיפן זיך זיינע אויגן,  
ווי שיפלעך צו איר יונגן האַרץ;  
ווי אין בלענדיקן רעגנבויגן,  
זיך מיניען די אויגן אין שוואַרץ.

אַז נאַכט — אונטער גאָלדענע שטערן;  
דער הימל פינקלט און גליט.  
אין טאַנץ פון וואַלצן און שערן,  
זי — אין אַ ראָד אין דער מיט...

א גאלדענע חופה — דער הימל,  
געשטיקט מיט בריליאנטענע שטערן;  
מענטשן אין טאנץ געווימל,  
און אויגן וואס לאכן דורך טרערן.

ביי די זייטן יונגען מיט צימבלען,  
א פידל — פארגייט זיך אין וויינען...  
פארלעך — צעווייגן די הימלען,  
מיט שטערן זיי טאנצן אין איינעם...

אזוי האָט געחלומט די כלה,  
די גלדער צעזונגען אין פרייד.  
אזוי האָט געחלומט די כלה —  
איר חלום אין העמדער פארגייט...

דאָס רעדל דרייט זיך געשווינדער,  
מאשינען פארדרייען דעם קאָפּ...  
אין סוועט־שאַפּ אַ ווילדער געפילדער —  
האַרי־אַפּ! האַרי־אַפּ, האַרי־אַפּ!

אַ קויש מיט אַ מויל און צוויי אויערן,  
שלינגט דאָס געניי פון דער האַנט;  
ווערט בייכיק מיט העמדער צעיוירן  
און כוואַליעט אַריבער דעם ראַנד...

ס'איז ניט מיט אַ האַנט צו דערלאַנגען,  
דער שאַפּ איז מיט לייוונט פארפלייצט.  
עס שמעקט נאָך פון לייוונט מיט זאַנגען,  
עס שמעקט נאָך פון לייוונט מיט ווייץ...

עס פאלן בלוזן און העמדער,  
אַ וואַסערפאל גליטשט זיך און בלענדט;  
אין זיי וועט זיך הילן אַ פרעמדער,  
איר וואַרעמקייט פילן אין העמד...

די כלה — שמיל ווי געפאָנגען,  
ציט זיך, און ציט זיך צום ליכט;  
די ברעמען — שוואַרצע פאָרהאַנגען,  
פאָרהילן איר ליכטיק געזיכט...

זי האָט יאָרן אין שאַפּ אָפּגעגעבן,  
זי האָט יאָרן די זון ניט געזען ;  
ווי אַ פּליג אין שפּינוועבס פון פּערים —  
נאַכט איז דאָ אייביק געווען...

עס רינען די לעצטע רעגעס,  
פון וואונדליקן האַרץ פונעם טאָג ;  
מיידלעך געבויגן אין שרענגעס,  
אַ פּלייצע שווער ווי אַ וואָג.

די טיר אויף שלאַס איז פאַרשלאָסן,  
אין שאַפּ איז פינצטער און הייס ;  
די ווענט מיט טרערן באַגאַסן,  
געמישט מיט מענטשלעכן שווייס...

און ווען עס גלייכט זיך אַן אַקסל,  
און ווען עס שטרעקט זיך אַ פּוס,  
איז אַ ריז ווי אַ סלופּ אויסגעוואַקסן,  
מיט אויגן האַרטע ווי גוס...

די גופים פאַרפּייניקט אין ציטער,  
זיך בויגן אין טעגלעכן יאָך...  
דער טאָג — אַ טונקעלער שניטער,  
שניידט זיך אין קייט פון דער וואָך...

מען טאָר ניט אַ רגע פאַרלירן :  
אַ בלוטיקע רגע איז גאַלד !  
אויגן געשפּיזט צו די טירן,  
טירן אויף שלעסער פאַרשטאַלט...

אָט באַלד דער טאָג ווערט צערונען,  
אָט באַלד דער טאָג ער פאַרנייט ;  
די גופים אין שווייגן זיי שטומען,  
געבויגן זיצט יעדער און ניט.

און מיט אַ גליענדן ביגל,  
וויגט זיך אַן אַרבעטער מיד ;  
די טיר הינטער אייזערנעם ריגל,  
די טיר ווי אַ תּפּיסה געשמידט...

די שעה האָט געשלאָגן זיבן,  
אָהיים דאַרפן מיידלעך שוין גיין ;  
מען האָט זיי צוזאַמען געטריבן,  
געטוליעטע לאַמען אין רייען...

די טיר אויף שלאַס איז פאַררינגלט,  
יעדעס לייב — פאַרשעמטער געוויין.  
אויגן אין אויגן געשפּינגלט,  
פאַרגליווערטער מענטשלעכער פּיין...

דער הימער מיט פנים אַ פעטן,  
מיט הענט ווי זשאַבעס פּיוכט,  
געמט די מיידלעך באַגלעטן ;  
זיין פנים שמאַלציק צעקייכט...

ער שטופט די הענט אין די בריסטן,  
באַזוכט זיי אַרום און באַקנייפט ;  
ווי קעץ וואָס ראַיען אין מיסטן,  
אָזוי ראַיען הענט זיך אין לייב...

עס זאָל ניט פעלן פון קוישן,  
קיין נאָט, קיין שפיץ פון אַ העמד ;  
מיידלעך דערשראַקענע לוישן,  
מיט ציינער אין שוויגן פאַרקלעמט...

ווי אין אַ הייסן טרוקענעם מדבר,  
דאָרשטיקן העלדזער נאָך לופט...  
אָזוי שטייען די מיידלעך אין גליווער,  
מיד ווי פאַרגליווערטע שאָף...

נאָר איינע ווי אַ סאַרנע געצויגן,  
די אויגן פאַרגנאָסן מיט בלוט :  
ווי אַ בין האָסט מיין בליאונג געצויגן,  
אָ, נעם ניט די לעצטע מינוט !

איך האָב יאָרן אין שאַפּ אָפּגעגעבן,  
נאָר איצט פון יאָך שוין באַפרייט.  
איך הויב אָן מיין אייגענעם לעבן,  
דאָס לעצטע העמד היינט גענייט...

איר וואָרט ווי מיט אייזערנע ריטער,  
זי שטייט ווי אַ לייב דערוואַכט,  
און מיט שמאַלציקע הענט דער היטער,  
אין לייבער זיך ראָיעט און לאַכט...

---

און פּלוצלונג — אַ קול אַ פּאַרשטיקטער;  
יאַמערלעך טראַגט זיך דאָס קול.  
ווי אַ דונער אין קנאַל אַ צעפּליקטער,  
וואָס שאַלט איבער באַרג, איבער טאָל...

דער רוף אַלץ העכער און העכער,  
ווי געוויטער אין שטורמישן וואַלד,  
ריסט זיך דורך ווענט און דורך לעכער,  
אין שרעק די מיילער צעפּראַלט...

אַ גלאַק אין קלאַנגען געשפּליטער,  
אויגן און מיילער צעסויכט;  
אַ פייער — ווי פון זאַמד אַ געוויטער,  
וואָס ציט איבער כוואַליעקן טיך.

עס פּלאַטערן, פּאַכן און ווייען,  
פּלאַטיקע טיכער פון ווענט;  
מיידלעך אין ווילדע געשרייען:  
עס ברענט! עס ברענט! עס ברענט!

רויטע טייוואַלים — זיי שפּרינגען,  
טאַנצן אַראָפּ פון די ווענט —  
מיידלשע קליידער זיי שלינגען,  
אין פּלאַטיקן וויכער צעברענט...

טירן פּאַרהאַקטע אויף שלעסער,  
מיידלעך דערשראַקן אויף טויט;  
ביי ווענט געשוואַלענע פעסער,  
דאָס וואַסער — אַ שפּיגל אין רויט...

טייוואַלים מיט רויטע פינדזלען,  
שמירן מיט פּלאַכטעס פּלאַם;  
די פעסער — ווי רונדע אינדזלען,  
אין מיטן אַ פּלאַטיקן ים...

די דילן זיך גיבן א וואַקל,  
און שפּייען מיט רויך און מיט פּלאַם;  
רויטער צעפּלאַקערטער פּאַקל,  
אין מיטן אַ שטורמיקן ים...

און איבער די פּלאַמיקע דילן,  
דערשראָקענע ראַצן און מייז,  
לויפּן און קוויטשען און גרילן,  
אין פּלאַמיקן טאַנץ אין אַ קרייז...

עס קנאַקן די ווענט ווי שפּענער;  
מיידלעך מיט פּאַרבראַכענע הענט,  
שפּרינגען ווי דערשראָקענע הענער,  
מיט רויטע קאַמען צעברענט...

עס ברענט שוין דער ניינטער גאַרן;  
שויבן מיט בראַנדז פּון דער הויך.  
ווי אַ ים וואָס שלאָגט אין זיין צאָרן —  
שלאָגט פּון די פענצטער דער רויך...

טירן אויף שלאָס און אויף ריגל:  
עס איז אַ פּאַסטקע דאָס הויז!  
אוי, מאַמע, גיב אונדז פּליגל,  
צו פּליען פּון פייער אַרום!

אוי, מאַמע אין ווייטע ווייטן,  
עס רופּן די קינדער צו דיר!  
די פּלאַמען אין פּליגלען זיך שפּרייטן —  
אויף שלאָס איז פּאַרריגלט די טיר...

זיי רייסן און בייסן די טירן,  
בייסן דעם שלאָס מיט די ציין;  
לייבער — אין פייער זיי פּריירן,  
אויגן — פּאַרפּראָרן געוויין...

מיידלעך אין הויך ווי געשפּענסטער;  
אונטן אַן אָפענער תּהום.  
עס פּאַלן לייבער פּון פענצטער,  
ווי צווייגן אַראָפּ פּון אַ בויס...

וואסער — קאָן גרייכן די טייכן...  
געשריי שלאָנט אַ ווידערקול אָפּ;  
נאָר לייטער קאָן הויך ניט דערגרייכן,  
עס שלידערן זיך מיידלעך אַראָפּ...

הענט — געפליגלט אין פלאַמען,  
האָר — צעצונדן אין רויט.  
שפּרינגען אין אָפּגרונט צוואַמען,  
טאַנצן אין אָפּגרונט צום טויט...

מיידלעך געשלאָסן אין דרייען,  
שפּרינגען אַראָפּ צו דעם גרונט.  
דאָס פייער לעשט די געשרייען —  
זיי שטאַרבן אין פלאַמיקן בונד...

פייער פלאַקערט אין שפּליטער,  
פלאַמען פון פענצטער צעווייט;  
ווי געפאלענע סנאָפּעס פון שניטער,  
די גופים אויף גאַסן צעזייט...

דורך דעכער פון שכנישע ראַנדן,  
פון הענט אַ געשלאָסענע בריק.  
די מיידלעך, זיי קאָנען ניט לאַנדן  
און לויפן אין פייער צוריק...

איינע פליט פון די הויכן —  
אַ ברענענדער שירעם אין ווינט...  
אינעם קעסל פון פייער און רויכן,  
אַ פייעריקער שטערן פאַרשווינדט!...

איינע האָט זיך פאַרהאַלטן,  
אויף טעלעגראַף דראָט מיט איר צאָפּ.  
עס ברענען אירע געוואַלדן,  
זי פאַלט אַ האַלעוועשקע אַראָפּ...

איינע מיט ווילדן געלעכטער  
טאַנצט אין די פלאַמען אַ טאַנץ.  
אַנטלויפט ווי אַ הון פון דעם שעכטער,  
פון חלפים אין אויגן דער גלאַנץ...

---



און אונטן — הענט פארבראָכן,  
אין מענטשלעכן ווילרן געשריי;  
הענט, אין הימל פארשטאָכן,  
הענט — פארבראָכן אין ווי...

עס ליגט אַ מאַמע געבויגן,  
איבער אַ בראַנדיקן גוף;  
זי וויינט מיט פאַרשלאָסענע אויגן,  
זי שרייט מיט פאַרשטיקטן רוף...

און עס זשאַרען די גופים פאַרלענדטע,  
ווי אַ מזבח עפּ רויכערט געביין.  
הונדערט זיבעציק לעבנס פאַרברענטע,  
אין אַש וועט די זון היינט פאַרגיין...

עס האָבן צעטראָגן די ווינטן  
איבער וועלט דעם גסיסה געקלאָג:  
זיי וועקן, רופן און צינדן,  
און לעשן די זון אויס פון טאָג...

פון פאַרלאָשענע לעבנס געבליבן,  
אַש, און ביינער אַ בונד.  
דער טאָג האָט אין פלאַמען פאַרשריבן,  
אין דער זון אַ בלוטיקע וואונד...

און לעבן דעם מויער פאַרקוילטן,  
אַ בוים שטייט מיט ליכטיקן צוויט...  
וואָס בליט דאָ אַ בוים צווישן טויטע?  
וואָס צוויט דאָ אַ בוים אין דער מיט?

די נאַכט האָט גענידערט, גענידערט,  
מיט אַ צודעק פון הימל געשוואַרצט;  
לייכער אויף גאַסן פאַרברידערט,  
סקעלעטן אויף קוילן פאַרשטאַרצט...

סקעלעטן — זיי ליגן פאַרגליווערט,  
אויף נאַכטיקן קאַלטן אַספאַלט;  
מענטשלעכע גלידער צעגלידערט,  
אַ ביינערנער בראַנדיקער וואַלד...

אויף גאסן, אין ווילדן געפלעכט,  
אין יאָר ניינצן הונדערט און עלף ;  
אויגן מיט שטיקער נעכט,  
שרייען און יאָמערן : „העלף !“

עס ציען זיך הילצערנע טרונעם,  
מיט רויטע פּאָנען פּאַרשפּרייט ;  
צוועלף נאָך צוועלף אין שורות,  
אין אַ לאַנגער געשלאָסענער קייט...

און אַרבעטער פון אלע שעפּער,  
מיט ציטער און טרויער אין גאַנג ;  
עס גייען די שניידער און שטעפּער,  
אויך אפשר דעם לעצטן גאַנג...

און יעדער מענטשלעכער אבר,  
אַטעמט מיט טויט און פּאַרניין ;  
עס טראַגט אין זיך יעדער אַ קבר,  
אַ קבר — אין יעדן געביין...

עס וואַרט יעדער שאַפּ ווי אַ חיה,  
צו פּאַרצוקן די לעבנס אויף קויל ;  
מען גייט צו אַן אייגענער לוויה...  
אַ קללה צעקרימט יעדנס מויל...

מיט געבוניגענע רויט־שוואַרצע פּאָנען,  
מיט ליפּן פּאַרקלעמטע אין וויי ;  
אַן אַנסלאַג איז יעדער פּנים,  
אַ פּאַרגליווערט שטיק געשריי...

וואָס מאַנט דאָס בלוט אויף די פּאָנען ?  
וואָס וויינט דער הימל אין רויט ?  
יעדער פּאַרגליווערטער פּנים,  
מאָנט חשבון פּאַר זייער טויט...

וואָס קראַמפּן די הענט זיך און פּויסטן ?  
וואָס ציטערט אַ צאָן אויף אַ צאָן ?  
אַרבעטער אין אַ ים אַ צעברויזטן,  
שווערן ביים בלוט פון דער פּאָן...

א צאָרן פאַרטויבט די יללה,  
עס רייסט זיך מעכטיק אַ וואָרט.  
א צעווייגטע ברענענדע קללה  
פאַרדאַמט דעם שרעקלעכן מאָרד!

---

א גרויסער שוועסטער קבר,  
אין פינצטערן ערדישן בויד.  
עס מישט זיך אבר מיט אבר,  
פאַרקוילט מיט אש און רויך...

עס איז אַ חתונה פון טויטע,  
חתן-כלה אין אַ טרונע באַנאַנד;  
מחותנים מיט פּאָנען מיט רויטע,  
עס טאַנצן די רידלען אין זאַמד...

א פּוס מיט אַ האַנט זיך דערקענט,  
אַ קאַפּ מיט אַ פרעמדן אבר;  
דאָ האָבן זיך אַלע דערנענט,  
אינעם שוואַרצן שוועסטער-קבר...

מיט זאַמד און מיט ערד די רידלען,  
דעקן די טרונעס איין;  
וואו זיינען די צימבלען און פידלען?  
וואָס שפּילט אַזאַ יאָמער-געוויין?

אַרום שטייען ווייסע מצבות,  
עס פּרילינגט מיט גרינגראָז דאָס פעלד.  
ווייסע פאַרשטיינערטע עדות —  
וואָס דאַרף איצט אַ פּרילינג די וועלט?

עס גיסן זיך קולות צוזאַמען,  
ווי פאַרוואונדעטע אין אַן אָפּענער שלאַכט;  
עס בלוטיקט דער הימל אין פלאַמען,  
און טראָגט אין פלאַמען די נאַכט...

ביים פרישן קבר זיי שווערן,  
און וועקן קרבנות פון שלאָף.  
שוין אויסגעוויינט זיינען טרערן —  
פאר וועמען, פאר וואָס אזא שטראָף ?

---

די לעבנס מיט פייער פארנאָנגען  
ביים הייליקן אש אויפן פעלד;  
זיי שווערן מיט טרויער געזאָנגען  
צו וועקן דאָס האַרץ פון דער וועלט...

# IV

## משה

נוט-מאָרגן דיר, משה, ווי ניט עם דיר היינט,  
איז גארטן פון זון און פון גרין?  
דער הימל אַ בלויער, די זון זי שיינט,  
ווי אַ ריזיקער גאַלדענער שפּין.

דיינע הענט מוסקולירטע, דיין גוף אַ גיגאַנט,  
דיין שפּראַך — אַ געזונט אויף דיין צונג!  
דו רייסט זיך פון יאָך, וואָס האַלט דיך געשפּאַנט —  
ביסט אַן ערלעכער אַרבעטער יונג.

דו ביסט ניט געלערנט, זאָגסט עם גאַנץ פּראָסט,  
דיין שונא — דו וויסט ווער ער איז.  
ער שענקט דיר אַ שמייכל דורך אויגן מיט פּראָסט,  
זיין בליק אין דיין האַרץ איז אַ שפּין...

— דו קוקסט מיך אָן, וואָס איך ווער אַזוי בייז,  
מיינע הענט פון אַרבעט פאַרשטאַלט.  
איך באַד מיינע טעג אין אייגענעם שווייס,  
און אַ קרענק אין די זייטן באַצאַלט!

און דו וואָס דו זיננסט פון גאַלד און פון גרין,  
האַסטו געזען אין שאַפּ ווי עם בלינדט?  
פאַר דיר, צום שוואַרץ יאָר, די זון איז אַ שפּין,  
און איך ליג אין שפּינוועבס פאַרשפּינט...

משה גלייכט אויס זיין גיגאַנטישן גוף,  
די אויגן שרפּן מיט פּיער:  
ער רעדט, און אין וואָרט זיינעם הערט זיך דער רוף,  
פון אַרבעטער-קלאַס דעם באַפּרייער...

איך שטיי ווי פאַרגליווערט, איך קוק, און איך גאַף;  
טרינק די זאַפּטיקע ווערטער פון צונג.  
אַזוי פשוט דערוואַכט משה דער שקלאַף —  
משה, דער אַרבעטער יונג...

## איך בין א סינדערעלא

איך בין א סינדערעלא און ווער בייטאג פארשקלאפט,  
ליג אין יאך געבונדן, פון גורל אפגעלאכט.

וואש די טעפ און דילן, הענג אין ווינט די וועש,  
און ווער א סך באלידיקט ווי פון ביזע פרעש.

בייטאג איך טראג מיין גורל ווי א שטומער קנעכט,  
נאך ליב איז מיר מיין חלום דורך די שטילע נעכט.

קומט די נאכט צופליען — ווער מיר צוים וואס בינדט!  
איך בין א שטורעם-פויגל, וואס פליט איצט מיטן ווינט.

איך שוועב דורך הויכע מויערן אין מיין רייכסטער שטאט,  
דורך די וואונדער-טורעמס ווי אין כישוף-ראד.

מיין קלייד — געוועכט פון שטערן, פון זונען-שטראל מיין באנד;  
איך חלום ליכט און פרידן אין א יעדן לאנד.

איך טראג סאנדאלן ווייסע מיט דימענטן באגילדט,  
ווי אין א כישוף-מעשה אין וואונדער איינגעהילט.

ווייל איך פערד אין דמיון — זיינען גלייך פאראן,  
פערד ווי בליצן פלינקע אין א גאלד-געשפאן...

ווער מיר מידע גלידער, וואס מיר רו און שלאף!  
איך בין א סינדערעלא מיט פלאמען אין מיין גוף.

גרינג בין איך א דעמאלט, איך שוועב אין טאגן אוועק,  
צו יעדער טיר פון וועלט, צו יעדן ווייטסטן ברענג...

איך מעסט אויס אלע וועגן, טייכן, בארג און טאל;  
איך בין פון ווייט דער ניגון, און פון בארג דאס קול...

ווען עס קרייט דער מארגן — און די נאכט פארגייט,  
עס לעשן זיך די שטערן אויף מיין כישוף-קלייד.

איך בין א סינדערעלא, כאטש מיין גוף איז מיד,  
וועב איך ליכט און פריידן דורך מיין טרויער-לייד.

## פארן שפיגל

איך האָב היינט געקויפט אַ קלייד,  
אַ קלייד פון שוואַרצן זייד...  
עס האָט דער שפיגל אָפגעשיינט,  
שוואַרצן גלאַנץ אויף ווייסן לייב,  
און יעדער כוואַליענדיקער פאַלד,  
האָט הערלעכער אויסגעפורעמט מיין געשטאַלט.  
פונעם שפיגל האָט זיך אויסגעשילט,  
אַן אַנדערע — פאַרשלירטערהייט.

זי, וואָס האָט געוועבט דאָס זייד,  
האָט ניט קיין זיידן קלייד.  
און נאָך איר,  
אַן אַנדערע,  
אַן אַנדערע,  
אַן אַנדערע,  
זי, וואָס האָט געשטעפט דאָס זייד,  
זי, וואָס האָט עס אויפגענייט,  
פונעם שפיגל מחנותווייז —  
מידלעך, מידלעך אין אַ קרייז,  
מיט נאָרלען אין די הענט,  
מיט שערן שטום צו מיר געווענדט,  
און מען שלעפט פון מיר דאָס קלייד...

און מען וויקלט זיך אין זייד,  
און זיי טאַנצן אין מיין הויז,  
און זיי לאַכן, לאַכן אויס;  
שטוב אין קוועקזילבער צעלאָזט,  
קאַלטער שפיגל גלאַנצט מיט פראַסט,  
מידלעך אין אַ נאָרל־טאַנץ  
שווינדן הינטער שפיגל־גלאַנץ...

---

פארן שפיגל איך בלייב אליין,  
עס וויינט דאָס זייד אויף מיין געביין.  
און איך שטיי פאַרשעמטערהייט —  
עס וויינט אויף מייע לענד דאָס קלייד...

## דורך ראדיאָ

טונקעלע מיידל פון שבט אמיראנט,  
זינג צו מיר, זינג, פון דיין זוניקן לאַנד!  
דיין לייב איז הייס, די האָר צעלאָזט,  
דאָ איז ווינטער, שניי און פראָסט.  
דורך די ראַדיאָ־קלאַנגען אַזא ווילדער געזאַנג,  
דו טאַנצסט צום טאַקט פון דער קלאַפער־שלאַנג...  
דו ווינסט זיך איצט צום פויק פון דיין שטאַם,  
און טאַנצסט דאָס ליד פון לעמפערט און לאַם...  
מיט הייסן אָטעם פון גאַלפּשטראָם דיין ליד,  
דורך די ראַדיאָ־כוואַליעס ציט זיך און ציט.  
עס רוישט מיין שטוב פון דיין דזשאַנגל־ליד,  
היות האָבן פון אַלע ווענט זיך צעברילט...  
אויף אוראַלמע פעלדזן פון דיין שבט אַרום,  
טאַנצסטו דאָס ליד פון פיער און זון...  
עס גיסט זיך איבער מינע אברים זיס,  
דיין שטים — ווי די מילך פון קאַקאַניס...  
איך שפּרינג אויף פון מיין אָרט, טאַנז מיט דיר מיט,  
שמעלז זיך צוזאַמען מיט דיין דזשאַנגל־ליד...

## ווערטער

פאַראַן ווערטער — שאַרף ווי שטאַל,  
און ווערטער — דורכזיכטיק קרישמאַל...  
און ווערטער — דונער־קנאַל,  
און ווערטער — ביטערער פון גאַל...  
און ווערטער — פאַלש ווי רויטער שמינקס.  
פאַיאַצן־ווערטער — זשאַנגלירן פלינס...  
און ווערטער — פּוסט ווי שטרוי,  
און ווערטער — ווי וועלף אין וואַי...  
און ווערטער — צום גומען זיס,  
און ווערטער — ציל פון שפּיז...  
נאָר וועמען איך האָב מער ווי פיינט —  
דאָס פאַלשע וואָרט פון נאָנטן פריינט...  
איך וואַרף עס אָפּ מיט מיין גאַנצן האַס,  
ווי אַ הויפּן מיסט אַרויס אין גאַס.  
און זאָג: וואָרט לינגעריש און פאַלש,  
זאָל בלייבן שטעקן ווי אַ בייז אין האַלדזן!...



## דער הפקר-טאנץ

פאַרלעד, פאַרלעד, גוף נאָך גוף,  
טראָגן זיך ווי אין דער לופט;  
אַרעמס נאַקעט, גרויע קעפּ,  
אַוונט-קליידער שלעפּ נאָך שלעפּ.  
און דער זאַל — אַ פייער-וויג,  
מויל צו מויל, בליק צו בליק,  
ווי אַ שוואַן שטרעק אויס דיין האַלדז;  
ס'איז אַ טאַנץ אזאַ, אַ וואַלס,  
נעם אַרום, שטויס צוריק,  
ס'איז דער זאַל פון גלאַז אַ ברויסק...

און די פויק זאַל פויקן ווילד,  
און דאָס בלוט ווי וויין צעשפילט,  
און די פלייט זאַל וויינען, וויין;  
און די פידל אין פאַרגיין  
דרינגט אַרײַן אין געביין,  
לייב צו לייב, ציין אין ציין,  
ס'איז דאָס לעבן איין געדריי;  
עס פאַרגייט, פאַרגייט ווי שניי.  
דריי זיך, דריי זיך אין געפֿלעכט —  
טאַנץ דעם טאַנץ פון פֿלאַקער-נעכט...

העכער, העכער קלאַפּ אין דיך,  
פֿליעסן אין הענט, ס'איז אַ שפּיל;  
ס'איז די צייט אַ פייער-וואַלד,  
און עס דרייט זיך יונג און אַלט.  
קליידער ווי די פעכער ווילד,  
האַבן ווייסע פיס צעשפילט.  
קאַפּ צו קאַפּ, ליפּ צו ליפּ,  
איצט, נאָר איצט האָב מיך ליב.  
טאַנצן קאַמפּן אין געוויג,  
און די בליקן פייער-שטריק...

דימענט רינגען און ברייאַנט,  
פינקלען פינגער — פייער פֿלאַמט.  
פאַרלעד, פאַרלעד אין אַ קראַנץ,  
טאַנצן אויס דעם הפקר-טאַנץ.

און די מוזיק, קלאנג נאך קלאנג,  
ס'איז א טאנץ פון אונטערנאנג.  
שטייט א מענטש ביי קאלטער וואנט,  
גוף איז מיד, גוף איז אלט;  
אויגן — בעכער מיט געוויין —  
ער זעט זיך אינעם טאנץ פארגיין...

## איך בין א קארפאטן-קינד

וואָס זיך איך צווישן ווענט און טרעפּ?  
וואָס האָב איך מיט דער קיך און טעפּ?  
אַז מײן בלוט רוישט מיט ים און ווינט —  
איך בין א קארפאטן-קינד.

וואָס טו איך צווישן שטאַט מיט רעדער ציין?  
אַז דעם הימל בלויען קאָן איך אויך ניט זען.  
איך בין מיט פעלד און וואַלד פאַרשפינט —  
איך בין א קארפאטן-קינד.

וואָס טראָג איך מאָדע-קליידער אויף די לענד?  
אַז שײן וואַלט איך געווען אויך אין א פאַסטן-העמד,  
אויף אַ גרינעם פעלד, מיט שאָף און רינד —  
איך בין א קארפאטן-קינד.

אין מײן שלאַנקער האַנט אַ פעסטן שטריק אַהער,  
וועט שטיין אַ זאַך אין וועג — אַ שלעפּ און אַ צעשמער;  
איבער שפיץ בערג דורך פיער און דורך ווינט —  
איך בין א קארפאטן-קינד.

וועט אַ פאַסטן פּײַפּן מיט אַ פּײַפּל צו די שאַף,  
וועל איך צופּוסנס זיך אויסבעטן צום שלאַף,  
ביים מאָרגן-רויט ווען די זון זיך צינדט —  
איך בין א קארפאטן-קינד.

ניב אַ ווייטן ים, און ביים ברעג אַ צעלט,  
פאַרשמעל מיר ניט די זון, לאָז מיך זען די וועלט!  
ווען דער טאָג גייט אויף, ווען די נאַכט צערינט —  
איך בין א קארפאטן-קינד.

## — — און איך זינג

איך קום ניט ארויס פון קיין זינגער,  
ניט געלערנט דעם ריטם פון ליד,  
ס'האט געזונגען מיין בלוט ביז שפיץ-פינגער,  
מיט געזאנג אין מיין יעדן גליד.

איך האב געלערנט געזאנג ביי די ווינטן,  
ביי די שטערן דאָס ליכט פון דער וועלט,  
ביים ראָד פון אַ טאָנצנדיק שפינדל,  
האַט ליד אין מיין אויג זיך צעהעלט...

איך האָב געזויגן די בלויקייט פון הימל,  
ווי מילך פון אַ ברוסטסקער זון,  
מיט ליפן ווי אַ דורשטיק בלימל,  
וואָס טרינקט מיט די שטראַלן זיך אָן...

זיך פאַרקלונגען אין טאַנץ פון אַ רעגן,  
ווי אַ הירשין פאַרצווייגט זיך אין וואַלד;  
מיט דער בענקשאַפט פון פעלדער און וועגן,  
מיט דער ווייט פאַרקניפט מיין געשטאַלט...

ביי בעטלער מיט פידלען אויף יאָרדן,  
ביי טרעגער מיט שטריק אויף די לענד,  
אַ וואָרט מיט אַ וואָרט צו פאַרשמידן,  
אין ליד אָפט געוואָרן פאַרברענט...

פון שניטער און קאָוואַל־יונגען,  
אין קוואַנעס ביים זון־פאַרגיין,  
פון סערפן אויף פעלדער צעקלונגען —  
לידער פון מיין פלייש און געביין...

פון מענטשן וואָס וואוינען אין נידער,  
נעהערט אין דער טיף דאָס געקלאָנג,  
אין קייטן פאַרשקלאַפּטע די גלידער,  
וואָס בענקען צום ליכטיקן טאָג...

מיין ליד, ווי דער בלייז אין געוויטער,  
ניט געוואוסט פון כאָריי און פון יאמב,  
ווי די האַרף אין דינסטן געציטער,  
בין געווען דאָס דינסטע געזאַנג...

אָפט פאַרברעך איך פאַרצווייפלט די פינגער,  
בין אַזוי קליין אין דיכטערשן רינג,  
איך קום ניט אַרויס פון קיין זינגער —  
נאָר איך זינג! און איך זינג! און איך זינג!



## דער צלם

א.

יהודית בלייכער פנים טיף מיט זאָרגן,  
 מיט שווערער מידקייט איר דינער גוף.  
 דער זייגער וועקט זי אין פרימאָרגן  
 און רייסט דעם חלום איבער אינעם שלאָפּ...

זי וואַרפט אַראָפּ די קאָלדרע פון געלעגער,  
 שפיזט איר בליק צום טאַטנס בילד וואָס הענגט;  
 איר אַלטער טאַטע — דער גאַונות-טרעגער  
 קוקט צו איר מיט אויגן אידישע פאַרבענקט...

יהודית וואַשט אַראָפּ די נאַכט פון אירע גלידער,  
 דעקט די קנייטשן צו מיט רויטער פאַרב;  
 דורך איר לייב גייט דורך אַ קאַלטער ציטער:  
 זיך יאָגן ווידער ווי אַ יעגער נאָך אַ „דזשאַב“.

די סאָבוויי שלינגט זי איין ווי אַ פיש אין אינגעוויידן,  
 מענטשן איינגעפּרעסט אין שוואַרצן סאָבווייבויך;  
 די סאָבוויי שווימט דורך פינצטערניש פון מילן,  
 און שפייט די מענטשן אויס ווי שוואַרצן רויך...

יהודית טראָגט זיך דורך די סקווערן  
 און זוכט מיט אויגן אַ שילדל אויף אַ וואַנט;  
 און פּלוצלונג, אירע אויגן לייכטן אויף ווי שמערן —  
 זי האָט זיך אָנגעשלאָגן אין אַ פנים — אַ באַקאַנטס...

— ענדזשעלאַ! — צוויי שטימען קניפן זיך צוזאַמען,  
 אין פריינטשאַפט הענט נעמען זיך אַרום;  
 און ביידע חברטעס, געאַרעמטע זיי שפּאַנען,  
 ווי אַמאָל אין רויש פון גאַסיקן געזשום...

ענדזשעלאַ פון איטאַליע איז געקומען  
 און יהודית פון דער ליטע, פון דער ווייט;  
 איצט שפּאַנען זיי אויף סקווער אַרומגענומען,  
 ווי אין יענער וואַונדערלעכער גרינער צייט...

זיי דערמאָנען זיך אָן יענע גרינע יאָרן,  
 דערציילן זיך פון יענע זומערדיקע טעג;  
 אין די זונטיקס צום בלויען ים געפּאַרן,  
 און געבאָדן זיך ביים קוני-אייילענד ברעג...

און יעדע שיה וואָס איז פאַרביי געשוואומען  
האָט מיטגעבראַכט דעם חלום פון דער היים —  
פון איטאַליע דאָס נאָלד פון הייסע זונען  
און פון דער ליטע דעם דורותדיקן פּיין...  
און וויפיל יאָר אין רויש פון שאַפּ געזעסן,  
זייט ביי זייט ביים מאַשינען־ראָד ;  
עס האָט שאַפּ זייער בליאונג אויפגעגעסן,  
ווי עס עסט די וואָרצלען אויף אַ קראָט...  
און ביידע פון צוויי פעלקער שטאַמען,  
און פרעמד איז זיי דעם צווייטנס מוטער־שפּראַך —  
האַבן ביידע זיך אין שאַפּ פאַרשטאַנען,  
ווי געבאָרן אונטער איין דאַך...  
ענדזשעלאַ זעט איר דאַרן פנים,  
אויף יהודית לינט דער הונגער אויסגעקריצט ;  
דורך איר יעדן נערוו זי האָט איר נויט באַנומען,  
עס האָט אַ פלאַן אין מוח איר אויפגעבליצט...  
ענדזשעלאַ ענטפערט איר ווי דורך ווייען :  
איך אַרבעט ביי אַ באָס אַ רייכן איד ;  
נראָד דאַרף ער איצט אַ האַנט צום נייען,  
נאָר אַ אידישקע ער באַשעפטיקט ניט...  
און פּלוצלונג ניט אַ בליץ אויף איר דער צלם,  
דער קרייז ניט קעגן זון זיך אַ צעפלאַם ;  
יהודית, איך וועל דיר אויסלייען מיין צלם,  
וועט ער מיינען, דו שטאַמסט פון מיין שטאַם...  
צוויי וואָכן וועסטו טראַגן אָט דעם צלם,  
דאַן ווערסטו אין אונדזער שאַפּ אַ גליד ;  
דאַן לאַכסטו פון דעם באָס דעם גולם,  
וואָס באַשעפטיקט ניט אין שאַפּ קיין איד...  
די נויט האָט אויפגעגעסן אירע חושים,  
זי זעט הונגער און וויל פאַרדינען ברויט ;  
זי מעסט די גאַסן וואָכן און חדשים  
און האָט איר ווילן ענדזשעלאַן פאַרטרויט...

## ב.

יהודית קומט אַהיים אין קליינעם צימער,  
ניט אַ פאַל אויפן בעט — אַ פאַרוועלקטע בלום.  
אין מידן חלום ניט דאָס בילד פון וואַנט אַ שימער,  
איר אַלטער טאַטע קוקט אויפן צלם שטום...

וויי — א צלם אויף מיין טאָכטערס האַלדז דעם ווייסן,  
א צלם — וואָס האָט געקרויציקט, שרייט די שטיל;  
זי הערט אַ פרויען-שטים יאָמערן דורך די צייטן,  
חנה שטייט אויף מיט אירע זיבן זין...

זי זעט קארצערס, תליות און פאָגראַמען,  
זי ווערט פון קולות אין דער נאכט פאַרפלייצט;  
זיי שטייען אויף דורך גריבער און דורך תהומען,  
נאָר שטאַרקער פון טויט איז זייער גייסט.

אין אַנגסטן זי וואַרפט זיך אינעם חלום איבער,  
יהודית שוועבט צווישן חלום, צווישן וואָר —  
אין קאַלטן שווייס איר שטערן פיבערט,  
איר טאַטע רייסט פון זיך די גרויע האָר...

ניין, טאַטע, איך האָב דיך ניט פאַרראַטן;  
ווי אַ גילדן פישל שווימט דער צלם אין דער נאכט.  
זי פאַרענטפערט זיך פאַרן טויטן טאַטן,  
ער שטייט איצט לעבן איר און וואַכט...

#### ג.

עס רוקן טעג זיך, עס פלאַמט איר פנים,  
אינעם שאַפּ די אַרבעט ברענט;  
אויף אַלע העלדזער פינגלען צלמים,  
זי האָט געקרויציקט אירע הענט...

אויף אַלע העלדזער צלמים, צלמים  
נאָלדענע אין מיניענדיקן גלאַנץ;  
צווישן שוואַרץ און פלאַקס אַ איריש פנים,  
דער צלם ווינט זיך אויף איר האַלדז...

ענדזשעלאַ טראַגט דעם סוד פון פרידן,  
זיי נייען ביידע ווי אַמאָל זייט ביי זייט —  
(איר „באָם“ באַשעפטיקט ניט קיין אידן)  
אויף יהודית האַלדז דער צלם וויינט...

די מאַשינען זשומען, זשומען,  
עס וואַרטן בינטלעך אין די בערג;  
הענט ציען זיך, ליפן, שטומען,  
שוואַרץ זייד שווימט ווי לאַווע צו די קערב...

#### ד.

ווען די דריטע וואָך איז אָנגעקומען,  
די „יוניען“ האָט פאַרזיכערט איר דעם דזשאַב,

איז יהודית צום באַלעכאַס צוגעקומען,  
אַ רים געטאָן דעם צלם פון איר האַלדז...

אַ וואָרף געטאָן דעם צלם אין זיין פנים,  
מיט עקל געלאַכט אין זיין פרצוף:  
וויי צו אַ פאַלק, וואָס האָט אַזעלכע בנים,  
און איך דאַרף טראָגן די הרפה און די שטראָף!

איר וואָס דינט דעם גאָט פון די דאָלאַרן  
און האָט חרמדיק די טיר פאַר אונדז פאַרהאַקט,  
מיין פאַלק אויסגעפרואווט דורך ליידין און געפאַרן,  
האַסט טויזנטפאַכיק אַ צבועק!

## מ א ט ר א ס ן

אויף דעמבענע מאַסטן, אין שטורעם צעבלאָזן,  
איך זע אייך דאָרט הענגען, איר בלויע מאַטראָסן.

מיט ווינט אין די גרוועס, מיט ים אין די אויגן,  
מיט שוואונג ווי די אַדלערס, אויף לייטערס צעפלוויגן...

דער ים אין זיין וויגן האַרביק צעשפרונגען,  
די כוואַליעס ווי גלעקער אין שטורעם צעקלונגען...

פאַרויס לויפט דער ווינט, עס פלאַטערן פאַנען,  
עס קנייטשט זיך דער רויך מיט גערונצלטן פנים...

איר בלויע מאַטראָסן, מיט הונגער אין גלידער,  
עס וויעט דער ים מיט שטורמיקע לידער...

איר טראָגט אין די הערצער דעם שטורעם באַהאַלטן,  
פראַסט אין די ביינער, פון ים פון דעם קאַלטן...

לענדער מיט לענדער — איר בינדט צוזאַמען,  
איר האָט ניט קיין לאַנד, נאָר ימען און ימען...

פון לענדער צו לענדער די ליכטיקע טרעגער,  
און האָט ניט פאַר זיך קיין אויגן געלעגער...

עס שמייסט אייך דער ווינט מיט זאַלציקע ריטער,  
איר שלאָגט זיך מיט ים, איר קעמפט מיט געוויטער...

עס קלינגען די כוואַליעס, ווי זילבערנע גלעקער,  
איר זייט היינט אויף ימען די ליכטיקע וועקער!

## דזשאאים רעבעלאַ

### I

אין אַ קעמערל פיר איילן די ברייט,  
ליגן צוויי פישער געבונדן.  
ליפן — פארשלאָסן אָן רייד,  
לייכער — פארשמיסן אין וואונדן...

וועכטער מיט פנים צערייצט,  
מיט הענט ווי אויף תליה צעשוואונגען.  
די גופים ער בייטשט און בייטשט,  
די פעל פון די פישער צעשונדן...

די ווענט פארפעסטעט מיט קויט,  
די גראַטעס פאַרוואַקסן מיט זשאַווער;  
דער וועכטער שמיסט זיי ביז טויט,  
זיי זאָלן אויסגעבן אַ חבר...

דעם וועכטערס האַנט ווערט מיד,  
ער לאָזט זיי ליגן דאָ בידן.  
די פיס אין קייטן געשמידט —  
איצט וועלן די צינגער שוין ריידן!...

### II

די פישערלייט ליגן איצט שטום,  
אין גלויבן בינדט זיי צוזאַמען.  
זיי נעמען זיך בידע אַרום,  
צוויי יונגע פאַרברידערטע שטאַמען...

דער ערשטער פישער-יונג רעדט:  
— בין גרייט מיט מיין אייגענעם לעבן!  
זאָל זיין דער ים מיין בעט,  
אידער אַ חבר אויסגעבן...

עס רופט אויס רעבעלאַ, דער יונג:  
— אידער דערמאָנען אַ נאָמען,  
פארשניידן די אייגענע צונג,  
אויף אייביק און אייביק פארשטומען...



ניטאָ אזא שטראָף, אזא פיין,  
מיין ווילן שטארקער פון שלעסער —  
און מיט קרויץ פון שאַרפע ציין,  
גיט אַ שנייד זיך אין צונג דאָס מעסער...

עס קאַרטשעט זיך רעבעלאַ, דער יונג,  
מיט מויל צעקוילטן אין ווייען.  
די שטומע פאַרשניטענע צונג —  
שרייט העכער פון טויזנט געשרייען...

---

דו האָסט פאַרשניטן דיין צונג,  
נאָר ס'וועט דיין קול גיט פאַרשטומען.  
אין בלוט פון דער פאַן — דו פישער־יונג,  
פאַרקריצט איז אויף אייביק דיין נאָמען...

### III

די זון קושט די כוואַליעס פון ים,  
עס קאָן זיך דער ים גיט פאַרשטילן.  
יעדע כוואַליע — אַ צעקודלעטער לאַם,  
זיך ראַנגלט אין וואונדיקן בריילן...

ווער טרייבט אָט די כוואַליעס אין פאַר ?  
ווער יאָגט אָט די האַרדעס צוזאַמען ?  
ווער קרויזט אָט די כוואַליעקע האַר —  
כוואַליעס צעקודלעטע לאַמען ?

צוויי פישער־לייט שווימען דאָ אום,  
ביי איינעם אַ פיש איז פאַרהאַלטן,  
ביים צווייטן די צונג איז שטום,  
פאַרשניטן מיט מעסער מיט קאַלטן...

דער שטומער בויגט זיך און הערט,  
ווי עס ראַנגלט דער ים זיך אין טיפן.  
ער טראַגט אינעם גומען די שווערד —  
זיין וואָרט אין די אויגן געשליפן...

עס קודלען זיך כוואַליעס ווי שאַף,  
אַזא שווייגן האָט ביידין באַנומען ;  
דער שטומער טראַגט אָנהויב און סוף,  
אין פאַרשניטענעם שווייגן דעם שטומען...

## עם וויינט די רויטע פאָן

עס וויינט די רויטע פאָן איבער דיר געבויגן ;  
דו ליגסט, אָ, חבר, מיט צונגעמאכטע אויגן.

איך וואָך ביי דיין אַרון הינטער פאָנען ;  
געל ווי וואַסס דיין יונג פאַרלאָשן פנים...

ווי אַ בוים וואָס וואַרפט זיך אין געוויטער,  
מיט פאָן אין האַנט, מיין גוף אין ציטער.

איך האַלט די טרערן איין, זיי פאַלן, פאַלן ;  
רייסן זיך דורך אויגן ווי דורך קוואַלן.

פאַרביי דיין אַרון מענטשן גייען, גייען,  
מיט פויסטן — פאַרקלעמטע אויסגעשרייען...

דו ביסט דער — פריילעך אונדז צו מאַכן ;  
פאַרוואָס אַזאַ געוויין ? מיר קאָנען היינט ניט לאַזן...

ווי רויטע וואונדן ברענען רויטע בלומען ;  
אַלע הערצער יאַמערן, אַלע ליפּן שטומען.

דו האַסט דיין ליד געשטעפט אין דימענטן פון רעגן,  
דו האַסט צעזייט דיין פרייד ווי זון אויף וועגן.

דו האַסט אויסגעשפּילט דעם קאַמף אויף פייער־פּידלען ;  
אויף אַ פעלד אַ קבר וואַרט מיט אָנגעגרייטע רידלען...

איך האָב געזען די זון פאַרנאַכטיק שטאַרבן  
אין אייגן בלוט אַזוי ווי דו, אין אירע פאַרבן...

אויף מאַרגן די זון איז אויפגעגאַנגען ווידער ;  
אַזוי וועסטו אויפגיין אין פרייד פון דיינע לידער...

## א מ א מ ע

דו רעדסט, און רופסט צום קאמף,  
איך הער אין דיר א וויינען.  
דיין האנט פויסטיקט זיך אין קראמף,  
אין פיבער דיינע אויגן שיינען...

דיין קליינער זון שלאָפט אין דער ערד,  
ווי ליכטלעך פארלאָשן זיינע אויגן.  
קיינער האָט דיין יאָמער ניט געהערט,  
אין אַ קאלטער שטוב איבער אים געבויגן...

אין אַ ווינקל האָט אַ שפּין געשפינט,  
געוועבט פון שטויב אַ טויטן ניגון.  
מיט דיין ליבשאַפט האָסטו דיין סינד,  
אויף די הענט גענומען וויגן.

זיין קליינער גוף געווען איז קאלט,  
די איינגלעך מיט פראַסט און אָפּן...  
אַ וויינענדיקע ווערבע דיין געשטאלט,  
און ער — מיט אויגן אָפּגעגע געשלאָפּן.

ווען דו קומסט צו זיך אַהיים,  
פון ווענט אַ טויטער שטומען...  
דו ווינסט זיך איבער זיין בעט אַליין,  
ווי אַ קרוג איבער אַ ליידיקן ברונעם...

דו האָסט זיין נאָמען ניט דערמאָנט,  
נאָר קאמף — און הייסט ניט וויינען.  
דיינע אויגן — טייכן איינגעשפּאַנט —  
רייסן זיך צום וויינען...

דו האָסט דיין טיפּן צער פאַרשמירט  
אינעם קאמף פאַר אונדזער לעבן.  
דו רעדסט, און פון דיין יעדן גליד  
וויינט זיין יונג פאַרלאָשן לעבן...

## פרוי קאפיטאן

אויפן מאסט אויסגעצויגן  
שטייטו, קאפיטאן.  
צוויי בלויע מאָרגנס — דייע אויגן —  
אָ פרוי, דו קאפיטאן.  
זיינען דייע צעפ געשאָרן —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן!  
דו ביסט ווי איך א פרוי געבאָרן —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן.  
דו פירסט א שיף אויף שטורעם ימען —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן!  
עס ווינט דער ים זיך ווי אין פלאמען —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן.  
עס מאַלט דער ים ווי וואַסער-מילן —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן!  
כוואַליעס ווי די אַקסן בריִלן —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן.  
דיין קלייד אַנטקעגן ווינט אין שטורעם —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן!  
לויכט דיין פנים ווי א טורעם —  
אָ קאפיטאן, אָ קאפיטאן!  
קעגן שטורעם רויטע פאַנען,  
קריגן זיך מיט ים.  
און די כוואַליעס — ביזע כלבים,  
א ווילדער קאַראַוואַן...  
איך האָב געהלומט פון די ימען,  
זיין ווי דו א קאפיטאן.  
אין מיין לאַנד די פרוי אין צאמען,  
שלעפט דעם יאָך אין שקלאפן שפּאַן...  
איך האָב געזונגען צו די ווייטן,  
איז די ווייט פאַר מיר א צאם;  
אויף מייע פינגער טראָג איך קייטן,  
אין טרערן שפיגל איך דעם ים...  
אין סאָוועטן-לאַנד אויף ימען  
גרים איך דיך, אָ קאפיטאן!  
עס וועט די צייט נאָך אונדז צוזאמען  
באַגעגענען אויף איין ים...

## צוועלף באַרוועסע ברידער

צוועלף באַרוועסע ברידער זיינען אוועק,  
מיט באַרוועסע טריט נאָך ליכטיקע טעג...

דער ערשטער ברודער, געווען נאָך אַ סינד,  
געשיקט זיין געוויין דורכן ווינט...

דער צווייטער — אַ פיפל אין האַנט :  
שפילן זיין בענקשאַפט צום ווייטן לאַנד.

דער דריטער — געטראָגן אַ פידעלע שלאַנק :  
כישופן צו די ווייטן דינסטן געזאַנג...

דער פערטער — געליענט אַ וואונדער־שריפט,  
וואָס האָט אים צו דער זון און די שטערן געשיפט...

דער פינפטער — געטראָגן אַ ציינערנע זעג —  
אונטערצוזעגן אַ בוים אויפן וועג...

צוועלף באַרוועסע ברידער איבער דער וועלט,  
זיינען געגאַנגען דורך ווינט און דורך קעלט...

דורך פייער און וואַסער אין ווילדן געיעג —  
צוועלף באַרוועסע ברידער, נאָך ליכטיקע טעג...

און איבער אַלע ווינקלען פון גאָרער ערד,  
האַט זיך דער רוה פון די ברידער דערהערט...

דער עלטסטער ברודער — אַ דעמבענער יונג,  
מיט פראַסטן וואָרט אויף זיין צונג.

ער האָט געראַמט די שטיינער פון וועג,  
צו מאַכן פלאַץ פאַר די ליכטיקע טעג...

צו מאַכן פלאַץ פאַר די ברידער אַהיים,  
פון די וועגן, די ווייטע, זאָלן קומען צו גיין...

זיין וואָרט איז דערגאַנגען דורך ווינט און דורך שטורעם,  
פאַר די ליכטיקע טעג צו בויען אַ טורעם...

יעדער לייגט צו זיין אויער צו דער ערד,  
זיי האָבן די נאָענטע טריט שוין דערהערט :

ווען איינער אויף שטיינערנע וועגן ווערט מיד,  
וועקט אים א צווייטער דורך רוף פון זיין ליד...

יעדער באַרוועסער ברודער פון דער פרעמד,  
האַט זיך צום ליכטיקן טורעם דערנענט...

ווער מיט א פיפל, ווער מיט א זעג,  
ווער מיט א האַמער — האַמערט די טעג...

ווער מיט זיין וואָרט, און ווער מיט געזאַנג —  
יעדער טראַגט צו זיין אַרעם געשאַנק...

יעדער ווישט אָפּ א פינצטערן שיכט —  
אויף אַלע צוועלף ברידער זאָל שיינען דאָס ליכט...

## מײן שטאַם מאַרשירט

איך קום אַרויס פון א שטאַם,  
מײן שטאַם צעצווייגט אין טויזנט שטאַמען...  
איך בין דורכגעגאַנגען טויט און פלאַם,  
און גרייט צו גיין נאָך טויזנט פלאַמען...

איך בלייב מיט זונען און מיט שנייען,  
און מיט שטורעם און מיט ווינט;  
דורות קומען, דורות גייען,  
און מײן שטאַם בלייבט און גריינט...

גיט א וואָלד מיט רויטע פאַנען,  
יעדע פאַן א פייער פלאַם;  
איך קוק זיך איין אין יעדן פנים —  
איבער גאַסן גייט מײן שטאַם...

ווי די דעמבעס — זייער גבורה,  
מיט קעפּ פאַרריסענע צום רוים;  
זעקס צו זעקס אין דער שורה,  
יעדער יונג א שיינער בוים...

און זיי גייען, און זיי גייען,  
סיי דורך פייער, סיי דורך פלאַם.  
זייט געגרייבט אין די רייען,  
זיין צעשטראַלטע פון מײן שטאַם!

## אן אנדערער

איך ווייס ניט ווי אזוי עס איז געשען,  
איך האָב אים אָט אזוי אַנטקעגן מיר דערזען.

מיט ברייטע פלייצעס, און מיט אויגן בלוי,  
געקוקט האָט ער אויף מיר ווי אויף אַ פרוי...

ערנעץ האָב איך פריער אים געזען,  
מיט אַ האַק אַנטקעגן מיין זיידן שטיין...

האָב איך געזען אים רייטן אויף אַ פערד,  
עמעצן ווי איך, שלעפן אויף דער ערד...

ער איז געפלוין ווי אַ שפּאַרבער מיט זיין רויב,  
אירע צעפן ווי שלאַנגען האָבן געוויקלט זיך אין שטויב...

און איצט לאַכט ער צו מיר מיט ווייסע ציין,  
אויגן גיבן אָפּ מיט בלויען וויין...

געענטפערט מיט אַ בליק ווי עס ענטפערט נאָר אַ פרוי,  
ווי קומט אַזויפיל ליבשאַפט צו אַ „גוי“?

ער האָט אויסגעשטרעקט צו מיר זיין האַנט,  
אין גלייכע טריט אין מאַרש געשפּאַנט...

די נאָם מיט זון, עס שמעקט מיט מאַי,  
און איבער אונדז אַ רויטע פּאָן פּלאַטערט אין דער פריי...

## דאָס ליד פון ברויט

א.

איך בין אויפגעשטאַנען אין דער פרי —  
א גרינע וועלט אין ליכט, אין בלי.

אן עפֿלבוים מיט ווייסן צוויט,  
מיט פייגל און געזאַנג צעבליט.

עס האָט דער ווינט מיט דופט געווייט,  
סעדער אין דער לופט צעזייט.

גאַנצע קוישן זונען-ליכט,  
האָט געפֿלייצט אין מיין געזיכט.

איך האָב געשטרעקט זיך צו דער ווייט,  
אַרומנעמען די אייביקייט.

און די בערג אַוועקגעשפאַנט,  
ווי די סעמלען זאַלבענאַנד...

אויף די זאָטלען — לאַגלען טוי,  
האַבן זיך געווייגט אין בלוי.

האַב איך אויסגעשטרעקט די האַנט,  
איז געוואָרן מינים דאָס ווייטע לאַנד.

אויף פֿעלדזן טרעפ פון בערגן-קייט,  
געווייסט האָט שניי פון אייביקייט.

אַנטקעגן זון — דאָס בלויע אייז —  
א זילבער קרוין אויף א גרייז...

דער הימל ווי א בלויער גלאַס,  
האָט אויסגעקלונגען א נייעם מאָג.

עס האָט גערענגט מיט מאָרגנליכט,  
מיט בינטן זון אין מיין געזיכט...



ב.

אָ בערג, מיינע בערג, אין בלויע פארטאָגן,  
די זון פאַרט אַרויס אין אַ גאַלדענעם וואָגן.

די זון שפּילט אין טייך אויף גאַלדענע טאַצן,  
אָ בערג, מיינע בערג, געבויכטע צום פּלאַצן.

דער וויינפויגל וויינט אין טויאיקע טרערן,  
עס טרינקען זיך אין טייך פארלאָשענע שטערן.

אָ בערג, מיינע בערג, מיט אוצרות באַהאַלטן,  
עס וועלן מענטשלעכע הענט די פעלדזן שפּאַלטן.

פון אייער גרינגראַז באַדעקטע ליימען,  
וועט מען ציגל ברענען פאר היימען.

פון פעלדזיקע טאָלן מיט צייטן באַלאָדן,  
וועט מען קוילן און אייזן גראַבן.

אויף אייערע טייכן וועלן שיפן זיך טראָגן,  
און קנויליקע רויכן פון קוימענס שלאָגן...

פון די ווילדע בלומען-סטויגן,  
וועט די בין דעם האָניק זויגן...

עס וועלן מאַמעס די קינדער פאַרוויגן,  
מיט אַ פּריילעכן, ליכטיקן ניגון.

דורך אייגענער מי, אידישע פּויערן,  
וועלן אַ נייעם יאָרהונדערט געבוירן.

עס וועלן די קינדער אַנטשאַפּן ווערן,  
ביים קלאַנג פון סערפן געשאַרפטע פאַר שטערן.

זאָלן פאַלן די זאַנגען געשווינדער —  
אזוי וועלן מאַמעס פאַרוויגן די קינדער.

אָ בערג, מיינע בערג, אין בלויע פארטאָגן,  
די זון פאַרט אַרויס אין אַ גאַלדענעם וואָגן.

### ג.

ווער זינגט דאָס ליד פון ברויט?  
די שניטער, ביים מאָרגן רויט.

ווי פאָרגליווערטע כוואַליעס די בערג,  
פון דורות אייביקע ווערק.

איבער פאָרנעפֿלמע בערג זאָגט אָן,  
דעם פרימאָרגן — אַ פלאַמיקער האָן...

באָניען רופט מיט געזאָנג צום שניט,  
מיט זילבערנעם טוי די פעלדער צעבליט...

די שניטער-יונגען מיט קאָסעס אין הענט,  
זון אין די קאָסעס פינקלט און בלענדט...

---

אויף פעלדער צעברוינטע עם שניידן די שניטער,  
די צווייגן אויף ביימער ווי האַרפן אין ציטער.

די פייגל צעזונגען אין בוימערשע בעטן,  
עם קלינגען די קאָסעס ווי דינע קלאַרנעטן.

ווי פיעריקע פליגל די קאָסעס צעשוואונגען,  
מיט פֿלויצעס געבויגן די שניטער-יונגען.

עם זינגען די הענט דאָס ליד פון באַשאַף;  
ניטאָ מער קיין האַר, ניטאָ מער קיין שקלאַף.

ווי קופער די לייבער אין שווייס צעגלאַנצט,  
די קאָסע פון שניטער אין שוואונג צעטאַנצט...

פון ברוסטקע שטימען עם הילכן געזאַנגען,  
מיט מוסקולן צעשפּילמע זיי שניידן די זאַנגען.

זאַנגען אויף זאַנגען זיי פאלן אַנידער,  
און לייגן זיך אויס ווי שורות פון לידער...

די זון קאָסעט שטראַלן אויף הימל אויף רויטן,  
עם שניידן די שניטער די זאַנגען פאַר ברויטן...

## איז געקומען א איד פון ברוקלין

„גאָט העלף אייך, טאָכטער, זייט געלויבט און געגריסט“,  
שלעפט א איד זיך אויף שטיגן צו דער אָפּגענער טיר.  
מיט שניירווייסע האָר און מירקייט אין פיס,  
מיט ווערטער מיט פּראָסטע, אזוי רעדט ער צו מיר.

זיין פנים צעשמראַלט, מיט א רויטקייט באַדעקט,  
ווי א אינגל ער שמייכלט מיט זילבערנע האָר.  
„שוין צוויי שעה פון ברוקלין, א איד איז אין וועג,  
דאָ שטיי איך פאַר אייך, גאָט העלף און גוט יאָר.“

ער זוכט מיט די אויגן א שטול אין מיין שטוב —  
ביים האַרצן די האַנט, דער אָמעם איז שווער.  
„ווער זייט איר ? א קרוב געקומען פון שטאָט ?“  
ער ענטפערט : „א איד א פּראָסטער פון נאָרל און שער...“

איך בין דאָ אין לאַנד דאָס פּופציקסטע יאָר.  
פון שניידערשן יחוס, פון אַרבעטער־שטאַם.  
איך אַרבעט אין ברוקלין, אין א „קלינינג־סטאָר“,  
דורכגעגאַנגען אין לעבן דורך פייער און פּלאַם.

אַן ערות געווען, ווען דאָס לאַנד האָט געבליט,  
מיט הימל־קראַצערס, מיט דער ברוקלין־בריק.  
עם האָט געוואַקסן דאָס לאַנד, ווי נאָך א רעגן דער צווייט,  
נאָר איך האָב געבענקט צוריק צו מיין וויג.

אַן ערות געווען פון דער מענטשלעכער מי,  
ווען בראַנקס איז געווען א דאָרפיש געצעלט,  
וואו עם שטייען היינט מויערן — פּלעגן פּאַשען קי,  
וואו געפּלאַסטערטע וועגן — געווען איז דאָן פּעלד...

אַן ערות געווען, ווען צוויי פּערד אין געשפּאַן,  
די גרויזעם מיט פּענער מיט רויטע באַצירט,  
האָבן געשלעפט אויף גאַסיקע שינעס די באַן :  
די אַרבעטער צו די שעפּער געפּירט.

אַן ערות געווען, ווען ניו יאָרק האָט געברענט  
מיט רויכן פון קוימענס צעפּלאַכטן אין ווינט.  
ווי ביי פּרעהן די שקלאַפּן, האָבן מענטשלעכע „הענט“  
אין קעלערס געשקלאַפט מיטן גאַנצן געזינד...

וואו א זומפ איז געווען, געוואָרן איז ערד.  
מען האָט טייכן געצאָמט און בריקן געבויט.  
איך, דער ברוקלינער איד, דורך נויט זיך גענערט,  
דורך שווייס פון די הענט געגעסן מיין ברויט.

איך האָב געשקלאָפּט אינעם סוועט פונעם שאַפּ,  
געפּאָקט און געמאָזלט, ווי יעדער אימיגראַנט.  
ווי הערצער געזונטע, האָבן האַמערס געקלאָפּט;  
פאַר מייע אויגן געוואַקסן דאָס ריזיקע לאַנד.

גענייט און גענייט ביימאָג און ביינאַכט,  
ביים קאַניז פון לאָמפּ, ביים עלעקטרישן ליכט —  
א האַלבן יאָרהונדערט אין יאָך אָפּגעשקלאָפּט,  
דערצוילן די קנייטשן פון הענט און געזיכט...

אזוי ווי אַ חלום איז אַוועק אַ יאָר נאָך אַ יאָר.  
ס'האַט וועלט זיך נאָך מענטשלעכן בלוט פאַרבענקט.  
עס האָט זיך געביטן אַ דור נאָך אַ דור —  
מיט מענטשלעכן בלוט די ערד פאַרשווענקט.

דורך מי אָפּגעשפּאַרט אַ פּאַר טולער אין באַנס,  
(ניט דערעסן אַ טאָג, ניט דערשלאָפּן אַ נאַכט),  
בין איך געפּאָרן אַהיים צו דער וויג פון מיין לאַנד —  
פאַרוואַנדלט אין חורבן דורך מלחמהדיקער שלאַכט...

געזען אין מיין היים פאַרוויסטונג און טויט:  
די שטיבער פאַרברענט, די וועגן פאַרלענדט;  
אויף די גאַסן שפּאַנט דער באַרוועס און נויט,  
און עס ציען זיך קינדער מיט בעטלערשע הענט.

געלאָזן מיין היים, ווי אַ בית-עולם פאַרוויסט.  
בין לעצטן העמד מייע לאַנדסלייט צעטיילט,  
און געזען: ווי אַ שלאַנג, עס פּויוזעט פּאַשיסט,  
מיט גיפּטיקע ציינער ער „היילט און ער היילט“.

דורך ימען צוריק צו מיין נאָלדענעם לאַנד.  
פּופּציק יאָר פון מיין לעבן ליגט דאָ פאַרפּרעסט.  
כאָטש איך קום פון פּראָסטן שניידערשן שטאַנד —  
ביי פּרעמדע טישן ניט געגעסן קיין קעסט...

ניט געבויגן פאר קיינעם מיין גרייזגרויען קאפ.  
מיין גייסט איז באהעפט מיט דער נייער צייט.  
וואָס צו לייט — איז צו לייט, צו גאָט — איז צו גאָט :  
פאַראַן בלויז איין לאַנד, וואו דער איד איז באַפרייט...

און ווידער איך זיך ביי נאָדל און שער,  
און ווידער איך ניי און איך פרעס אינעם סטאָר.  
איך בין געקומען צוריק צו שטאַרבן אַהער,  
נאָך מיר וועט אויפגיין אַ ליכטיקער דור...

ניט צוליב דעם בין איך היינט געקומען אַהער ;  
איך האָב זיך דאָס האַרץ פאַר אייך אויסדערציילט.  
ניט די שווערד, נאָך דאָס וואָרט — דאָס שטאַרקסטע געווער :  
אַ אידישע טאָכטער זאָל זיין אויסדערוויילט.

צו זינגען שירים פון דער היינטיקער צייט,  
צו זינגען פון בלומען און זאָנגען און וואַלד,  
צו זינגען פון קעמפער, וואָס פאַלן אין שטרייט !  
מיט די אייגענע אויגן געוואָלט זען די געשמאַלט.

עס האָט געזונגען אַמאָל אין דער ביבלישער צייט  
דבורה די נביאה אַזאַ יובל־געזאַנג  
און גערופן דאָס פאַלס צו ווערן באַפרייט :  
„שטיי אויף, ברק, און פאַנג דיין געפאַנג !”

און סיסראָס מאַמע האָט ביים פענצטערל געוואָרט :  
„פאַרוואָס זאַמט זיך זיין רייטוואָגן מיט די געשפאַנען ?”  
זי ווייס ניט : זיינע אַברים ליגן פאַרשטאַרט,  
דערפאַר טוט זיך זיין רייטוואָגן זאַמען...

און וואויל צו אייך, זינגערין פון היינטיקער צייט,  
איר פאַראייביקט אין שירים און לידער.  
אונדזער פאַלס יאָמערט ווי אַ פאַרוואַנדעטער לייב ;  
געקרייציקט אונדזערע אידישע ברידער...

פאַרגיט מיר, איך קום פון ברוקלין צו אייך.  
פאַר אַן עלטערן אידן דער מהלך איז ווייט.  
נאָך גלויבט מיר : ווי אַ שטראָמיקער פריידיקער טייך  
בין געפאַרן אַהער מיט אינגלישער פרייד...

ווען אייער נאָמען האָט זיך פאַר מיר אַנטפלעקט  
מיט היימישע לידער, ווי ברויט אַזוי עכט,  
איך האָב זיי געזונגען ביים פּרעס פּונעם ברעט :  
איך האָב זיי געלייענט דורך די איינזאַמע נעכט.

נעמט צו מיין ברכה פון אַן עלטערן איד.  
איר זאָלט לעבן ביז הונדערט און צוואַנציק יאָר.  
ווי וויין אויף מיין צונג, געטרונקען אייער ליד.  
גלויבט, וואָס איך זאָג איז די הייליקע וואָר.

איר זאָלט זיך עלטערן מיט די סינדער און מאַן.  
אייער ליד וועט לעבן דור-דורות נאָך מיר."  
און ער הויבט זיך אויף מיט זיכערן שפּאַן  
און זוכט דעם דורכגאַנג אַרויס צו דער טיר.

---

איך שטיי פאַרשעמט און גערירט ביזן ביין.  
מיינע ליפּן אין ציטער אַנטקעגן דעם איד.  
אַט, ווי אַ סינד, איך ברעך אויס אין געוויין  
און שטיי, ווי גענאָגלט, צום דיל צוגעשמידט.

איך האָב געזען אין געשטאַלט דעם הערלעכסטן איד.  
מיינע זיידעס דורך אים — איך הער זייער קלאַנג.  
איך וועל זינגען פון לעבן דורך מיין אידישן ליד.  
און געמורמלט צוריק : „ אַ דאַנק איך, אַ דאַנק ! ”

איך האָב געזען דורך אים די בליציקע רוט,  
וואָס בויגט ניט זיין גוף, ברעכט ניט זיין שטאַם.  
ווי לויטער עס רעדט זיין געפייניקט בלוט  
דורך דורות געברענט אויף שייטערס און פּלאַם ! ...

איך האָב געזען דורך אים דעם גורל פון וועלט,  
די זון אין אויפגאַנג, די זון אין פאַרגאַנג,  
אין נייעם לאַנד בויט דער איד זיין געצעלט,  
אין שטיינערנעם רוים זינגט אַריין זיין געזאַנג.

מיט פאַמעלעכע טריט גייט דער ברוקלינער איד,  
שטאַלץ און דערהויבן ווערט מיין געשלאָגענער גייסט.  
מיין אַרעמער וואַפּן, מיין פּראָסט אידיש ליד,  
קאָן ברענגען אַ מענטשן אַזאַ ליכטיקע טרייסט...

# VI

## עם שרייט די שטיקלייט

עס וועגט אראָפּ דעם בוים די רייפע פֿלוימען,  
מיינע אויגן אָפענע צום הימל טרוימען.

איך ליג, די הענט צענומען, אויפן גרינעם פעלד,  
מיט שווערקיט אויף מיין לייב וועגט אראָפּ די וועלט.

צו מיינע אויערן דערטראָגן זיך קאָנאָנען קנאַלן,  
איך זע אַ שלאַכטפעלד; זעלנער ווי די פליגן פאלן...

מיין אויער איז צוגעוואוינט צו דעם געזאַנג פון לידער,  
וואָס-זשע הער איך קאָנאָנען-קנאַל שוין ווידער?

ס'איז בלוי דער הימל, פייגל בלויע פליען,  
וואָס-זשע זע איך באַמבן-עראָפּלאַנען ציען?

אויף אַ פעלד אַ גרינעם, אין אַ טאָג אַ קלאָרן,  
וואָס-זשע קומען זיי צוריק, די מלחמה-יאָרן?

איך הער איצט טריט, טרומיטן שאַלן,  
מיר דאַכט — אַ מענטש איז צו מיר צוגעפאַלן.

זיין לייב איז וואונדן, גלידער בלוטיק פלאמען,  
דאָרט טורעמט אויף אַ באַרג, סקעלעטן שפּאַנען...

וואָס-זשע שרייט די שטיקלייט מיט שוואַרצע קראַען?  
אַ, גיב צוריק די רו מיר, פון די שטילע שעהען!

גיב צוריק די רו מיר פון אַ הימל קלאָרן,  
וויש אַוועק דעם גרויל פון מלחמה-יאָרן...

## פארן שניט

ווי פאר א שטורעם — ארום מיר א שווייגן ;  
א טויטע שטילקייט קוואלט און קוואלט.  
איך זע גופים — ברענענדיקע צווייגן,  
איך זע די וועלט, א פלאקערדיקן וואלד...

די וועלט־שרפה האָט זיך ווידער אָנגעצונדן ;  
מען שאַרפט די שווערדן פאַר מענטשן־שניט...  
איך טראָג נאָך פון וועלט־פּייער די וואונדן,  
און ווידער האָט די וועלט־שחיטה צעבליט...

עס רוישן כאַרכל־ווערטער אין מיינע אויערן ;  
איך זע די אָפּגעהאַקטע הענט און פיס.  
אויף שפיצן טורעמס, אויף מיר און טויערן,  
מענטשן־קעפּ אויף שאַרף פון שפיז.

איך זע, דער טייך האָט גופים אויסגעשפיגן,  
איך טראָג אין זיך שרעק פון זייער בליק.  
קראַען אין דער לופט צעקראַקעט און צעשריגן.  
אין טייך זיך שפיגלט דער סקעלעט פון בריק.

איך בין אויסגעוואַקסן אויפן אָש פון חורבן,  
איינגעזאַפט פון קעלערן די פייכטע ערד.  
איך בין פון וועלט־שחיטה א קרבן,  
וואָס האָט צום לעבן זיך צוריקגעקערט...

אויף אַ תּלִיּה הענגט דער יאָרהונדערט אַ פאַרגוואַלדטער,  
דאָס וואָרט פון האַרץ און מאַרץ פאַרברענט.  
אין שוואַרצע קיטלען שפּאַנט דער מיטלאַלטער —  
מיט האַקנקרייץ אויף בלוטיקע מעסער־הענט...

עס שרייט אין מיר, איך קאָן ניט שווייגן !  
עס שפּאַנט דער טויט מיט פּרישע טריט.  
מען גרייט די לעבנס צו פאַרשניידן,  
מען שאַרפט די שווערדן פאַר מענטשן־שניט...



## ווי פילט זיך א זיגער ?

ווי פילט זיך א זיגער,  
מיט דער שווערד אין דער האנט,  
ווען אין פלאמען פלאקערט דעם שונאם לאנד ?  
בערג מיט הרוגים צו זיינע פיס,  
און ער — אויף א פערד פליט מיט זיין שפיוז...  
ווי פילט זיך א זיגער ?

ווי פילט זיך א זיגער,  
מיט בלוט אויף זיין קלייד ?  
ווען טאָלן מיט קולות צעשניידן די ווייט,  
ווען קוואַלן פאַרסמטע טוכלען אין ערד,  
און ער — פליט איבער בערג מיט זיין שווערד —  
ווי פילט זיך א זיגער ?

ווי פילט זיך א זיגער  
אין מאָרגן-רויט,  
ווען הינטער אים — אַשיקע בערג מיט טויט ?  
אין זיגערס אויגן מאָרד און גלאַנץ,  
אויפן האַלדז פון פערד א בלומענקראַנץ —  
ווי פילט זיך א זיגער ?

ווי פילט זיך א זיגער,  
אויף זיכערער ערד ?  
פון שלאַכטפעלד צוריק אַהיימגעקערט,  
און פירט זיין זון א גאַלדן געשאַנס,  
אַ פינגערל פון א טויטער זעלנערשער האַנט —  
ווי פילט זיך א זיגער ?

ווי פילט זיך א קריגער ? ווי פילט זיך א העלד ?  
גיי פּרעג די הרוגים אויף איינזאַמען פעלד,  
פרעג ביי די ראָבן וואָס קומען צופליען,  
פרעג ביי די פעלדער וואָס קאַנען ניט בליען,  
פרעג ביים ווינט, וואָס יאַמערט ביינאַכט —  
ווי פילט זיך א זיגער נאָך א זיגרייכער שלאַכט ? ...

## זאנגען און צלמים

אַמאָל פלעגן אויפגיין די פעלדער מיט זוימען,  
אַמאָל פלעגן זינגען די פעלדער מיט ווייץ.  
איצט ליגט פאַרזייט די ערד מיט הרונים,  
וואו אַ גאַלדענע זאנג — אַ הילצערנער קרייץ...

אַמאָל פלעגט די זון קושן די זאנגען  
און האַלדן די ביימער מיט פינגער פון גאַלד.  
אויף אַ צעשאַסענעם בוים איז אַ היטל געהאנגען —  
און עס וויגט זיך נאָך אום מיט אַ זעלנערשן טראַלד...

ערד איז פאַרשטאַכן מיט הילצערנע צלמים,  
מיט מענטשלעכע קברים פאַרזייט איז איר טראַכט :  
עס וועלן נאָך אויפגיין די פעלדער מיט זוימען,  
ס'בלייט בונטער דאָס פעלד נאָך בלוטיקער שלאַכט...

ס'ווערט פעטער די ערד פון מענטשלעכע קברים,  
פון מענטשלעך געביין ווערט גרינער דאָס פעלד.  
נאָר עס ליגן די שניטער מיט פאַרשניטענע יאָרן ;  
די גאַלדענע זאנגען — מיט צלמים פאַרשטעלט...

## ניט זינגען מער...

ניט זינגען מער — ווער דאַרף דען האָבן לידער ?  
ווער דאַרף אין טעג פון גרויל געזאנג פון צווייט ?  
מען שניידט פון אידיש לייב לעבעדיקע גלידער,  
וועל איך ניט זינגען מער מיין אידיש ליד.

אזוי האָב איך די ליפן היינט געביסן,  
אזוי האָב איך געזאנג דערשטיקט אין זיך —  
מיין אייגן ליד ווי מיט אַ בייטש פאַרשמיסן,  
האַט ווייטיקדיק אין האַלדן געצאַפלט זיך...

אַ פאַרקלעמטע צוגעשאַרט זיך צו מיין פענצטער,  
אין גאַס איז אויסגעפאַלן אַ ווייסער שניי ;  
די ביימער וויגן זיך ווי ווייסע טענצער,  
מיט דימענט-שלייערן אין כישופדיק געדריי...

די וועלט באַדעקט מיט שניי אַ קלאָרן,  
די הייזער, דעכער אין אַ כישוף-רינג,

אין ווייסן לינט די וועלט ווי ניי געבארן ;  
איך קוק אהין — און ווייס ניט אז איך זינג...

די מאָרגן-זון האָט אויפגעטאָגט אין פֿלאַמען,  
דאָס אייז צעגאַנגען אויף מיין ברעם ;  
צוגעשמידט בין איך צום ליכט געשטאַנען  
און פאַרשעמט באַפֿרייט דאָס ליד פֿון קלעם...

## וואָס איז אַ מענטש ?

- וואָס איז אַ מענטש — אַ בינטל נערוון אין געהיים,  
אַ הויפּן אויסגעשרייען מיט זיך אליין.
- אַ מענטש — אַ צעריסענער אין טויזנט שטיקער,  
מיט זיך, דורך נעכט, מיט אלע זיינע גלידער.
- אַ מענטש — געבונדן צו די דורות מיט די פעדעם,  
אַ מענטש — וואָס בלוטיקט פֿאַרן אמת אין זיין לעבן.
- אַ מענטש — אַ זינדיקער אין זיין פיין געהייליקט,  
אַ מענטש — אַ הייליקער מיט זיך געפֿייניקט.
- אַ מענטש — וואָס בויט די מענטשהייט צו די הויכן,  
און ווי אַ שטויבל קאָן צום אָפּגרונט טויכן...
- אַ מענטש — וואָס קאָן דורך זיך אַ וועלט געבערן,  
אין איין מינוט זיין ווערק צעשטערן...
- אַ מענטש — וואָס יאָגט דורך פינצטערניש צו זונען,  
און ווערט פֿאַרבֿלענדט ווען ער האָט דאָס ליכט געפֿונען.
- אַ מענטש — וואָס קאָן מיט זיך ניט מאַכן שלום,  
און גייט דורך טויזנט טויטן אין זיין חלום.
- אַ מענטש — באַהעפט מיט אַ מענטש אַ צווייטן,  
גוף מיט גוף פֿאַרשפינט דורך אייביקייטן.
- אַ מענטש — צעקריגט מיט זיך ווי מיט שונאים,  
און לאַכט אַרײַן אין שפּיגל זיין אייגן פֿנים.
- אַ מענטש — געראַנגלט אין געקרייז פֿון ציינער,  
אַ מענטש געווען — און אַט אַ בינטל ביינער.
- אַ מענטש — וואָס ברענט אין אַש פֿון זיינע פֿלאַמען,  
דאָס ביסטו, און איך, און אלע מיר צוזאַמען...

## הונגער

זי שלעפט די בריסט,  
איר קינד גייט אויס;  
שטאָט מילך, עס שפיזט,  
בלוט אַרויס...

ווי אַ קראַנקער פּויגל,  
אויף אַ דאָרן-קוסט,  
ליפלעך זויגן,  
סם פון ברוסט...

דאָס קינד ווערט געל,  
און ציט, און ציט...  
די טראָפּנס קרעל,  
פון ברוסט צעבליט...

איר קאלטער שטערן  
טראָפט געוויין.  
איר קינד דערנערן,  
און אזוי פאַרגיין...

אין גאַס מען שיסט,  
עס האַנגלט שרויט...  
אויף ביקסן-פּיס,  
שפּאַנט דער טויט...

ער לויפט פאַרביי  
איר דינע שויב,  
און זייט מיט בליי  
און שניידט מיט טויט...

איר פנים — קנאָכן.  
אירע אויגן — קויל.  
הענט פאַרבּראַכן.  
אַ וואונד — איר מויל.

אַשיק-גרוי,  
צוויי טאַרבעס וויסט.  
זיצט אַ פרוי,  
מיט פּוסטע בריסט.

זי האַלט אַ בינטל  
אויף איר שוים,  
און פון בינטל —  
אַ פּנימל אַרויס.

דאָס מייכל קרום,  
קראַמפט זיך איין.  
די מוטער שטום,  
וויגט עס איין.

דאָס מייכל זוכט,  
ברעכט געוויין.  
די מוטער פּלוצט,  
איר וויסט געביין...

זי קניפט און ציט,  
די מילך פון בריסט.  
אין שפיזן בריט,  
איר לויב איז וויסט...

## א כינעזערל

ס'איז האַרבסט. מיט אַ גרויען בעזים קערט דער ווינט.  
איך האָב געזען אַ בילד פון אַ מלחמה־קינד.

די מאַמע איז געלאָפֿן מיט צעפלוויגענע האָר,  
אויף דער פֿלייצע האָט זי געטראָגן איר זון דעם בכור.

אין אַ קאָשיקל איז ער געלעגן, אין וויקעלעך פֿארשנורט,  
נאָר דאָס פֿנימל האָט אין זונען־ליכט געקלאָרט.

די אייגעלעך די גלאַנציקע — ווי פֿאסעקלעך פון שוואַרץ.  
די מאַמע האָט אין בלוט געפילט דאָס קלאָפֿן פון איר האַרץ.

פֿלוצלונג האָט אַ שנייד געטאָן אַ שוואַרצער עראָפֿלאַן,  
די ערד האָט אויפגעריסן — אַ שפיינדלער וואַלסאָן.

אַ בריק האָט זיך צעפֿלאַקערט אין פייער און אין פֿלאַם,  
נאָר דאָס קאָשיקל האָט זיך געקויקלט ווי משה אויפֿן ים.

אויפֿן שוים פון די כוואַליעס דאָס קאָשיקל געטאַנצט,  
אין קאָשיקל — אַ כינעזערל, ווי אַ וואַסער־פֿלאַנץ.

און ווי עס שטייט אין יענע צייטן אין די ספרים פֿארשריבן :  
„האָט פֿרעהם טאָכטער מיט אירע דינסטן זיך צום טייך  
פֿאַרקליבן.“

האָבן פֿרויען דאָס קאָשיקל פון טייך אַרויסגעצויגן,  
נאָר די מאַמע האָט מער איר קינד ניט אָנגעזויגן.

שטאַר איז זי געלעגן אויפֿן ברעג, פֿאַרברענט —  
נאָר צום קאָשיקל געקלעפט דער מאַמעס טויטע הענט...

## א קוש

העי, דו זעלנער אויף די הפֿער־באַנען !  
האָסט אויף מיינע ליפֿן פֿאַרפֿרעסט אַ קוש.  
איך בין אַ קינד געווען און ניט פֿאַרשטאַנען —  
דו שיקסט דורך מיר דער וועלט דיין לעצטן קוש...

אין געפֿאַסטן צוג פֿאַר אַזויפֿיל אויגן,  
האָסטו מיך ווי אַ באַל געטאָן אַ הויב.  
ווי אַ הויכער ריז זיך געבויגן,  
אַנטקעגן פֿראַסט פון קאַלטער שויב.

איך האָב אַ הוט ווי דיין שוועסטערל געטראָגן,  
איך האָב דערמאָנט דײַך אָן דיין היים.  
האַסטו אַ לעצטן גרום געשיקט איר זאָגן,  
און צעוואַיעט זיך אין אַ ווילד געוויין...

ווי אַן אַקס וואָס רייסט זיך פון דער שחיטה,  
וואָס האָט אין חלף דעם טויט דערפילט,  
האָבן הענט דײַך אַ טראָג געטאָן ווי אויף אַ מיטה,  
דיין געשריי מיט פויסטן איינגעשטילט...

דער צוג האָט געסאָפּעט ווי אַ שוואַרצע חיה,  
און געלאַכט מיט פונקען רויט...  
דו ביסט געפאָרן צו דיין אייגענער לוויה:  
אויפן שלאַכטפעלד האָט געוואַרט דיין טויט...

דו, פרעמדער זעלנער, אינעם מאַסן-קבר,  
אויף אַ ראָבן-פעלד שוואַרץ ווי קויל,  
עס איז שוין שטויב דיין יעדער אבר,  
דיין קוש וואונדיקט אויף מיין מויל...

## צו אַ זינגערין

ניט פאַר לאַרדן אין מאָנאָקלען האָט זי צעשאַלט איר ליד,  
נאָר אויף שלאַכטפעלד צווישן קוילן אין מאַדריד...

ס'האָט קאַלטער פראָסט די שפּילקעס אויסגעשטעלט,  
צווישן שניי און פיער האָט געבראַטן זיך די קעלט.

ס'האָבן פלאַמען זייערע פליגל אין דער לופט צעזיט,  
אין ווייסע קיטלען האָבן צלמים זיך באַקליידט...

ס'האָט דער שונא געשאָטן פון הימל מאַרד און טויט,  
די מיליציע איז געגאַנגען געגן מאַרגן-רויט...

פאָרויס אַ זינגערין האָט צעשאַלט איר ליד,  
אויפן שלאַכטפעלד צווישן קוילן אין מאַדריד...

ניט קיין צירונג האָט זי געטראָגן אויף איר האַנט;  
שטאַרבן פאַר דער פריי — געגאַנגען מיט געזאַנג...

ניט טשעלאָס און פידלען האָבן איר אַקאָמפּאַנירט,  
נאָר געוויין פון חורבות פון שונא באַמבאַרדירט...

ניט באַוואַרפן האָט מען זי מיט בלומען אויפן פעלד,  
מיט באַמבעס האָט געהאַגלט איבער איר די וועלט...

ס'האָט דער טויט גערײטשעט דורכן מויל פון קאַנאָן,  
מיט געזאַנג האָט זי געפירט צום קאַמף אַ באַטאַליאָן! ...

האָט איר שטים געשאַלט ווי גלעקער־געקלאַנג,  
צווישן טויט און פייער האָט געױבלט איר געזאַנג!

## צו אַ שכניש אינגל

אין אַנדענק פון מילטאָן ראַפּאָפּאָרט,  
געפאַלן אין שפּאַניע

איך האָב געקאָנט דיין בלייבן פנים,  
דו האָסט צייטונגען געבראַכט אין שטוב.  
און אַוועק זיך שלאָגן מיט די שונאים,  
און געפאַלן אין אַ שטראָם פון אייגן בלוט...

דיין מאַמע איז ניט געשטאַנען ביי דיין שטאַרבן,  
דיין שוועסטער האָט ניט מיט טרערן דיך באַוויינט.  
אויפן שלאַכטפּעלד האָט געגרוילט דיין שאַרבן,  
דיין גוף איז געלעגן דאָרט פאַרשטיינט...

איבער דיר האָט אַ פּלאַמיקע לבנה  
מיט איר ליכט באַשירעמט דיין געביין;  
פון זילבער־שטראַלן דיר אויסגעוועבט אַ טרונע —  
דיך ניט געלאָזט מיטן שונא אויפן פעלד אַליין...

אַ אינגל בלייבער, איך הער דיך רופן,  
איך בויג זיך צו דינע קאַלטע ליפּן צו.  
דיין יונגער גוף איז בלוז איינגעשלאָפּן,  
שלאָף, אינגל בלייבער, אין דיין רו.

איך נעם צו די ביסס פון דינע גלידער,  
איך קעם דיר אויס די האָר מיט פרישן ווינט.  
ביסט געפאַלן פאַרן בלוט פון דינע ברידער,  
און האָסט מיך אין דיין טויט אַריינגעשפּינט...

איך קוש דיר אויס די וואונד מיט מינע טרערן,  
איך וואַש דיר אָפּ דעם שטויב פון דינע פיס.  
איך דעק דיך צו מיט אַ נעץ פון שטערן,  
און הייל דיר אויס דיין יעדן ריס...

איך שמעל אוועק א ווערבע דיר צוקאפנס,  
זאל זי דיר ברענגען שאַטן אין דין רו.  
דיינע גלידער, וואָס בלוטיקן אין טראָפנס,  
מיט אַן אָוונט-הימל איך דעק זיי צו...

צוליב דיר וויינען היינט די רויטע פּאַנען,  
דיין גוף אַ דורכגעשאַסענער מיט בליי.  
פון יעדנס ליפּן זינגט אַראָפּ דיין נאַמען,  
האַסט אָפּגעגעבן דיין לעבן פאַר דער פּריי...

## מ י י ן נ פ ש

אזוי לאַנג ניט געהאַלטן אַ פען אין מיין האַנט,  
מיין פען — ווי אַ בויגן אויף פּאַפּיר איז געשפּאַנט.

מיין טאַכטער, מיין נפש, מיין פלייש און מיין בלוט;  
אין דרויסן איז פּרילינג, און גוט איז דיר, גוט!

דיין הענטעלע קליין נעמט מיך אַרום;  
איך דריי זיך מיט דיר, מיט וועלט און מיט זון.

אַט גייט איצט די וועלט איר וואונדיקן גאַנג,  
מיט ביקסן, מיט באַמבעס, און גיט מיט נעזאַנג...

די „וועלפּיכע“ שטייט מיט ציינער צעפּראַלט,  
נאָך מענטשלעכע בלוט די וועלפּיכע גאַלט...

דו קוקסט מיט וואונדער, דיין מייכל זויגט,  
און ערגעץ אַ מענטש איצט נויגט זיך צום טויט...

און פאַלט מיט אַ ביקס אויף אַ בלוטיקן דאַנד,  
און גיט אָפּ זיין לעבן פאַר פּרייהייט פון לאַנד...

דו זויגסט, און דו זויגסט, מיין נפש קליין,  
דיינע טרערן זיינען אויך מיין געוויין.

דו זויגסט, און דו זויגסט, זויג גיט אויס מיין נעמיט,  
ווייל מיט סם איז געמישט די מיכל פון מיין ליד...

דו זויגסט, און דו זויגסט, און שמייכלסט דערביי,  
די וועלט איז אַ שעכטהויז — אין דרויסן איז מאַי.

ביימער באַקליידט מיט בעז און מיט צוויט,  
און דו, מיין יונג לעבן, בליסט אין דער מיט...



## קינד, דו נייער מענטש

דו שלאָפסט, מיין קינד, ביי דיין וויגל איך וואָך.  
דער הימל צוקאָפנס — אַ בלוי געשליפענער דאָך.  
פון דאָרטן די זון אין גאָלד גייט אַרויס  
און קושט דיר דיין ראָזע פּנימל אויס.

איך טרוים דיין אויפבלי אין מאָרגן, מיין קינד,  
דו צווייג פון מיין לייב, מיט מיין לעבן פאַרשפינט,  
די וועלט איז פינצטער — אַ מאָנסטער נאָך רויב,  
דו, מענטש פונעם מאָרגן, אין דיין טאָג איך גלויב!

קינד, מיין שוואַרצאַפּל, דו מענטש פון באַנין,  
איך גיס אין דיר איבער מיין פאַרפייניקטע שטים;  
ווי ברויזיקן וויין אין געשליפענעם גלאָז,  
טרינק מיין לעבן פון ביטערן כּוּם.

עס האָט געזונגען אַמאָל מיין פּאָלק אונטער קנוט,  
דער טאָל איז פון טרערן און מענטשלעכן בלוט,  
מיט טרערן געמישט איז דער בעכער פון פּיין,  
ביים וויג ווען דו שלאָפסט אַזוי זינג איך דיר איין.

דו, מענטש פונעם מאָרגן, ביי דיין וויגל איך וואָך,  
איך זע דיך שפּאַנען אויף אַ ליכטיקן שלאַך,  
פאַרברידערט מיט פעלקער, איך זע ווי דו שפּרייזסט,  
פון היינטיקן גרויל וועסטו זיין אויסגעלייזט.

פון דורות צעשריגן עס יאָמערט מיין מויל,  
פון לייבער צעפייניקט איך ווייטיק דאָס קויל,  
און דער הימל איז בלוי, אַלעמאָל בלוי געווען,  
עס האָבן דורות פאַר מיר אויך די בלויקייט געזען.

ביים וויג ווען דו שלאָפסט שרייב איך אָן אַט דאָס ליד,  
נעם די שורות אין גאַנג פון דיין יונגלעכן מיט.  
מיין קינד פונעם מאָרגן, ווען איך וועל פאַרגיין  
זאָלסטו דערמאָנען דיין מאַמעס געביין...

## און עס וועט זיין ...

פון אלע ווינקלען, פון אלע ימען,  
פעלקער מיט פעלקער קומען צוזאמען...

פון אלע לענדער, אויף אלע ברעגן,  
שיפן מיט שיפן קומען אנטקעגן...

אויף הימל, אויף בלויען, לופט באלאנען  
וועלן אין שיינקייט, אין פרידן דערמאנען...

עס וועלן קיין באַמבעס פון הימל ניט פאלן;  
רעגענען וועט מיט זון און מיט שטראלן...

קאנאן וועט ליגן פארשטומט אין זיין אייזן,  
עס וועלן די קוילן אין ראָסט זיך אויפלייזן...

זיין וועלן פאָנען צעוויקלט אויף ימען,  
פעלקער און ראָסן אלע צוזאמען...

און שטעט וועלן מער ניט אָפגעווישט ווערן,  
מענטש וועט ניט וואַשן זיין פנים אין טרערן...

זיין וועלן ביימער — ביימער צום בליען,  
נישט פאר קיין פעטליע אויף האַלדזן צו פארציען...

זיין וועט די ערד פאר ווייץ און פאר קאָרן,  
און ניט צו באַגראָבן פארשניטענע יאָרן...

זיין וועלן שווערדן אין סערפן פארשמאָלצן,  
מענטשלעכע פיס — ניט זיין וועלן שטאַלצן...

בריקן מיט בריקן וועלן זיך שליסן,  
פעלקער מיט פעלקער ניט זיין מער צעריסן...

סערפ וועט מיט האַמער זיך שטאַרקער פארשמידן,  
און קייטלען די וועלט אין רינגען פון פרידן...

# VII

## חלות

עם פלאַסקערט דער אויוון, עם גלאַנצן די בלעכן, עם שטייען דריי מוידן מיט נאַקעמע קנעכל...  דריי מוידן ווי חלות, געשמאַקע און ווייסע, עם שטייען דריי כלות און פלעכטן אַ מעשה.	אויף ווענט פאַכען פענער, וואַרעם די גלידער. דורך שויבן די טענער פון מידלשע לידער.  אויף טישן די חלות, מיט זיבענער פלעכטן, עם שפילט אויף די כלות אַ ליד נאָך פון נעכטן...
דאָס טייג ניט זיך איבער אין קנעטן אין ווייכן, פון פויסטן ווערט גריבער, פון פינגער אַ צייכן...	די בלעכן ווי שפיגלען גלאַנצן און גלאַנצן ; דריי מוידן מיט פליגלען פלעכטן און טאַנצן...
עם פלאַסקערט דער אויוון, עם קנאַקן די פלאַמען, דריי שיינע מוידן זינגען צוזאַמען.	עם טאַנצן די בריסטן אין צאַפּל אין רונדן ; מוידן צום גלוסטן, מיט באַקן צעצונדן.

ווערט פאַרטיק די חלות,  
טראַגט די מאַמע פאַרזוכן,  
און צייגן די מעלות,  
די זין פונעם שכן...

## „ פראטשקעס “

א בלויער פראָסט, די „פראטשקעס“ פראָלן,  
א ווייסער שניי, פון טייכן דאָס ליד ;  
א שטורעם בלאָזט, די ווינטן שאַלן,  
א ווילד געדריי... פארגנייען זיך מיר.

די פראטשקעס מיט קוישן, עס פאָרט אָן א שליטן  
מיט טיבלעך צעלאָזט ; מיט צוויי זיכלבערנע פערד ;  
די קליידער זיי רוישן, א יונג זיצט אין מיטן,  
ווי צווייגן אין פראָסט. האָט דאָס פראָלן דערהערט.

א טאנץ אויף גלאָז, דער יונג פייפט צו  
אנטבלויזטע צום ווינט ; צום טאקט אזא ליד ;  
באָזן מיט ראָז, די בייטש שפילט צו,  
סטענגעס מיט ווינט. דער שליטן ער פליט...

ווייס לויכט דער שטיין, עס קומען אָן יונגען,  
דער טייך פראָסטיק בלענדט ; פון הינטערן שטאַט ;  
בייסט פראָסט זיינע ציין, האָט טייך זיך צעקלונגען,  
אין מיידלשע הענט. מיט גליטשערס אין ראָד.

די גליטשערס פינקלען,  
מיט בלאַנקן שטאַל.  
„פראטשקעס“ ווינקען,  
לאַכן אויפן קול...

## עם טאנצן די רעדער

עם טאנצן די רעדער, אין פיר א קאדריל; געזאנג איבער סעדער, גערויש פון דער מיל.	א בראָנזענער הימל, א קופערנע ערד; מידלעך מיט בלומען, און שיכורע פערד.
שיכורער דרויסן, מיט וויין און מיט גוף; מיט זיסקייט פון רויון, מיט מידקייט פון שלאָף.	שיכורע פערדלעך, באהאנגען מיט צווייט; מידלעך מיט בלומען, פאָרן פון שנייט.
ביימער און פעלדער, אנטלויפן אין ווייט; מיט זומער מיט רייפן, צווייגן באַקליידט...	אלע אויף פורן, נעטורעמט מיט היי; בערג פיראמידן, און פאָרלעך אויף זיי.
הינט אויף די קייטן, בילן אין שטויב; עס זינגען די ווייטן, צום פאַרנאכט אזא לויב.	עס פינקלען די קאָסעס, אין ערד-ברויגע הענט; ווי האַלבע לבנות, וואָס שווימען אין בלענד.
שטיבלעך מיט שויבן, לאַכן צו זיי; הימל פון אויבן, און פורן מיט היי.	אין ריי שטייען גאַפּלען, געשטאַכן ביז וויי; מיט שפיזיקע ציינער, אין דופטיקן היי.

## די מילך-מויד

איר הויט איז לויטער,  
הענט פון שווערער מי;  
אין א שטאָל אַ רויטער,  
מעלקט זי פּערצן קי.

אירע פינגער דאַרע,  
פידלען אויס די מילך;  
עס שלאָגט אַ הייסע פּאַרע,  
פון די שעפלעך מילך.

און די קי זיי שטייען,  
און זיי קייען היי;  
צו זיבן אין די רייען,  
פון פאַרבן אַלערליי.

אייע רויט ווי קופּער,  
אייע ווייס און ברוין;  
אַ קעבל מיט אַ מוטער,  
געבונדן צו אַ צוים.

זיצט די מויד געבויגן,  
און זי מעלקט און מעלקט;  
דורך שייבעלעך פון אויגן,  
אַ ליכט פּלאַמט און העלט.

די מילך-שעה נעמט זיך וויגן—  
אַ ווייסער סאַמעט-שמוץ;  
פון ערגעץ פליסט אַ ניגון—  
פידלען מיט אַמאָל...

אַ יונג קומט אָן צו רייטן,  
אויף אַ רויטן פּערד;  
און זי הערט איצט פלייטן,  
און עס שווימט די ערד...

און די מידע פינגער,  
מעלקן פּערצן קי;  
און אַ בלויער זינגער,  
בייט איר אויס די מי...

הויבט זי פונעם בענקל,  
זעצט זי אויפן פּערד;  
קי אַליין זיך מעלקן  
און פּאַשען אויף דער ערד...

פאַרלעך זעט זי טאַנצן,  
בימער ווייס מיט צוויט;  
און מיט בלומען קראַנצן  
לויפן קינדער מיט...

אייע שלעפט אַ שליער,  
לאַנג און ווייס און דין;  
אַ פויגל ברענגט צו שטייער,  
איר אַ פּעדער גרין...

ציט זי אויס איר אָרעם,  
מעלקט דער הימל זון;  
יעדער גראַז קרינט פּורעם,  
און ווערט טויאיק פּול.

און די טראָפּנס טויען,  
ווערן ליכטיק קלאָר;  
אויף איר האַלדז נעמט בלויען,  
אַ זילבער פּערל-שנור.

פון פאַרבן שפינט דער הימל  
אַ רענגבויגן שאַל — —  
זי ווינט זיך אום אין דרימל  
און וואַכט אויף אין דער  
שטאַל...

ניטאָ דער בלויער זינגער,  
בלויז די שווערע מי;  
מיט צען מידע פינגער,  
מעלקט זי פּערצן קי...

## לבנה אויף דעכער

אָוונט אויף דעכער,  
לבנה און שטערן;  
פון טונקעלע לעכער,  
שאַטנס זיך מערן.  
צעווייט אירע שליערן,  
עס לויכטן די בלעכער;  
אין זילבערנע פייערן  
ברענען די דעכער...

אַלטינקע בלעכער,  
שוואַרצע געשטאַלטן;  
הינטער די דעכער,  
שטערן באַהאַלטן.  
באַגעגענען בלעכער  
מיט שטילע געזאַנגען;  
לבנה אויף דעכער,  
איבער שטעטל צעהאַנגען...

שוסטער און שמידן,  
מיט פלייצעס געבויגן;  
בערדיקע אידן,  
מיט נאַכט אין די אויגן...  
צו לבנה און שטערן  
הענט פאַרבראַכן;  
זאָל איר פולקייט געבערן  
ליכטיקע וואָכן...

זוי זילבערנע טייכן,  
שפּיגלען די דעכער;  
לבנה נעמט שליכטן,  
וואַרפט זילבערנע פעכער...  
פון נידריקע שויבן,  
נאַענט צו די וועגן;  
אויגן מיט גלויבן,  
לבנה אַנטקעגן.

איבער אַרעמע הימען  
איז זי געקומען;  
פון שטילע געוויינען,  
דעם עלנט פאַרנומען.  
פון דורות אַ ניגון,  
שווימט העכער און העכער;  
לבנה צעווייגן,  
איבער די דעכער...

## מיין פרינץ — דער שבת

נאָט פון אברהם, פון יצחק און יעקב,  
דער הייליקער שבת קודש גייט אַוועק —  
אַזוי פלעגט מיין מאַמע שעפטשען איר תפילה,  
ביים פענצטער באַגעגענען די וואָכיקע טעג.

מיטן טוי פון די שויבן זיך וואַשן די פינגער  
און תחינהדיק זינגען איר ניגון אַזוי:  
נאָט, זאָלסט מיר ביישטיין ווי דוד דעם זינגער,  
פריידע, דיין דינסט — אַ זינדיקע פרוי.

די רו פונעם שבת איז אַוועקגעשוואומען  
מיט די ווייסע שנייען צו דער אייביקייט.  
געלויבט האָט מיין מאַמע זיין ליבן נאָמען,  
מיט אויגן פארטרערטע אים אַרויסכאַנגלייט.

און איך — אַ סינד, בין פאַרוואַנדערט געשטאַנען,  
געזען דעם שבת: אַ פרינץ אויף אַ פערד;  
ער יאָגט אַזוי דורך בערג און דורך לאַנען —  
אין זעקס טעג אַרום ער וועט קומען אַהער.

איך וועל דעם פרינץ — דעם שבת פאַרהאַלטן,  
זאָל ער בייטן דעם סדר פון זיין געיעג;  
אויף איין טאָג זאָל ער שאַלטן און וואַלטן,  
אין שטוב ביי אונדז בלייבן אַלע זעקס טעג.

ער וועט ברענגען עלף געצונדענע פלאַמען,  
זיי וועלן גליען אין שניירוויסער ליכט;  
די בענטשונג פון רו אויף מיין מאַמען  
וועט ער שפרייטן אויף איר מידן געזיכט.

ער וועט ברענגען חלות, פלאַדן און מאַנדלען,  
און מיר וועט ער ברענגען אַ קלייד מיט אַ שאַרף;  
די וואָכיקע נויט וועט ער פאַרוואַנדלען,  
ווי דוד המלך אויף זיין כישוף האַרף...

ער וועט ברענגען פרייד אין אַרעמע שטיבער,  
די קראַנקע — היילונג, ווי דורך אַ נס;  
און איך האָב געקושט מיין פרינץ דורך פיבער,  
געהייליקט זיין קומען אַ גאַנצן מעת-לעת...



## היים, מיין היים

ניט דורך פרייד בין איך געבונדן צו דיר, מיין היים,  
נאך דורך טעג פון צער, און יללה, געוויין.  
פון דינע פייכטע קעלערן, איבער דיין הונגער־שוועל,  
האָב איך אויסגעטאָן זיך פון דיין היהשער פעל...

אַ היים, מיין היים! מינע קינדערשע טעג,  
געשמידט צו דיר מיט פעדים פון שרעק...  
אויף איינזאַמען בוידעם, אין פינצטערן גרוב,  
פאַרקנוילט אין אַ ווינקל אין חורבן פון שטוב...

געהערט האָב איך פון שוועררן דעם קלונג,  
פון שטיוול דעם טראַט, פון פערד דעם שפרונג.  
מינע בליקן געשפּיזט דורך אַ שפּאַרע אַרום,  
ווי עס בלוטיקט אין פלאַמען אַ שכנישע הויז.

אויף יעדן היימישן בלעכענעם דאָך,  
האָט טויט געשפּילט מיט שראַפּנעלן אין שאַך.  
די נאַכט האָט געפּויקט מיט פייער און שרויט,  
ניט איינעם פאַרשלעפּערט מיט קוילן צום טויט.

אַ היים, מיין היים, ווען איך קוק איצט צוריק,  
און זע די קאַזאַקן מיט פּאַכיקע שטריק;  
אין לופטן פאַרצויגן אויף אַ מענטשלעכן קאַפּ,  
וואָס שלעפּט מיט דעם גוף איבער שטאָט אין גאַלאַפּ...

ווי אַ חיה, וואָס גראַבט זיך איין אין דער ערד,  
האָב איך זיך באַהאַלטן, דעם יאָמער געהערט;  
זיין קול האָט געוואָיעט אין פינצטערער נאַכט,  
דאָס פערד האָט געיאָגט, די בייטש האָט געלאַכט...

איצט וויקלט זיך איבער די צייט אויף דאָס ניי,  
דער האַקנקרייץ פלאַטערט אויף פּאַנען אום פריי...  
די האַק אין שוואונג נאָך ניט אָפּגעקילט,  
אויף מענטשלעכע העלדזער זיך ווידער צעשפּילט...

דו האָסט מינע טעג אין קעלער פאַרקלעמט,  
און טויט גייט מיר נאָך דאָ אין דער פרעמד;  
איך זע דיך אין פלאַם און אין פייער פאַרגיין,  
אין בלוט אויסגעבאָדן... אַ היים מינע, היים!

## מיין היים „מאָנאָסטרישטיש“

א.

מיט וויפיל צער און זוניקע פעדים  
איך בין צו דיר, מיין היים, געבונדן.  
דיין ערד האָט געשאַנקען מיר: לעבן,  
דיין הימל — מיין יוגנט געצונדן.

מיין היים — אין רויך פון פארטאָגן  
ביים טייך האָט געקילט זיך מיין וויגל,  
די פלאַמען צום הימל זיך שלאָגן,  
דער טייך — אַ פלאַמיקער שפּיגל...

מיין היים — בלוי־אויניקער ברונען,  
די וועלט אין טיפן געשפּיגלט;  
איך האָב געשעפט קרוגן מיט זונען,  
צעשמאַלצענעם גינגאַלד צעפליגלט.

מיט קינדיש־שמחת־תורה־דיקע פריידן,  
מיט עפּל־פּאָנען אין הענטלעך געהויבן,  
מיט חסידישע טעניץ פון מיין זיידן,  
מיט באָרד און פּאָלעס צעפּלויגן.

מיט בלעכן פון פּרישע מאַלאַיען,  
וואָס רויטלען זיך שענער פון זונען,  
און ברויטן געוויקלט אין קלאַיען  
מיט קימל געשמאַקע צום גומען...

מיין היים — מיט בעל־פּער־טרענער,  
אין חדר די קינדער זיי טראָגן;  
וואָס שמעקן נאָך וואַרעם געלענער,  
מיט צייכנס אויף לייבער צעשלאָגן...

מיט סוחרים, זקנים, באָר־יונגען,  
פרומע שייטלען, און בערדיקע אידן;  
פּויערים אויף פּערד מיט בייטשן צעשוואונגען,  
מיט באָרוועסע פּיס — און פּעלצן אויף יאַרדן...

מיין היים — מיט הינט און מיט יעגער,  
מיט טייכן צעזונגען פון זשאבעס,  
מיט דעמבענע ריזן — בערדיקע טרעגער,  
מיט שטריק אויף די לענד און מיט שקראבעס...

בעטלער מיט פארקריפלטע פינגער,  
קאטערינקעס זיי דרייען און דרייען ;  
אין יעדן רינשטאָק — אַ זינגער,  
אין צער די טענער פאַרגייען...

מיין היים — מיט שטויביקע וועגן,  
געקויטלטע הינט וואָס וואַיען ;  
ריטשקעס גלאַנצן אַנטקעגן  
און חזירים דאָרטן זיך ראַיען...

מיט קלייטן פון נאַפטיקע פעסער,  
געבויכטע מיט דאָיעט און אווער ;  
גראַף פאַטאַצקיס פאַרצייטיקע שלעסער,  
וואָס טראָגן פון יאָרן דעם זשאַווער...

מיט אָקסן און קעלבער אין שטאַלן,  
חלפים אין שטומקייט פון אויגן ;  
די הערנער מיט ווילדוואַלד נאָך שאַלן,  
מיט שטריק צום שעכטהויז געצויגן...

מיין היים — מיט מחנות ציגיינער בוידן,  
וואַרפן אָן שרעק אויף די שטראָזן ;  
אין פאַרבן צעפליטערטע מוידן,  
ווי שפינדלען אין טעניץ צעלאָזן.

מיט רוישן פון וואַסער-מילן,  
וואָס מאַלן די כוואַליעס פון דניעסטער,  
מיין היים — מיט קלעזמער, וואָס שפילן  
מיט היימלאָזע קעץ אין אַרקעסטער...

מיט וואַגלער און נאַכטיקע פלאַגער,  
וואָס צערן זיך אויס די גלידער  
אויף אַן איינזאַמען פינצטערן לאַגער  
און זינגען די הערלעכסטע לידער...

מיט ווייבער אין אטלעס און פליטער,  
מיט שטערנטיכער אריבער די אויערן ;  
און ווייבער — מיט שווערע געמיטער,  
איבער דיוושעס טייגן צעוירן...

מיט חופות אונטער די שטערן,  
מיט ווייסע צעשראָקענע כלות ;  
חתנים — באַוואַקסן ווי בערן,  
עס טאַנצן געפלאַכטענע חלות.

באַבעס מיט קוילעטשן פולע,  
אין טאַנץ חתן-כלה אַנטקעגן ;  
עס שיפט זיך אַ רויטע לבנה  
אין הימל-ים — אַ ליכטיקער זעגל...

מין היים — מיט סעדער און פלוימען,  
מיט אַקאַציע-ביימער און בליטן ;  
מיט שוואַרצע רויכן פון קוימענס,  
און ווייסע אַקאַציעס צווייטן.

מין היים — מיט פּוּכיקע שנייען,  
ווייס-געבעטע דעכער און כאַטעס ;  
קימפעטאַרינס, וואָס שרייען דורך ווייען,  
און קינדער געוויקלט אין שמאַטעס.

מיט אייזליכט, וואָס הענגען פאַרפּרוירן,  
ווי צירונג אַראָפּ פון די רינוועס ;  
מיט היילן פון שדים באַשוואוירן  
דורך צייטן פאַרוועבטע אין שפּינוועבס.

מאַרק-זיצערינס אויף גאַסיקע שטעלן,  
מיט פיגער-טעפּ פון זשאַריקע קוילן ;  
באַבעצעס געפעלצטע אויף שוועלן,  
דערציילן כמעלניצקיס גרוילן...

מין היים — מיט קוזניעס אין פלאַמען,  
מיט האַמערס צעקלונגען פון שמידער ;  
מיט וואַסערטרענער צעהוידלטע קאַנען,  
וואָס מעסטן די נויט פון די שטיבער...

מיט לוויות, יללות, געוויינען,  
מיט ערלעכסטע און לויטערסטע טרערן ;  
קלאַג־מוטערס צעקלאַגטע אין איינעם,  
און קללות — ניט געדאַכט זאָל עס ווערן !

מיט קלויסטערס און צערקוועס און גלעקער,  
שיכורים, וואָס דרימלען אין שענקען ;  
שניידער און שוסטער און בעקער —  
צום ליכטיקן מאָרגן זיי בענקען !...

מיט מוידן באַצירטע אין קרעלן,  
מיט פּראַלניקעס איבער די שטיינער ;  
בלוט־ווייניש און רויטע מאַרעלן,  
טריפן דורך שניירווייסע ציינער.

עס הילכט די ווייט מיט געלעכטער,  
מיט וועש די געפלאַכטענע קוישן ;  
עס זינגען די אָרעמע טעכטער,  
די לידער אין כוואַליעס פאַררוישן...

מין היים — פאַר־מלחמהדיקע, שטילע,  
מיט נאָלדענע בערג צוקאַפּנס ;  
מיט ביימער צעוויקלטע קילע,  
וואָס דעקן מין שטאַט איין אין שאַטנס.

מין היים — מיט וואַלד און מיט כרישטש,  
וואָס פליען דורך אָפענע פענצטער ;  
מין היים — מין שטאַט מאַנאַסטרישטש,  
געליכטע היים — דו, מין שענסטע.

איך זע דיין זונען־אויפגאַנג,  
אין רויטע צעוויקלטע פלאַמען !  
דו גייסט אויף אין מיר דורך געזאַנג,  
ווי דאָס פנים פון מין מאַמען...

ב.

דו, וואָס האָסט מיך געבאַרן,  
געשאַנקען די פרייד פון מיין וואַסן,  
וויי, וואָס פון דיר איז געוואָרן —  
געבויגן פון לייך דייע אַקסל...

דייע דעכער צעלעכערט פון קוילן,  
דייע קעלערס פאַרשוואַמען מיט וואַסער;  
דיין לייב — צעשניטן אין גרוילן,  
מיט בלוט באַפּלעקט דייע גאַסן...

דייע ביימער אונטערגעזעגטע,  
זיי סטאַרטשען אַרויס פון די וועלדער;  
מצבות מיט נעמען פאַרמעקטע,  
מיט קברים פאַרזייט דייע פעלדער.

דייע זין מיט פים אָפּגעשניטן,  
מיט אויסגעשאַסענע אויגן;  
קינדער אין זקנים פאַרביטן,  
דייע קינדער — ווי בלינדע שויבן...

ס'האַבן שרפות די ווענט אויפגעגעסן,  
געלאָזן סקעלעטן פון ציגל;  
ס'האַט גאַט אין מיין היים פאַרגעסן,  
דאָרט — וואו עס איז געשטאַנען מיין וויגל...

און ווער ס'האַט די קויל אויסגעמיטן,  
האַט טיפּוס פאַרזייט זיינע פּלעקן;  
קינדישע וויגן פאַרביטן —  
מיט בערגלעך ערד אויף די וועגן...

מיין היים — מיט נויט און מיט דלות,  
מיט לייב און מיט לעבן צעשמערטן;  
מיט אַלטע פאַרזעסענע כּלּות,  
וואָס חלומען אַ ווייטן באַשערטן...

מיון היים — אין וויטיק צעשריגן,  
בין געוואקסן אויף דייע געשריען ;  
געזען דייע קינדער אין וויגן,  
מיט בייכלעך געשוואַלן אין ווייען...

וואָס איז שטאַרקער פון דונער און בליצן,  
מעכטיקער פון ווילדסמן געוויטער ?  
ווען פיערן פון הימל שפּריצן  
מיט פּיילן פון באַמבעס געשפּליטער...

ניטאָ אַזאַ וואָרט אויסצואוויינען,  
ניטאָ אַזאַ קללה אויף ליפּן,  
ווען שפּילנדע קינדער אין איינעם  
ליגן פון באַמבעס פאַרשניטן...

מיט גלעזערנע אויגן — פול וואונדער,  
מיט איבערנעזעגטן געלעכטער ;  
עס וואַלגערן זיך אברים באַזונדער —  
און זיגרייך פליט אום דער שעכטער...

אַזוי ווי אַ קינד מיט אַ מאַמען,  
אין טראַכט צוזאַמענגעבונדן,  
האַב איך דאָך מיט דיר צוזאַמען,  
געבלוטיקט פון דייע וואונדן...

מיון ערד, ביסט געלעגן צעריבן —  
אונטער די באַמבעס צעטראַטן ;  
האַב איך דייע שטייער געקליבן,  
מיט זיי דייע וואונדן פאַרשאַטן...

דו, וואָס האָסט מיך געבאַרן,  
געשאַנקען די פרייד פון די שטערן,  
וויי, וואָס פון דיר איז געוואָרן —  
אַ טאָל פון מענטשלעכע טרערן...

דייע טאָלן — קברים פון גרוילן,  
דייע צווייגן — פאַרדאַרטע מנורות,  
דייע ווענט — צעלעכערטע קוילן,  
דייע בערג — אַן עדות פאַר דורות !

(מיין מאמען)

איך האָב היינט געקראָגן פון מיין מאמען אַ בריוו,  
 דורך ווייטן ים — אויף דער מאַרקע אַ פּוילישע שיה.  
 מיט אותיות שוואַרצע אויף ווייסן פּאַפּיר,  
 האָט מיין מאַמע אַזוי געשריבן צו מיר :  
 דו זיננסט, לעבן מיינס, געזאַנג פון מיין בלוט,  
 איז אורדאי דער מאַמען אַזוי וואויל, אַזוי גוט.  
 נאָר געהערט האָב איך, דו גלויבסט ניט אין גאָט,  
 און בענטשסט ניט קיין ליכט, ווי עס שטייט אין געבאָט...

איך געדענק די קעלער־שטוב אין מיין היים,  
 דער ווינט האָט געזויט דורך נאַכט זיין געוויין,  
 קאַנאָן האָט געברומט, ווי אַ וואָלף אין דער ווייט,  
 דער שבת־טיש מיט הונגער פאַרשפּרייט...  
 קאַרטאָפּל מיט לעכער פאַר לייכטער געגרייט,  
 זיבן מאָגערע ליכט, מיט גאַליקן פּלאַם,  
 טריפּן די נויט פון וואַנען איך שטאַם...  
 דאָס ביינערן פנים פון מיין מאַמעס געשטאַלט,  
 אירע יונגע הענט גערונצלט און אַלט,  
 ווי טרוקענע בלעטער אויף איר יאָמער־געזיכט,  
 דריי מאָל זי פאַרבעט צו איר פנים די ליכט,  
 אַנטקעגן דעם שפיגל מיט עלנט און פּראָסט,  
 אַ וואָלד פון ליכט און די שויבן פאַרגלאָזט...

מאַמע, מיין מאַמע, איך בענטש ניט קיין ליכט,  
 נאָר ווען איך שרייב אַ פשוט געדיכט,  
 אין קאַמף פאַר ברויט און פאַר ליכט,  
 בליצן אויף מיינע אויגן — צוויי שטראַליקע ליכט...  
 ווען דער פרימאַרגן גייט אויף אין דער פרי,  
 צו דער נאָלדענער זון איך צי זיך און צי,  
 מיט צוויי דאָרשטיקע הענט צום וועלטלעכן ליכט —  
 און איך זע דעם טאַג פון גרויסן געריכט,  
 פאַר רויבן פון מיין יונגט דאָס ליכט...

מאַמע, עס קומט אָן, דער טאַג פון געריכט,  
 איך בענטש אים — ווי דו דינע ליכט...



# VIII

## א פויגל פליט

דער הימל בלוי, א פויגל פליט, אין די פליגל פלאמען.  
אפשר קומסטו, פויגל דו, פון די ווייטע ימען.

אפשר ביסטו דאָרט געווען אין מיין היים דער ווייטער,  
און געזען אין מיטן שטאָט ווי עס ברענגט אַ שייטער.

אָרום שייטער איינגעקנוילט דאָרט זיצן מיינע ברידער,  
און מיין שטאָט אין פלאַמען ברענגט שוין ווידער.

ביקס מיט ביקס, מויל צו מויל טוליען זיך צוזאמען,  
יערער זון פארנעמט אין זיך געוויין פון מיין מאמען.

מיט הענט פארבראָכן לויפט זי אום דורך די לאַנען,  
און עס טראָגט זיך איר געוויין דורך די ווייטע ימען.

אוי, פויגל, פלי, פלי אוועק, ברענג מיר גרוסן נייע,  
עס ברומט נאָך בלוט די זויערין, די מלחמה-חיה.

אויף מיין מאמעס לייב וויינען נאָך די מלחמה-וואונדן,  
מיט פייער-צונגען האָט די נאכט זיך ווידער אָנגעצונדן.

אוי, פויגל, פלי און ברענג אַ טרייסט צו מיין מאמען,  
שטיל זי איין, דו פויגל מיין, דורך די ווייטע ימען...

## טרויעריקע ווערטער

טרויעריקע ווערטער שרייב איך דיר היינט,  
מיין ווייטער און עלנטער פריינט.

טרויעריקע ווערטער וואָס בענקען נאָך פרייד,  
ווערטער — מיט פינצטערע וועלטן באַקליידט.

אין אונדזערע טעג קיין פרייד איז פאַראַן,  
נאָר מענטשלעכער יאָמער אזוי ווי דער ים.

מענטש האָט פאַרלוירן דאָס פנים פון ליכט,  
טרויער צעאָמערט אין יעדנס געזיכט...

און דו, מיין ווייטער און עלנטער פריינט,  
וואָס זאָל איך דיר שרייבן? איך האָב ניט קיין פרייד.

אַ באַרג איז אַ באַרג. אַ כוים איז אַ כוים.  
מיט טויט איז באַפליגלט דער ליכטיקער רוים.

מיט שרעק איז באַפליגלט דאָס וואָרט אין מיין האַלדז,  
צווישן מענטשלעכע וועלך אין מלחמהדיקן וואַלד.

טויזנטער העלדזער, זיי שרייען פון ווייט,  
עס שרייען נאָך העכער די וואונדן אויף לייב!

וואָס זאָל איך טאָן? די זון איז אַרויס,  
באַנאָסן מיט ליכט דאָס פעלדיקע הויז.

מיין טעכטערל שלאָפט מיט אויגן פאַרמאַכט,  
איר פנים אין שלאָף ליכטיקט און לאַכט.

נעם איך דאָס ליכט פון דער זון — ווי אַ פּעדער צו זיך,  
און שרייב מיט ליכט, מיין פריינט, דיר אַ בריוו.

ניין — ניט זוניקע ווערטער שרייב איך דיר היינט,  
דאָס בלוט פון דער וועלט דורך מיינע פינגער וויינט.

זיי געזונט, מיין ווייטער און עלנטער פריינט,  
גענוג שוין די טרויעריקע ווערטער פאַר היינט.

## ש ט י ל ק י י ט

איך קאָן די שטילקייט פון ערב שטורעם,  
די איינגעפרעסמע בליצן אינעם רוים ;  
די מצוהדיקע שטילקייט צווישן קברים,  
די ציטער־שטילקייט פון יעדן בוים.

די שטילקייט פון האַרבסטיקן ניט־ווערן,  
דאָס רויטע ברענען אינעם וויאַנענדיקן צווייג —  
איך קאָן די שטילקייט מיט אַלע חושים הערן,  
ווי אַן אומגליק הענגט זי אין דער ווייט...

איך הער דורך שטילקייט דאָס וואָיען פון קאַנאַנען,  
פאַרטויבט די רואיקייט פון שטילן פעלד ;  
דער מאַרש פון זעלנער אין מיליאָנען —  
זיי טראַמפלען איבער מיר פון גאָר דער וועלט.

איך שטיי אין פעלד, האַלט זיך צו די אויערן,  
זיי לעכערן מיין לויב דאָ אין דער שטיל ;  
פון אַלע ווינקלען מחנות שונאים לויערן,  
מיט ביקסן און מיט וועלפישן געבריל...

אוי, גאָט, דו האָסט דיין וועלט באַשאַפן,  
אַזויפיל שיינקייט אין דיין גאָדל גרין ;  
פאַרשטיל אין מיר דעם גרויל פון וואַפן,  
דעם מלאַך־המותדיקן מאַרש פאַרשטיל !

איך קאָן די שטילקייט פון יסורים,  
פון האַרבסטיק גרין פאַרביקן געשפיל ;  
נאָר די שטילקייט וואָס טליעט ווי אַ שטורעם,  
וואָס שרייט אין מיר — אוי, גאָט, פאַרשטיל !

## ריש-וואן-ווינקל

גיב מיר דיין שלאָף, ריש-וואן-ווינקל,  
דיין כישוף-שלאָף אין מיין צייט.  
אוועקגיין אין בערניקן ווינקל,  
פארשלאָפן אין אייבוקייט...

איך וועל זיך פארדעקן מיט בלעטער,  
צוקאָפּנס אַ באַרגיקע פעל —  
און אויפשטיין אין ליכטיקן שפעטער,  
זיין וועט דער מאַרגן שוין העל.

מיין דור מיט וואונדן פארוואונדעט,  
געבוירן אויף שאַרף פון דער שווערד;  
אין זעלבן פערטל יאָרהונדערט,  
וואַשן מיט בלוט אונדזער ערד...

אוי, לאָז מיך אַנדרימלט היינט ווערן,  
הינטער דיין כישוף שטיין —  
דעק מיך צו מיט אַ הימל פון שטערן,  
פארשטיל אין מיר דאָס געוויין.

לאָז מיין מידן קאָפּ דאָרט לייגן,  
און שליס די אויגן מיר צו;  
טרינק אָן מיינע חושים מיט שווייגן,  
לייז מיך אויס אין דער ליכטיקער שעה.

מיין פנים מיט ערד און מיט גראָזן,  
מיין גוף פארקנאָטן מיט ליים —  
די צעפּ ווי ביימער צעלאָזן,  
אַזוי וועל איך קערן אַהיים.

קריג וועט שוין מער ניט געדויען,  
איך וועל ניט טראַגן די זינד און די שטראַף;  
זאָלסטו מיך דעמאָלט באַפרייען  
פון מיין פאַרכישופּטן שלאָף...

## קדושים

„פיל אידן הינגעריכטעט אין נאצי-פוילן.“  
— פון די צייטונגען, אקטאבער 26, 1939.

זידעס מיינע, אלטע זקנים, פרומע אידן  
מיט גרויע בערד און מיט קאפאטעס;  
אין וועלדער פוילישע מיט דלאָט און רידל  
גראַבט איר קברים אייגענע אין בלאָטעס.

איר שעמט זיך ניט, און טוט אָן די טליתים,  
און הילט זיך אין אין ווייסן פארן שטארבן;  
שטארקער פונעם טויט — אייערע מעשים,  
דורות וועלן אייערע קדושים אַרבן.

הימלערס הענקער מיט טויט און באַיאָנעטן,  
גרייט די אויגן אייערע צו פאַרשליסן;  
איך הער די קולות אייערע בעטן,  
זיי האָבן ים און הימלען אויפגעריסן.

ברודער מיינער, טאַטע מיינער, אלטער זידע,  
וואו ביסטו, נס פון „יצחקס“ וואונדער?  
מען פירט אייך מאַסנווייז צו דער עקדה,  
אויפן מזבח פון צוואַנציקסטן יאָרהונדערט.

אין גלות אויסגעשמידטע מיינע זידעס,  
פאַרוואָס, פאַרוואָס, אזויפיל פיינען?  
איך, אַן אייניקל, דאַרף זיין אַן עדות,  
אין אַ וועלט פון גרויל מיט אייך אין איינעם.

ווי קאָן איך לעבן, ווי קאָן איך זינגען לידער?  
ווי קאָן איך שווייגן, מען פירט אייך צו דער תליה —  
אידן מיינע, זידעס מיינע, פליטים-ברידער,  
ווי רייסט מען איין די וועלט אין קריעה!

ווי קאָנען וועלדער פוילישע נאָך גרינען,  
וואָס האָבן אייער גסיסה-דרוף פאַרנומען?  
עס וויינען דורך מיר אייערע אלטע שטימען,  
פון הימלער-מערדער אין וועלדער אומגעקומען.

## אויף א שמאלער סטעזשקע

(א. ליעסינען)

אויף א שמאלער סטעזשקע האָט געשפּאַנט דער דיכטער,  
אין אָונט־רויט איז ער מיט זיין טאָכטער גענאַן;  
זיין ווייסער קאָפּ מיט קלוגשאַפּט פּון אַ ווייזן ריכטער,  
טראָט נאָך טראָט, און שפּאַן נאָך שפּאַן.

מיט זיין איינציקער — די הענט אַרומגענומען,  
איר גוף געלענט אויף אים, אַזוי איז ער גענאַן;  
איך האָב אַזויפיל ליבשאַפּט אין זיין גאַנג פאַרנומען,  
אַזויפיל טרויער און ווייזהייט אין זיין שטילן שפּאַן.

עס האָט די זון אַ פאַרב געמאַן זיין בלייכן פנים,  
עס האָבן בערג זיך שאַטנדיק צונויפגערוקט;  
אויף אַ שמאלער סטעזשקע מיט זיין קינד אַרומגענומען,  
האָט געשפּאַנט דער דיכטער איינגעבוקט.

די טרויט די שטילע האָבן איינגעזאַפּט די טויען,  
דימענטדיק אויף דער גרינער ערד צעזייט;  
עס האָט די זון אַ צינד געמאַן זיין קאָפּ דעם גרויען,  
אין אָונט־רויט זיי קיינמאַל ניט צעשיידט.

געבונדן צו איר מיט אַלע זיינע פּעדרים,  
ווי זון מיט די שטראַלן צו דער ערד —  
ער וועט גיין אַזוי געבויגן דורכן לעבן,  
וויפיל עס איז אים לעבן נאָך באַשערט...

## אויף דיין ליידיקן שטול

איך זיך אויף דיין שטול, אברהם ליעסין —  
וואו דו ביסט אין גאלדענעם גרין דאָ געזעסן.

דיין שטול איז פון לייונט, פון זון אָפגעקראַכן ;  
איך זיך אויף דיין שטול — די הענט פאַרבאַרן.

איך קוק אין דער ווייט — צו מיין היימלאַנד אַריבער,  
מיין היימלאַנד אין טרערן, אין ווייען שוין ווידער.

און דו ביסט ניטאָ מער — מיין היימלאַנד אַ קרבן —  
וואַלסטו געלעבט, וואַלסטו צוויי מאָל געשטאַרבן.

האַסט געווייטיקט, קיין נעכט ניט געשלאָפן,  
פאַר אַלע קרבנות געטראָגן די שטראָפן...

פאַר אַלע מאַרטירער האַסטו געליטן ;  
אידישע צרות — דיין לעבן פאַרשניטן...

איך זיך אויף דיין שטול — דיין יורש פון לידער ;  
און דאַרטן — באַמבעס צערייסן מענטשלעכע גלידער.

גוט איז דיר איצט אין דיין רו צווישן קברים,  
וויי איז צו לעבן מלחמהדיקע יאָרן !

און צווען די גזירות פון היטלערשע רויבער,  
פאַרשניידן די מענטשהייט, ווי אַ העקער די ביימער...

אברהם ליעסין, דו דאַרפסט מער ניט הערן,  
פון מאַמעס און קינדער די קולות פון טרערן !

אויף דיין פאַריתומטן שטול, וואָס איז דאָ פאַרבליבן,  
האַב איך די בלוטיקע שורות פאַרשריבן.

## קום צו מיר, שטילקייט

ווי קאן איך זינגען היינט פון נאכט און שטערן,  
מיינע אויגן בינדן זיך אנטשלאָפן ווערן.

מיין קאָפּ איז מיר פון וואַכיקייט און זאָרגן,  
איך בעט זיך אויס צוקאָפּנס אַ לבנה פארן מאָרגן.

עס איז מיין קישן הייס, פיער-פליגן גליען,  
צינדן אָן די שוואַרצקייט פון דער נאכט אין פליען.

איך מאַך די אויגן צו, עס זינגט די נאכט מיט וואונדער,  
די וועלט — אַ שטערן ראָד אַ רונדער.

די ביימער — שוואַרצע שאַטנס ניסן זיך צוזאַמען,  
עס ברענען זייערע קעפּ מיט שוואַרצע פלאַמען.

\*\*

קום צו מיר, שטילקייט, ברענג רו מיינע גלידער,  
מיד בין איך, מיר, צו זינגען שוין לידער.

קום צו מיר, שטילקייט, ווי אַ געליבטער גענענען,  
לעש אויס די שעהען וואָס ברענען.

קום צו מיר, שטילקייט, ווי אַ נאַכטיקער רעגן,  
פאַרקלינג מיד, פאַרטרינק מיד, אויף אַנדערע וועגן.

דאָס האַרץ פון לבנה — אַ צעבראַכענער שפיגל,  
פאַלט אַראָפּ, און פאַרגייט הינטער טונקעלן היגל...

די בערג אַרום מיר, פאַרקנוילטע אין שאַטן,  
מיד בין איך, מיר, פון דאגות צעטראָטן.

קום צו מיר, שטילקייט, ווי דורך פלאַמיסע רינגען,  
מיד בין איך, מיר, איך וויל מער ניט זינגען...



## א בריוו צו די אידישע פאָעטן

איך האָב קיינמאָל אייך קיין בריוולעך ניט געשריבן,  
אידישע פאָעטן אין סאָוועטן-לאַנד ;  
עס האָט אזויפיל יאָמער אין מיין האַרץ זיך אָנגעקליבן,  
עס ציטערט מיר ביים שרייבן איצט די האַנט.

איר זייט די זינגער אינעם לאַנד פון די סאָוועטן,  
איר זייט די זינגער פונעם וואַרשטאַט, פונעם שמיד ;  
האָט איר געהערט אויך פון אידישע פאָעטן,  
וואָס זינגען אויך אין אַמעריקע זייער אידיש ליד.

כאָטש דורך גלויבן זיינען מיר געווען פאַרבלידערט,  
האָט דער קאַלטער ים אונדז אָפגעפרעמדט ;  
האָט איר מיט אונדז זיך קיינמאָל ניט פאַרגלידערט,  
פון אונדזער וואָרט די בליקן אָפגעווענדט...

איך טראָג אויף לייב נאָך די מלחמה-וואונדן,  
איך בין אַליין אַ קינד פון קריג ;  
מיט אַלע פעדים צו מיין היים געבונדן,  
דאָרט — וואו עס איז פאַרברענט אויף אַש מיין וויג.

ווי אַ צווייג פון שטאַם, פון נאָענטע אָפגעריסן,  
דאָס לעבן האָט פאַרטראָגן מיך אין ווייט ;  
עס גרוילט מיין לייב, עס ווערט מיין פאַלק פאַרשמיסן  
אין דער בלוטיקער און גיהנומדיקער צייט.

אַלע גרענעצן פאַרשטעלטע מיט קאַנאָנען,  
מיט אומקום שפייט דער טויט און שניידט ;  
עס טריפט דאָס בלוט פון אַלע פאָנען,  
און מיין היים איז אויך מיט טויט פאַרזייט.

איך קאָן שוין מער דעם צער ניט איבערטראָגן,  
איך בין ווי אויף וואַסערן אַ צעשטערטע שיה ;  
אַרום מיר ביזע ווינטן קלאָגן —  
פון מיין היים איך האָב מער ניט קיין בריוו...

יעדער טאָג גייט אויף מיט נייעם חורבן,  
די זון פאַרגייט מיט בלוט פון גאָד דער וועלט ;  
עס יאָמערט דורך מיר, אַ יעדער קרבן,  
וואָס וואַלגערט זיך אויף גרענעצן אין פראַסט און קעלט...

האָט פֿלוצלונג אויפגעטאָגט דאָ אייער נאָמען,  
דורך ראַדיאָ צעקלינגט איר אייער אידיש ליד:  
ברידער, מיר קומען באַפֿרייען אייך, מיר קומען!  
אַפּשטעלן דעם טויט אין גאַנג פֿון שניט!

אין קאָשמאַר פֿון שטורעם־טעג און וועלטס־געוויטער,  
וואו עס ווייכט פֿון מיינע אויגן אָפּ דער שלאָף,  
האָבן אויפגעטרייסלט מיינע ווענט אין ציטער,  
פֿון אידישע פּאָעטן אייער וויטער רוף.

איך שרייב דעם בריוו אייך, אידישע פּאָעטן,  
פֿון מיין הימשטאָט איך האָב קיין צייכן ניט;  
ווען עס טראָגט אייער שטים זיך דורך נייע שמעט פֿון די סאָוועטן,  
נעמט דעם גרום אויך צו מיין מאַמען מיט!

אפשר האָט זי איצט קיין דאָך ניט וואו צום שלאָפֿן,  
אפשר האָט זי ניט קיין וואַסער אָדער ברויט;  
אפשר איז זי דאַכלאָז וואו אַנטלאָפֿן,  
אפשר זיינען אַלע נאָענטע מיינע — טויט.

אפשר דאַרף זי טרייסט אויף אַלטע יאָרן,  
הינטער טויט אין פֿלאַם פאַרנייען אירע טעג;  
פיר זין האָט איר טראַכט געבאָרן —  
אפשר זיינען אַלע פיר אין קריג אַוועק...

און אויב זיי זיינען אין מיין שטאָט פאַרבליבן,  
דערפרייט מיין מאַמען מיט אייער אידיש ליד;  
איך האָב צו אייך די שורות אָנגעשריבן,  
נעמט די ווערטער צו מיין הימשטאָט מיט.

אייער ליד, וואָס רעדט צו די צעפּיינטע מענטשן  
פֿון פּרידן, ברודערשאַפט און ליכט,  
וועלן אַלע מאַמעס אייערע ווערטער בענטשן,  
ווי זיי בענטשן די שבתדיקע ליכט.

איך שרייב דעם בריוו צו אייך אין גראַמען,  
מיין שטאָט פֿון היטלער־גרוילן אויסגעלייזט;  
איך שיק אַ גרום דורך אייך צו טאַטע־מאַמען,  
ברענגט זיי ווי זין פֿון פּאָלס אַ טרייסט...

# IX

## מזל-טוב

(ראנאלד לעוויגען)

אוי, א פרייד, אוי, א פרייד, א פרייד איז דאָ געוואָרן,  
אויפן פעלד, אין מיטן טאָג — אַ קעלבעלע איז געבאָרן...

אַ קעלבעלע, מיט פֿלעקן־ווייס, און סאַמעטענע אויגן,  
די מאַמע קו מיטן קאַפּ צום קעלבעלע געבויגן.

דאָס קעלבעלע אויף דער ערד צאַפֿלט זיך אין ציטער,  
די מאַמע לעקט און לעקט עס איבער אַלע גלידער...

מיט אַ צונג אַ וואַרעמער, וועקט זי עס פון דרימל —  
שטיי אויף, דו נאַריש קעלבעלע — זע אַ בלויען הימל!

און דאָס קעלבעלע קייקלט זיך און קייקלט זיך אַריבער,  
די מאַמע־קו קושט און קושט דעם קעלבעלע די גלידער...

יאָסל ברענגט אַ בינטל היי, דוד זאַלץ ברענגט צו טראָגן,  
ראַנאלד שלעפט אַן עמער וואַסער — דאָס קעלבעלע צו באָדן...

אַ פרייד איז דאָ אויפן פעלד — שווער עס צו באַשרייבן —  
פון אַלע ווינקלען הויבן זיך מענטשן אָן צו קלייבן...

מיט קליידער צעפֿלויגענע, לויפט מען אויפן וואונדער,  
און עס דרייט דאָס גאַנצע פעלד זיך, רונד און רונד און רונדער...

דאָס קעלבעלע גיט אַ שטעל זיך אויף, אויף די פיס די שלאַנקע,  
גיט אַ וויין אויפן קול, ווייזט די ציינדעלעך די בלאַנקע...

עס קוקט צו דער מאַמען מיט די סאַמעטענע אויגן,  
און זוכט, און זוכט מיטן מויל: דאָס קעלבעלע וויל זויגן...

דאָרטן בליט אַ פאַשער־פעלד, שמעקט אים זיס צום גומען,  
און אין פעלד וויגן זיך ווייס און בלויע בלומען...

די זון גיט אַ גאָס אויף אים אַן עמער פול מיט שטראַלן;  
דאָס קעלבעלע איז צו דער מאַמעס ברוסטן צוגעפאַלן...

שיין איז דאָס פעלכל, עס שמעקט מיט פרישן קאַרן;  
מזל־טוב אייך, קינדערלעך, אַ קעלבעלע איז געבאָרן!

## ווייסע בולקעלעך

(די קינדער אין קיינעםלאַנד אַ סתּנה)

האַבן קינדער געבראַכט  
אַ טאַרבעלע מעל,  
די באַבע זאָל באַסן  
בולקעלעך שנעל...

אַזוי ווי די הענער  
פון רעגן נאַס —  
האַבן קינדער שפענער  
געקליבן אין גאַס...

האַט באַבע פאַרקנאַטן  
דאָס טאַרבעלע מעל,  
ווערט פינצטערער קעלער  
ליכטיק און העל...

ווערן קויטיקע ווענט  
ווייס, ווי באַמאַלט;  
פינקלען אין שייבעלעך  
פלעמעלעך גאַלד.

דער טויטער אויוון  
האַט זיך צעברענט;  
עס האַבן געפלאַקערט  
די שאַטנס אויף ווענט.

די באַבע, זי קנעט,  
און עס נעמט ניט קיין סוף;  
עס יערט און עס יערט —  
דאָס טייג בערגלט אויף.

אין אַ קעלער־שטוב  
מיט אַ פאַס, מיט אַ קוואַרט,  
האַט געוואוינט אַ זיידע  
מיט אַ זילבערנער באַרד.

און אַ קלייניקע באַבע  
מיט אייניקלעך אַ סך,  
האַבן אלע געלעבט  
אונטער איין דאַך.

געווען איז דעמאָלט  
קריג אויף דער וועלט.  
די זון מיט אַ בלוטיקן  
פנים פאַרשטעלט.

די אייניקלעך — דאַרע,  
הויט און ביין;  
דער הונגער געקנאַקט  
האַט צווישן די ציין.

דער אויוון געווען  
שוואַרץ ווי אַ גרוב,  
עס האַט קיין פיער  
געוואַרעמט די שטוב.

די גאַסן באַדעקט  
מיט שניי און מיט פראַסט...  
האַבן קינדער נאָך מעל  
זיך אויף גאַסן געלאָזט.

די קופערנע קוואַרט,  
מיט זוניקן גלאַנץ,  
זי גייט פאר נחת  
אַליין אין אַ טאַנץ.

עס איז שוין בייטאַג,  
עס איז שוין פאַרנאַכט;  
דער אויוון אָן אויפהער,  
ער באַקט און ער באַקט.

די בולקעלעך ווייסע,  
זיי פליען אַרום,  
אַזוי ווי אַ מעשה —  
פון טונקעלן הויז...

קינדערלעך באַרוועס,  
קינדער מיט טרער,  
פון אַלע עקן —  
זיי לויפן אַהער...

ווער ס'האַט ניט קיין היים,  
ווער ס'האַט ניט קיין בעט,  
זיי קומען אַריין  
און עסן צו זעט...

די באַבע גערויטלט,  
ביים אויוון זי שטייט;  
זי באַקט, און זי באַקט  
ביז די זון פאַרגייט...

עס יערט, און עס יערט,  
דער אויוון, ער קנאַקט —  
בולקעלעך ווייסע,  
די באַבע, זי באַקט.

די קינדערלעך שטייען  
אַרום אויוון באַנאַנד;  
וואַרפן די בולקעלעך  
פון האַנט צו האַנט.

עס ווערט אַ פרייד,  
אַ טאַנץ, אַ געשריי;  
ווייסע בולקעלעך,  
צו פיר אין אַ ריי.

צו צוויי, און צו פיר,  
צו זעקס אין אַ ריי;  
זיי פליען אַרום,  
ווי קייקעלעך שניי.

אויף שטולן, אויף בעטן,  
דער דיל איז שוין פול;  
ווי שנייבערג זיי קלעפן  
און פאַלן אָן צאַל.

דער פאַס פון געלעכטער,  
וויגט זיך אַליין —  
דאָס וואַסער פאַרוואַנדלט  
און פינקלט ווי וויין.

## גוט - מאַרגן

(חזלען)

ראָז איז איר פנים,  
 ראָז איז איר וויג.  
 דאָס בלוי פונעם הימל  
 שפייגלט איר בליק.  
 איך זיך ביי איר וויג  
 און ווער נאָר ניט מיד,  
 שעפּ פון איר ליכט  
 און זינג מיר אַ ליד.  
 גוט־מאָרגן דיר, לעבן,  
 גוט־מאָרגן דיר, בוים!  
 איך בין דאָס לעבן,  
 איך בין דער רוים.  
 די פייגל אין כאָר,  
 זיי זינגען אונדז מיט;  
 פון ליכטיקן לעבן,  
 שאַלט אונדזער ליד.

גוט־מאָרגן דיר, לעבן,  
 גוט־מאָרגן דיר, טאָג!  
 זע מיין פאַרמעגן,  
 וואָס איך פאַרמאָג.  
 ניט פון קיין אוצרות  
 ציילט זיך מיין האָב:  
 אַ קלייניקע טאָכטער,  
 וואָס איך פאַרמאָג.  
 עס בליט איצט דער פריילינג,  
 עס בליט איצט די ערד,  
 און איך בין דיין צוויילינג  
 צום לעבן געקערט.  
 איך ציר זיך מער ניט  
 מיט בלום אין די צעפּ,  
 מיין צירונג — אַ בלום  
 פון מענטשלעך געוועב.

## די גענדזעלעך מיטן אינדיק

(אַראַ קאָזשאַן)

נעמט ער אַלע קערנדלעך  
 פון גענדזעלעך צו קלייבן;  
 די מאַמע־גאַנדז צאָרנדיק,  
 וויל אים שנעל פאַרטרייבן.  
 די גענדזעלעך צעטומלטע,  
 הויבן אָן צו קוואַקען;  
 הינטער מאַמעס פלאַטער־פליגל,  
 זיי טוליען זיך דערשראַקן.  
 דער אינדיק ווי אַ פעלדמאַרשאַל,  
 מיט אַ רויטן גוידער,  
 עפנט אויף זיין פאַראַסאָל,  
 און הוידאַ! הוידאַ! הוידאַ!  
 מאַמע־גאַנדז ציט אויס איר האַלדז,  
 מיט זון באַגילדטע פליגל;  
 טאַנצן גענדזעלעך אַ טאַנץ,  
 ביים קלאָרן וואַסער־שפייגל...

ס'איז געווען אַ הייסער טאָג,  
 אין מיטן ברען פון זומער;  
 אין פעלד האָט אויסגעבראַכן  
 אַ גענדזענע מלחמה.  
 די מאַמע־גאַנדז מיט גענדזעלעך,  
 אין אַ גרויסער טשאַטע;  
 סאָפענדיק און פרייכנדיק,  
 די פּעדערן ווי וואַטע.  
 די גענדזעלעך גוגערדיק,  
 מיט פּעדערן פאַרשניטע;  
 מיט געלע זונען־שנאַבעלעך,  
 און פליגל אויסגעשפּרייטע.  
 יאָגט זיך נאָך גענדזעלעך,  
 אַן אינדיק אָנגעבלאַזן;  
 מיט אויפגעשטעלטע פּעדערן,  
 דעם שירעם־עק צעלאָזן.

## דיין שליטעלע

דיין שליטעלע פון בארג ער פליט,  
מיין אָדלערל מיט הענט צעלאָזט;  
און איך מיט דיר פון בארג פלי מיט,  
בין צוריק אַ קינד פון פראָסט.

דו זיצסט פאָרויס און ציסט דעם שטריק,  
איך טוליע זיך צו דיר, מיין קינד;  
ווי אין לופטן אויף אַ זילבער-בריק,  
מיר פליען ביידע קעגן ווינט.

איך זע אַ בארג אין מיין היים,  
איך פלי אַראָפּ צום טיפן טאָל;  
דער שניי כראָמטשעט צוקער צווישן ציין —  
דאָ אויף שניי קלינגט אָפּ מיין קול.

די ביימער אין ווייסן פליוש באַקליידט,  
מיט דימענט-קאמען אין די האָר;  
מיט ווייסן צוקער האָט געשנייט,  
און פארזיסט מיין ניינטן יאָר.

מיין אָדלערל, מיין קליינער זון,  
איך בין צוריק אַ קינד פון פראָסט!  
אין דיין גוף האַלט איך זיך אָן,  
צו דער ווייטער ווייט אַוועקגעלאָזט!

## דאָס טייכעלע

ערגעץ ווייט, ערגעץ ווייט, אַ טייכעלע פליסט,  
אין אַ בוימערשן ראָד מיט סאָסנעס געשפּיזט...

ווי אַ זילבערנע שיסל מיט זוניקן טוי,  
שפיגלט דאָס טייכעלע דעם הימל אַפּ בלוי...

זילבערנע רינגען שמירט אויס דער טייך,  
פאַר אלעמען גלייך, פאַר אלעמען גלייך...

ווי געשליפענע דימענטן די שטיינדעלעך קליין,  
פינקלען מיט זון — ביז זון דאַרף פאַרגיין.

אַהין קומען אַרעמע סינדער צו גיין,  
זיך באַדן און שווימען אין טייכעלע קליין.

דורך זוניקע רייפן דאָס טייכעלע טאַנצט,  
סינדערשע הענטלעך אַרום אַסל געקראַנצט...

זיינען די אַסל פון זונען צעברוינט,  
דאָס טייכעלע לאַכט, דאָס טייכעלע שוימט...

אין טייכעלע טיף, אין די גרונטן אַראָפּ,  
שפיגלען זיך ליבע סינדערלעך אַפּ.

פיסלעך צו פיסלעך, קעפלעך צו קעפּ,  
שטייגן זיי אויף אויף קרישטאַלענע טרעפּ.

קומט דער פאַרנאַכט מיט אַ פלאַמיקער פאַן,  
צינדט זיך מיט רויט דאָס טייכעלע אָן.

די לבנה שווימט אין אַ זילבערנער וויג,  
לבנהדיק לאַכט דאָס טייכל צוריק...



## דער שיד-פוצער

אינגעלע, אינגעלע, אינגעלע קליין,  
וואָס פינקלט אין דיינע אויגן געוויין?

דיין פנימל אלט, די הויט איז בלאַס,  
דו קוקסט אויס צו זיין אַ סינד פון דער גאַס...

אַ בערשמל אין האַנט, אַ קעסטעלע קליין,  
און דו רופסט, און דו רופסט: „אַ ניקל אַ שיין!“

אַ זע, די גאַס מיט מענטשן פאַרשטעלט,  
מיט זון און מיט גלאַנץ רעגנט די וועלט...

אַ זע דעם פאַראַד, אַ קוק אויפן ריז,  
ווי עס באַמבלען זיך זיינע גומענע פיס!...

אַ זע, ווי ער שוועבט איבער מענטשלעכע קעפּ,  
זיין גוף אין זילבערנע דראַטן פאַרוועבט...

אַ קוק ווי עס פאַרט אַ שטיבל מיט שניי,  
אַ רויטער קוימען און אַ האָן אין געקריי...

אַ זקן אַ וויסער בעזימט זיין באַרד,  
צום שנייאיקן ווינטער דער זקן ער פאַרט...

אַ אינגעלע קליינער, קוק צו דער הויך,  
ווי עס לאַכט ביים גולם דער גומענער בויך...

נאָר דאָס אינגעלע זעט ניט דעם גאַסן-פאַראַד,  
זיין פנימל געל ווי אַ האַרבסטיקער בלאַט...

ער הערט ניט דאָס פייפן פון גומענעם ריז,  
ער קוקט נאָר אַראָפּ, און ציילט נאָר די פיס...

ער ציילט נאָר די שיד פון אייליקע טריט,  
וואָס לויפן פאַרביי און זעען אים ניט...

## דאָס סאַסנעלע

אין אַ וואַלד צווישן סאַסנעס גרינע  
איז געוואַקסן אַ סאַסנעלע אַ דינע.  
מיט סאַמעטענע שפּילקעס, שאַרפע שפיזן,  
אין אַ סאַסנע-ראַד — צווישן ביימער ריזן...  
געשמעקט מיט זאַפטן, שיכורע געטראַנקען,  
געצויגן זיך צו זון, מיט איר גוף דעם שלאַנקן...  
און אין ווינטער, ווי אַ ווייסע נאַנע,  
האַט זי אָנגעטאַן אַ שנייאיקע קימאַנע...  
זיינען איינמאַל העקער אָנגעקומען,  
דער וואַלד האָט ציטערן גענומען...  
קעגן שאַרף פון העק קאַנען ביימער זיך ניט ווערן —  
סיי ווי סיי וועט מען זייער יאָמערן ניט הערן...  
הילכן העק, ווייטן שאַלן,  
צו דער ערד סאַסנע-ביימער פאַלן.  
האַקט מען אויס דאָס סאַסנעלע, מען לייגט עס אויפן וואַגן.  
אין אַ רייכער הויז ברענגט מען זי צו טראַגן.  
מען הענגט איר אָן גלעסעלעך, לעמפעלעך, קאָלירן,  
מיט עפעלעך און שאַקאָלאַד נעמט מען זי באַצירן...  
מיט סטענגעס גאָלדענע, און זילבערנע פאַפּירן,  
בינדט מען אירע נאָדלען, איר גרינקייט צו באַצירן...  
ווי אַ כלה פאַר אַ חתונה אין גאָלד און זילבער,  
טאַנצן קינדער אין אַ ראַד ווילד און ווילדער...  
זי שטייט אויף פרעמדע פיס, און וויל ניט שטאַרבן,  
זי לויכט אַזוי ווי אַ רעגנבויגן אין זיינע פאַרבן...  
הינטער ברענענדיקע ליכט, הויכט איר גוף אָן פּרירן,  
זי וויל אַוועק צוריק אין וואַלד, און קאָן זיך פון אָרט ניט רירן.  
קינדער רייסן אַראָפּ דאָס גאָלד, די ליכטעלעך די רויטע,  
זי ווערט זיך ניט, זי שטייט אין מיטן זאַל אַ טויטע...  
ווען דער יום-טוב לעשט זיך אויס, דער ליאַרעם ווערט אַנטשוויגן,  
וואַרפט מען זי אין גאַס אַרויס, אַרונטער פון די שטיגן...  
זי ליגט אין קאַלטער נאַכט — אַ נאַקעטע פאַרשעמט,  
וואַלט כאַטש דער שניי איר אָנגעטאַן אַ ווייסע העמד...  
אירע נאָדלען שוואַרץ ווי קויל, די הויט שוין טרוקן,  
ווער עס גייט פאַרבוי, וויל מער אויף איר ניט קוקן...  
זי האָט געקאַנט נאָך וואַקסן, זי האָט געקאַנט נאָך בליען,  
זיין אַ סינד פון וואַלד, און צו דער זון זיך ציען!

## ע מ ו ס

(אין אַנדענק עמוס גורעלמאן)

ווער האָט פאַרלאָשן די זון פונעם טאָג ?  
פון אלעמענס מיינער אַ ווילדער געקלאָג.

פון אלעמענס אויגן אַ ווילדער געוואָי —  
ווער האָט פאַרלאָשן דייע אַייגעלעך בלווי ?

איך האָב דיך געקאָנט פון געבוירן־טאָג אָן,  
זיך געשפיגלט אין דיר — ווי אין אַן אַייגענעם זון.

בלויער פון הימל האָט געלויבטן דיין בליק,  
געהויט דיך אין פאַרק אין שלאָף ביי דיין וויג.

דיין מאַמע געהלומט — ווי עמוס דער העלד,  
וועסטו באַפרייען די היינטיקע וועלט.

היינט, ווי אַלע טעג נאָכאָנאַנד,  
ביסטו פון קלאַס אַרויס מיט די ביכער אין האַנט.

מיט די ביכער זאָרגלאָז געגאַנגען פון סקול,  
האָבן גומענע רעדער צעריבן דיין קול.

דיין גוף איז געפאלן — דיין פנים פאַרקרימט,  
די צעוואָרפענע בלעטער האָט געבלעטערט דער ווינט.

דיין לעבן פאַרלאָשן — פאַר וועלכע שטראַף ?  
מיט מיינע טרערן פאַרוויג איך דיין אייביקן שלאָף.

## וויג-לידער

אזוי ווי דער וויגט פארוויגט די זאגנען,  
און וויגט, און וויגט זיי איין;  
אזוי ווי די זון וויגט דעם פארנאכט אין קלאנגען,  
אין גאלד פון איר וויין —  
אזוי דו, מיין יונג לעבן,  
שלאָף איין, שלאָף איין.

אזוי ווי דער ים פארוויגט די כוואליעם  
אין בעכערס גאלדענעם וויין,  
און ווי עס וויגן זיך רויטינקע מאלינעם  
אין גרינינקע וויגן אריין —  
זינג איך דיר, מיין יונג לעבן,  
שלאָף איין, שלאָף איין.

אזוי ווי א מאמע וואכט ביי א וויגל  
און היט איר ליכטיק געביין,  
וועט קומען די זון מיט א גאלדענעם שפיגל  
און א קריגעלע זונען-שיין —  
אזוי וועסטו לאכן, יונג לעבן,  
שלאָף איין, שלאָף איין.

ווען דו וועסט אויפשטיין מיט קלאָרע אויגן,  
א ליכטיק וועט דעמאלט שוין זיין;  
ביים וויג וועט שטיין איבער דיר געבויגן  
דאָס ווייסניקע ציגעלע אליין.  
אוי, גוט וועט אונדז זיין, מיין לעבן,  
שלאָף איין, שלאָף איין.

\*\*

איך זיך ביי דיין וויגל געבויגן  
און היט ווי דו אָטעמסט אין שלאָף...  
דיר געשאַנקען דאָס ליכט פון די אויגן,  
דיר געשאַנקען דאָס ווייס פון מיין גוף.

די וועלט איז אין קייטן געקאוועט,  
עס רייסט זיך דער מענטש צו דער פריי —  
איך האָב, קינד מיינס, מיין יונגט געקאוועט  
אונטער א הימל מיט באַמבעס און בליי.

פאר דיר, א וועלט איך וועל בויען,  
א ליכטיקע וועלט פון פרייד.  
זיין זאָלסטו צווישן פרויען —  
זיין זאָלסטו אויסדערוויילט.

פארנעם, מיין קינד, אין דיין חלום,  
פארנעם מיינע טרערן אין שלאָף;  
פאר דיר א וועלט פון שלום,  
פרעפל איך איצט אין מיין שפרוך...

## מיין קינד

(מיין יאָסעלען)

מיין קינד, דו גרייכסט שוין ביז מיין אָסל,  
און שיין ביסטו מיין זון, מיין קליינער;  
אַט באַלד וועסטו מיך איבערוואַקסן,  
ווי אַ טאָפּאַל אַ ליכטיקער אַ שיינער...

דו זאָנסט: די וועלט איז קיילעכדיק ווי אַ „רעקאָרד“?  
פון ווייטע לענדער הערסטו יענע קינדער זינגען;  
ווי פון אַ טיפן וואַלד אַ רופנדיקער עכאַ,  
הער איך מיין שטים דורך דיר אָפּקלינגען...

דו זאָנסט: וואַלקנס פליען אום ווי עראָפּלאַנען,  
איבער דער וועלט אין אַ געוועט זיך טראָגן;  
דו הערסט דאָס ליד פון די ווייטסטע ימען,  
די זון פאָרט אום אין אַ גאַלדענעם וואָגן...

ניט לאַנג בין איך אזוי ווי דו געשטאַנען,  
הימל איז דאָן אויך אזוי ווי היינט געווען;  
האַב איך, ווי דו, געפרעגט מיין מאַמען,  
און אין אַ טראָפּן טוי אַ ים געזען...

מיין קינד, דו גרייכסט שוין ביז מיין אָסל,  
און שיין ביסטו, מיין זון מיין קליינער;  
געזונט זאָלסטו זיין ביי מיר, און וואַקסן,  
און מיר זאָל זיין פאר דייע דייער...

## פֿאַרט אַ אינגעלע

פֿאַרט אַ אינגעלע,  
פֿאַרט אַ אינגעלע,  
מיט אַ וואָגן, מיט אַ פּערד.  
פּלען פּעלדער, שווימט די ערד,  
פֿאַרט אַ אינגעלע מיטן באַן,  
קין ביראָ, ביראָ-בידזשאַן.

פֿאַרט אַ אינגעלע,  
פֿאַרט אַ אינגעלע,  
זיצט ער אויף אַ גרויסן פּאַק,  
און אַ בולקע עסט געשמאַק.  
פֿאַרט אַ אינגעלע מיטן באַן,  
קין ביראָ, ביראָ-בידזשאַן...

פּיפּט אַ פּיפּעלע,  
פּיפּט אַ פּיפּעלע,  
פו, פּו, פּו, פּו, פּו,  
שלעפּט די באַן זיך שעה נאָך שעה,  
צילט ער שעהען אויפן באַן,  
קין ביראָ, ביראָ-בידזשאַן...

פּליט אַ רויכעלע,  
פּליט אַ רויכעלע,  
זאָגט אָן, זאָגט אָן — זיי זיינען דאָ,  
אין אַ גוטער, גוטער שעה.  
און דאָס אינגעלע אויפגעהעלט,  
האַט דערזען אַ נייע וועלט...

לויפט אַ טייכעלע,  
ליגט אַ פּעלדעלע,  
איז דאָס פּעלדעלע ערשט פּאַרזייט,  
און דאָס טייכעלע אויסגעשפּרייט.  
לאַכט אין טייכעלע, לאַכט די פּרייד,  
גייט אַ אינגעלע, גייט און גייט...

שטייט א שטיבעלע,  
מיט א אידעלע,  
און דאָס אידעלע אויפן דאָך :  
קלאַפּט די נעגל — טראַך, טראַך, טראַך !  
העלפּט דאָס אינגעלע צו מיט מוט,  
זאָגן אידן : איי, ס'איז גוט !

זעט א אינגעלע,  
זעט א אינגעלע,  
ווי מען האַקט געהילץ אין וואַלד,  
שרייען העק : נאָ געוואַלט !  
און עס היַלכט די ווייטע ווייט,  
ענטפּערט אינגעלע : שטענדיק גרייט !

הערט א אינגעלע,  
הערט א אינגעלע,  
פון בינעלעך א ווילד געזשום ;  
זיי פליען אום פון כלום צו כלום,  
טרינקען אזא גאַלד-געטראַנק,  
און צעפירלען א געזאַנג...

קוקט א אינגעלע,  
קוקט א אינגעלע,  
שפיצן בערג מיט קעפ געגאַלט,  
צעשמעלצן שניי פון זונען-גאַלד ;  
אויבן שניי, און אונטן צווייט,  
און דאָס אינגעלע פרייט זיך מיט...

טאַנצט א אינגעלע,  
טאַנצט א אינגעלע,  
טאַנצן שעפּסן אויפן פעלד,  
פרייט זיך מיט די גאַנצע וועלט.  
פרייט זיך אינגעלע — ס'איז פאַראַן —  
א ביראָ — ביראָ — בידזשאַן !

## צום ערשטן מאי

### I

לכנה צוקאפנס, עם צאנקען די שטערן ;  
שטיי אויף מיין סינד, טאג וועט ווערן !

די שטערן זייגען ווי סינדער אנטלאפן,  
באלד וועט די זון אויפשטיין פון שלאפן.

דיין פענצטער טאגט שוין מיט גאלדענע שפיגלען,  
די זון קומט אראפ אויף פייעריקע פליגלען...

אין גאסן מען שפילט אויף פויקן, טרומיטן ;  
מענטשן מיט פאנען, און סינדער מיט פלייטן.

זון, מיין זון, לאמיר ניין היינט צוזאמען,  
אויף ליכטיקע גאסן — זון מיט זיין מאמען.

### II

ניין, מיין זון, איך וועל דיר ניט אפגעבן  
דעם קאנאנען-מויל, דעם שארף פון שווערד ;  
זיי לוייערן ווי די טינער אויף דיין יונגן לעבן,  
מיט דיין גוף אַנשטאָפּן די הונגעריקע ערד...

איך האָב געבאָרן דיר, שענער מאַכן אונדזער לעבן,  
זיין זאָלסטו אַ צירונג פון מיין שטאַם ;  
ניין, מיין זון — איך וועל דיר ניט אַפגעבן  
ווי צו דער שחיטה אַ יונגן לאַם...

דיינע אויגן — צוויי בלויע ימען ;  
דיינע האָר צעשפילט אין פרייען ווינט ;  
אזוי פיל שיינקייט אין אונדזער וועלט פאַראַנען,  
עס וואַרטן צייטן הערלעכע פאַר דיר, מיין סינד...

ניין, מיין זון, איך וועל דיר ניט אַפגעבן.  
מיט די ציין דיר האַלטן ביי מיין זייט —  
דו ביסט געבאָרן לעבן פאַרן לעבן —  
זיין די פאַן פון אונדזער נייער צייט...



## זיבן שוועסטערלעך

זיבן שוועסטערלעך אַרומגענומען,  
פון איין שטאָם — זיבן בלומען.

זיבן שוועסטערלעך פון איין מאַמען,  
איין האַרץ שלאַנט אין זיי צוזאַמען.

זיבן קעפלעך ציען זיך צו זונען,  
נאָר די ליפלעך זייערע שטומען...

קומט אַ ווינט, וויל איינע איבערריידן,  
ניין — ער קאָן זיי ניט צעשיידן...

זי קלאַמערט זיך מיט אַלע פעדים,  
צו די שוועסטערלעך דערנעבן...

זיי וואַקסן פון דער ערד געבונדן,  
מיט זון די קעפלעך אָנגעצונדן...

זיי גליען אינעם טאָג ווי פלאַמען,  
פון איין שטאָם זיי אַלע שטאַמען...

האָט אַ בין צו זיי זיך צוגעבויגן,  
נעטרונקען טוי פון זייערע אויגן...

אַ פויגל אויף אַ בוים צעזונגען,  
זיין ליד פאַר זייער טאַנץ צעקלונגען...

פאַלט אַראָפּ אין שלאַקס אַ רעגן,  
און וויל צעטיילן זייערע וועגן.

זיבן קעפלעך וויגן זיך אין פריידן,  
קינער קאָן זיי ניט צעשיידן...

הויבט איינע אָן אין האַרבסט צו דאַרבן,  
מוזן אַלע זעקס אויך שטאַרבן...

קומט אָן דער פּרוילינג, ערד נעמט בליען —  
זיבן שוועסטערלעך צו דער זון זיך ציען!

# X

## פּרִי־לִינֵג

(אהרנען)

די זון לאַכט פון פייער־פּאַן  
און איך שפּאַן מיט דיר, און שפּאַן...

קעמלען־בערג אין פעלדזן־שיך,  
טראַגן האַרביק וועלט אויף זיך.

הימל פּלויצט ווי בלויער ים,  
די זון באַגילדט מיט פייער־פּלאַם...

דיין קאַפּ שמעקט מיט סאַסנע־בוים,  
דיין נאַקעט האַרץ באַזונט און ברוין.

דורך די אויגן מיינע בלוי —  
לאַכט דער בעז מיט פייכטן טוי...

מיינע צעפּ צעבייטשט פון ווינט,  
פעדים זון אין זיי פאַרשפינט.

כ'האַב שיר פאַרנעסן רוים און צייט,  
אין מינוט פון פרייד און לייב...

איך בין זון, איך בין פּלאַם,  
איך האָב דיך ליב מיט לייב, דו מאַן!

שיכור איז דער בוים פון צוויט,  
יעדער קנאַספּ צו זון זיך ציט.

אַלץ פּרילינגט אינעם רוים,  
גראַז צו גראַז, בוים צו בוים...

בינען פּלאַטערן אין געזשום,  
ברענגען אונדז אַ טרונק פון בלום...

איך ווייכ עס איז ניט איצט די צייט,  
צו באַזינגען פרייד פון לייב.

ווען שטורעמס צייטיקן אין לויף  
און ס'קאָרטשעט זיך די וועלט צונויף...

וואָס זאָל איך טאָן ? איך בין אַ פּרוי,  
און ליב האָב איך די זון אַזוי...

## זון-אויפגאנג

ניט פידלען און קלארנעטן,  
ניט צימבלען און הארפן-געזאנג —  
פויגלען אין בוימערשע בעטן  
זינגען צום זון-אויפגאנג...

ניט טשעלאָס און פייפֿיאָלן  
זינגען צום רויטן באַנין —  
בערג מיט טייכן און טאָלן  
און פעלדער מיט זאָנגען בורשטיין...

ניט גלעקער אין הויכן צעקלונגען,  
ניט קוימענס רויכיק צעברילט —  
ביימער מיט פויגלען צעזונגען,  
הימל אין פארבן צעשפילט...

א באַרג מיט טוי אָנגעלאָדן,  
א וואַסערפאַל — שווימיקער וויין;  
א פעלד געשניטן ווי פלאָדן,  
א טייך מיט זונען-שיין...

און איך מיט דיר צוזאַמען  
בין אין כאָר דאָס געזאַנג,  
פון פעלדער, טייכן און שטאַמען  
מיט רויטן זונען-אויפגאנג...

## די שטילקייט זינגט

די שטילקייט זינגט מיט טויזנט לידער,  
מיט פייגל זינגט א יעדער בוים.  
איך טראָג דיין ליבשאפט אין אלע גלידער,  
איך בין פול מיט דיר —  
ווי מיט ליכט דער בלויער רוים.

די זאנגען זינגען מיט רויש פון ווינטן  
און ציען זיך צום ווינטס באַריר,  
אין געפּלעכט זייערע הענט זיך בינדן  
און כישופן אין טאַנץ —  
און איך בענק אזוי נאָך דיר.

די פּלאַטערלינגען זויגן זאפט פון בלומען  
און טאַנצן פריידיק פון בלאַט צו בלאַט.  
זאָלן ביגען אין די מחנות קומען,  
האַניס טרינקען פון די בלומען,  
טרינקען צו דער זאַט.

ווי געשניטן ווייץ שנייד איך מינע לידער  
און בינד זיי סנאַפעסווייז פאַר דיר —  
מיט זון און ליכט זינגען מינע גלידער,  
די שטילקייט זינגט מיט טויזנט לידער —  
און איך בענק אזוי נאָך דיר.

## לייב און שמערן

איך בין געלעגן אויפן פעלד אזוי-אָ נאָזנדיק,  
די נאכט האָט איבער אונדז געטריפט האָניקדיק.

איך בין גרינג געווען, ווי אַ פּאַווע-פּעדער,  
און דו האָסט געשמעקט מיט ריח פון צעדער...

אַ פּויגל אין דער נאכט האָט זיין האַלדז געריסן,  
איך האָב מיין מויל אין דיינעם איינגעביסן...

אַ, וועק מיך ניט, איך בין אַ פּליענדיקער שמערן,  
אין פּאַל אזוי, אין דיר פּאַרברענט צו ווערן...

מיינע אויגן געפּלען, איך הער געזאַנגען,  
דו ביסט אַן אַדלער — איך אין דיר געפּאַנגען...

ווי אַ שנייד-זעג וואָס שניידט דעם בוים אין שטיקער,  
אזוי אין ווירבל-ווינט בין איך מיט דיר שיכור.

ערגעץ האָסטו מיך אָפּגעלאָזט אין פּליען,  
איך האָב געעפּנט מיינע אויגן — שמערן גליען...

דורכגעשטאַכן מיינע גלידער האָבן רויטע שמערן,  
איך האָב געלאָכט צו דיר, דורך אויגן טרערן...

איך האָב געהערט דיון האַרץ ווי אַ טייכל שלאָגן,  
בין דער נייער מאָג האָט גענומען מאָגן...

איך האָב אַנטפּלעקט זיך פאַרן הימל בלויען —  
איך בין די נאַקעטסטע פּרוי פון אַלע פּרויען.

דער הייסער זון איך גיב זיך איצט איבער,  
זאָל זי קושן מיינע גלידער!

מיין גוף אַנטפּלעקט פאַרן בלויען הימל —  
זיך אויפגעבונדן ווי דאָס בלויע בלימל...

ביימער און קוסטעס פאַרהאַלטן דעם אָטעם,  
זיי ווינקען זיך איבער געבויגן אין שאַטן...

עס פידלען די פייגל דורך גרינלעכע צווייגן,  
און זינגען צו זון געזאַנג פונעם שווייגן...

דורך רוישיקע קוסטעס מיט צייטיקע קערנער,  
ברעכן זיך קי דורך, מיט צווייניקע הערנער...

זיי וויגן זיך שווער מיט ברוסטיקע אייטערס,  
און גאַפן בהמיש, און גייען זיך ווייטער...

איך בין לייב און ביין מיט ערד פאַרשפונען,  
ווי אַ ריפּ פון וואַלד אַרויסגענומען...

ביימער האָבן זיך צו מיר געצויגן,  
מיט גרינע אומזיכטבאַרע אויגן...

איך גיב דער הייסער זון זיך איבער —  
זאָל זי קושן מיינע גלידער!

## אין פעלד

דו ביסט הויך ווי א זשיראף — דיין האלדו אויסגעצויגן,  
איך זע דיך א ווייטן דורך האלב־פארמאכטע אויגן...

איך געדענק דעם טאָג: א פעלד, זאָנגען, בלומען,  
דיין נאָקעט האַרץ צעברוינט פון זונען...

אין מיטן פעלד ביסטו געשטאַנען,  
אין גרינעם פליוש צעבליטע לאַנען...

צו דיין גארטל האָבן הויך געבליט די זאָנגען;  
אַט וועסטו הימל־דאָך מיט דיין קאַפּ דערלאַנגען...

מיט ריפּן זומער די ביימער פול באַלאָדן —  
ווי אַ פעלדו אין פלאַם — דיין קאַפּ אין זון געבאָדן...

איך האָב פאַרשעמט מיין באַרוועסקייט באַהאַלטן:  
די פיס די נאָקעטע, אינעם קלייד פון פאַלדן...

איך האָב אַרויסגעטראָגן פרישע מילך מיט פאַרע,  
פון דער מאַמע־קו די מילך געשמעקט האָט וואַרעם...

דו האָסט אַ זשליאַק געטאָן די מילך אין גאַנצן,  
אזש דער קנאַפּ פון גאַרגל האָט גענומען טאַנצן...

אַ וויש געטאָן דאָס מויל מיט אַ האַנט אַ ברוינער,  
צו די בערג דיין קאַפּ, צו די קרוינען פון די ביימער...

ווען ביסט ווייטער מיטן ברייטן וועג געגאַנגען,  
האָבן זיך צו דיר געבוקט די זאָנגען...

ביים הימל האָט אַ רויטע באַק גענומען פלאַמען,  
ווי דו וואָלסט אַ פאַטש געטאָן, און אוועק פון דאַנען...

פריי ווי ווינט האָסטו צו זיך אַליין געזונגען —  
פון ווייטן האָבן דייע טריט צוריקגעקלונגען...

## ווי דער פעניקס

איך גיי אויף מיט דיר, ווי די נאכט מיט שטערן ;  
איך רוף צו דיר, דו קאָנסט מיך ניט דערהערן...  
איך בין פול מיט דיר, ווי די ערד מיט יאָרן ;  
ביסט אייביק דאָ, אין דער אייביקייט פארלאָרן...  
פאַראַן אַ לעגענדע : פון אַ פויגל, וואָס וויל ניט שטאַרבן ;  
אַזוי ווי ער, וואָס לעבט אייביק, וועל איך דיך אַרבן...  
אַזוי ווי ער, וואָס עסט זיך איין אין צייט מיט קאַרבן,  
פלעכט אַריין אין יאָרן בונטע פאַרבן...  
ווער עס קומט פון ווייטע לענדער, האָט אים וואו געפונען ;  
אויף אַ בלויען פעלדז האָט ער זיין ליד געשפונען...  
ווערט אַלט טויזנט יאָר, אין שאַטן שוין פארלאָרן ;  
גיט ער אויף פון אייגן אַש — גיי געבאָרן...  
ווי די שטיקייט וואָס שוועבט איבער אַ ברונען,  
האָב איך דעם רויש פון זיינע פליגל פאַרנומען...  
דיין געשמאַלט אין מיין ליד געשפונען,  
אין דיין פאַרלאָרנסייט — דיך צוריק געפונען...

## ווי יפתח...

איך בין היינט געגאַנגען דיר אַנטקעגן,  
אַן אויסגעפוצטע אין מיין שענסטן קלייד.  
ביסטו ווי יפתח געקומען מיר אַנטקעגן,  
מיט ליפן פאַרשלאָסענע אָן רייד...  
ווי פאַרצייטן יפתחס טאַכטער איז געגאַנגען  
באַגעגענען דעם חיל פונעם קריג,  
בין איך געגאַנגען דיך באַגעגענען מיט געזאַנגען,  
ניט געוואוסט — איך בין אַ קרבן פון דיין זיג.  
ווי טויזנט פייקלעך אויף די וועגן,  
האָט מיין האַרץ געקלאַפט אין אַוונט־רויט.  
איך בין מיט פרייד געגאַנגען דיר אַנטקעגן :  
ניט געוואוסט — דו האָסט פאַרמשפּט מיך צום טויט.



## מרים פון נאזארעט

איך האָב דיך היינט אין שלאָף דערזען  
א זוניקע — „מרים פון נאזערעט“.  
מיט פלאמען אין די האָר,  
מיט לייב מיט צייטיקן  
ביים סטאָליערס בעט  
אין בלויען קאָיאָר.

דעם סטאָליערס שטוב געשמעקט  
מיט וואַלד און צעדער  
און מיט שלאָף.  
דו, מרים, האָסט געוועקט  
זיין יעדן אבר  
מיט דיין גוף.

דו, מרים, האָסט אין יענעם אין דער פרי  
פארשאַלטן יעדע פרוי,  
מיט דיין דורשטיק לייב  
דו האָסט געשמעקט ווי עפֿל-בלי,  
צו זיין ווילן גרייט.

ווען עס טוט מיין לייב מיר וויי  
פון צופיל גלוסטונג, פון צופיל פרייד,  
פון טראַגן דיין גענוס אין מיין לייב —  
וועקן מיך דינע רייד  
מיט טרויער און געשפעט —  
יעדעס ווייב איז א „מרים פון נאזערעט“...

## מוטערשאפט

דו האָסט פאַרשאָרן מיינע צעפּ,  
אויסגעטאָן מיך פון מיין לאַנגן שלעפּ —  
אויסגעביטן מיין מוטערשאפט,  
די קינדער־וויג, פאַר דער פאַבריק,  
און טויזנטפאַך מיך מער פאַרשקלאַפּט —  
האָסט מיר גערויבט די פרייד פון זיין אַ מאַמע...

אין גלייכן טראַט בין איך דיין ווייב,  
די זאָרג — זי נעסטיקט אין מיין לייב.  
מיינע בריסט — ווי בערגלעך דאַרע חלָה —  
איך האָב אויסגעחלומט קינדער אויפן ווינט,  
נאָר ניט פאַר זיך אַ לעבן פון אַ סינד —  
האָסט גערויבט מיר די פרייד פון זיין אַ מאַמע...

האָסט אויסגעטאָן מיין נאַקעטקייט,  
די שפּראַצונגען פאַרשניטן אין מיין לייב  
מיט אַ קאַלטן דאַקטאָר־חלָף...  
עס האָט געוויינט דורך נעכט מיין גוף,  
האָסט ניט פאַרנומען מיין יאָמער־רוף —  
האָסט מיר גערויבט די פרייד פון זיין אַ מאַמע...

זע, ווי יעדער בוים געבערט,  
יעדעס בלאַט פון זון גענערט,  
ווי אַ קו געבערט אַ קאַלב!  
מאַט און מיד איז מיין געשמאַלט —  
אין אַ נעסט זינגט אַ שוואַלב,  
זי זינגט: זי איז אַ מאַמע...

איך וויל זיין ווי די אומענדלעכקייט,  
דורך מיין פרוכטבאַרקייט  
אויסטראַגן אַ דור פון אונדזער זאַמען...  
איך וויל שמעקן ווי אין פעלד אַ מאַרגאַריט,  
און ניט מיט ציגאַרעטן־רויך צעבלייט.  
גיב צוריק מיר מיין אורשפּרינגלעכן נאָמען!

ס'איז שוואַרצע נאַכט.  
מיר שפּאַנען אום אויף בלינדע וועגן.  
עס טראַפּט פון מיינע אויגן ווי פון הימל איצט אַ רעגן,  
איך רופּ צו דיר, דו זאָלסט דערהערן,  
עכ וויינט מיין לייב — געבערן;  
עס וויינט מיין לייב — געבערן...

## א קימפעטאָרין

ווער קאָן טרייסטן אָט די יונגע מאַמע,  
וואָס ליגט אַנטקעגן און רעדט פֿון שלאָף?  
זי האָט געשריגן פֿאַרן דאָקטאָרס חלף  
און געבוירן אַ טויטן גוף.

אַזויפיל פֿיינען דורכגעגאַנגען —  
זי האָט די לופט געביסן מיט די ציין.  
ווי אַ קאַלב צום שעכטן איז זי געגאַנגען,  
ווי אַ באַרג געשוואָלן איר געביין...

און ווען זי איז איינגעשלאָפֿן שפעטער,  
האָט זי געזען אַ הויכן וואַסער־מאַן;  
זי איז געגאַנגען אויף די כוואַליעס עטער —  
טויזנט טויטן דורכגעגאַנגען אין איר שפּאַן...

איצט ליגט זי, אָט די קימפעטאָרין,  
ליידיק זיינען אירע בלייכע הענט;  
זי האָט דעם טויט אַ קינד געבאַרן —  
איר אויסגעוויינטן לייב פֿאַרשעמט.

מען ברענגט די קינדער צו די מאַמעס זויגן;  
אירע בריסטן שפּאַרן אָן מיט מילך.  
אָ, דעמאָלט דעקט זי צו די מידע אויגן,  
איר שטים — אין אַ פֿאַרשטיקט געהילך...

זי בעט ווי דורך פיין און פּלאַגן:  
אָ, לייט מיר אַ נפּשֶׁל ביי דער זייט!  
פּילן ליפּלעך קינדערשע וואָס נאָגן,  
פּילן פֿון אַ מאַמע אויך די פֿרייד...

שטיל ווערט דעמאָלט — עס טרערן אַלע אויגן,  
יעדעס נפּשֶׁל צו דער מאַמעס ברוסט זיך ציט;  
די ניי־געבאַרענע קינדערלעך — זיי זויגן,  
און די ווייסקייט פֿון שפּיטאָל וויינט מיט...

## אין שפיטאָל — אין קאָרידאָר

זיי זיינען געגאנגען — צוויי פארליבטע  
אָרומגענומען, צוויי באַטריבטע;  
זי האָט געטראָגן אַ בלויען באַנד אין אירע האַר,  
זי אין אַ לאַנגן כאַלאַט, אין אַ ווייסן,  
ווי אין אַ גאַרטן ביידע שפּרייזן  
אין שפיטאָל — אין קאָרידאָר.

אָרום זיי קרעכצן און געשרייען,  
מענטשן קומען און זיי גייען,  
זי שפּאַנט מיט אירע אַכצן יאָר.  
צווישן טירן גלייך אין רייען,  
זיי שפּאַנען ווי דורך אַלייען  
אין שפיטאָל — אין קאָרידאָר.

זיי שפּאַנען הין און קריק אָרומגענומען,  
ווי דורך גערטנער אויסגעבעט מיט בלומען,  
דאָס אויסדערנוויילטע פּאָר.  
עס רוישן טייכן אין זייערע אויערן,  
אין גרינע וועלדער זיך פּאַרלירן:  
אין שפיטאָל — אין קאָרידאָר.

וואָס טוען שוועסטער אין ווייסע יאַסן?  
עס פיבערן ווי מאָן די באַסן,  
נאָך אַ טאָג — און נאָך אַ יאָר.  
זאָלן אייביק דויערן די מינוטן,  
ווען עס זינגען אירע בלוטן  
אין שפיטאָל — אין קאָרידאָר.

עס קלינגען שוין די אָפּשיידס-גלאַסן,  
איר פנים קרידיק ווייס דערשראָקן,  
עס רופט צוריק די קראַנקע וואָר...  
איר לעבן האָט צו אים געזונגען,  
דאָס מיידל מיט די קראַנקע לונגען  
אין שפיטאָל — אין קאָרידאָר.

איך האָב געזען אַזויפיל לידן,  
בלויז דער טויט וועט זיי צעשיידן —  
דאָס פּאַרליבטע פּאָר.  
ער איז אַליין אַראָפּ די שטיגן,  
מיט גרויסע טרערן זי האָט געשוויגן  
אין שפיטאָל — אין קאָרידאָר...

## לעבן מיינס

אָ לערן מיד לעבן מיינס, לערן מיד זינגען,  
ווען עס וויינען אין שטוב אלע פיר ווינקלען.

דער, וואָס איז נאָנט מיר, קראַמפט זיך אין ווייען —  
איך קוש אויס זיין פנים, פון פיין אים באַפרייען...

דער, וואָס איז נאָענט מיר ווי מיינע צען פינגער,  
אָ, לערן מיד לעבן מיינס, אויך דורך צער זיין אַ זינגער.

דער, וואָס איז נאָענט מיר, ווי דאָס אויג פונעם אַפּל,  
שטייגן מיט אים שטאַפּל נאָך שטאַפּל...

דו שפּרייטסט פאַר מיר, לעבן מיינס, שמעכיקע דערנער,  
און טראַגסט מיד, אָ לעבן, ווי אַן אָס אויף די הערנער.

אָט הויכסטו מיד הויך, אַרויף צו די שטערן,  
און אָט שליידערסטו מיד, צעטראַטן צו ווערן.

איך בין נאָר אַ פרוי, ביי זיך היינט געפאַלן,  
איך לויף ווי דער ווינט איבער ליידיקע זאַלן...

איך לויף איצט אַרום און ברעך מיינע פינגער :  
אָ, לערן מיד, לעבן מיינס, אויך דורך צער זיין אַ זינגער.

און דער, וואָס איז נאָענט מיר, נאָענט ווי מיין לעבן,  
גרייט בין איך, גרייט פאַר אים עס צו געבן...

## עפן זיך, ליכטיקער טאָג!

מיט פאַרבראַכענע הענט  
צום מאָרגן געווענדט,  
אַ עפן זיך, ליכטיקער טאָג!  
איך רוף צו דיר, רוף,  
ווי אַ קראַנקער פון שלאָף,  
אַ עפן זיך, ליכטיקער טאָג!

אויף אַ וואַנשאַל פון לעבן  
וויגט טויט זיך דערנעבן,  
אַ מענטש אין געקלאָגן.  
איך זע דאָרט אַ שטערן  
פאַרגיין און ניט ווערן,  
אַ עפן זיך, ליכטיקער טאָג!

איך זע אים דאָרט ליגן,  
גוף כלאַרפאַרמירט,  
און ערגעץ אַ וויגן,  
מען פירט אים, מען פירט.  
מיינע הענט אין געקלאָגן!  
אַ עפן זיך, ליכטיקער טאָג!

איך בעט איצט צום מעסער,  
וואָס זוכט אין דער בלינד.  
איך בעט איצט צום נאָדל,  
וואָס ניט אים די וואונד.  
זאָל דער זיידענער פאָדים  
ניט צערייסן דעם בונד!

אויף אַ פייעריקן וואָגן,  
די זון אין איר ליכט,  
ברענג מיר צו טראָגן  
אַ בשורה פון ליכט!  
לעש ניט זיין לעבן,  
וואָס צאנקט ווי אַ ליכט! ...

## ג ר י י ט ...

אזויפיל וועגן דורכגעגאנגען,  
אזויפיל שטיינער אויף מיין וועג —  
ווי מיט פיילן — מיט געזאנגען  
דורכגעברענט די נעכט און טעג...

אזויפיל ליידין דורכגעליטן,  
איך קאן די ביטערניש פון צייט,  
די האק פון פאל ניט אויסגעמיטן  
און פארהיט פון שניט מיין לייב...

אזויפיל פיינען שוין פארנומען,  
און מיד איז היינט מיין יעדער גליד.  
אָפּטמאָל וויל איך שטומען, שטומען,  
פארשניידן פון מיין צונג מיין ליד...

נאָר ווען איך שטיי אויף אין באַגינען,  
זע אַ זון אין פּייער פּלאַמט,  
נעמען ווערטער אליין זיך שפינען  
און גייען אויף ווי זוימען דורך מיין האַנט...

און ווידער בין איך גרייט צום שניטער  
און שטרעק מיין האַלדז צום בלוזן שווערד,  
איך לאָך אַנטקעגן טויט־געוויטער —  
און גיי דורך דערנער אויף דער ערד...

# XI

## לידער פון געבורט

### בראשית

איך קוק אין דיר, ביסט אָנהויב, און טויזנטיאָריקער שפעטער,  
איך האָב אַנטפלעקט זיך פאַר דיר אין אַ קראַנץ פון פּיינן-בלעטער.

עס האָט די שלאַנג געקוקט פון בוים מיט גיפט אין אירע אויגן;  
אין אַ נאַכט אַזא, האָט הימל צו דער ערד זיך צוגעבויגן.

איך האָב געשמעקט מיט רויטע עפל פונעם בוים דעם אייביק-גרינעם;  
איך האָב איינגעוויקלט זיך אין דיר מיט מיין גוף דעם דינעם.

ס'האָבן מיינע צעפּ מיך איינגעהילט ביז די פּים און נעגל;  
ס'האָט די זון זיך אויפגעהויבן פונעם גרויען נעפל.

און ווי חוה אין גן-עדן פון זון און ליכט און שטערן,  
האָט מיין ליב פאַר דיר געזונטען: אויך איך וויל געבערן.

עס האָט די ערד געפורעמט זיך אין בערג און טאָלן —  
איך האָב אַ טאָכטער זיך אין מיין חלום אויסגעמאָלן...

עס ציט מיין שנור זיך ווייט צוריק צו אוראלטע ספערן,  
געזאָגט האָב איך: איך וויל אַ מענטשהייט דורך אייביקייט געבערן.

ס'האָט לאַם און לעמפערט אין ליבשאַפט זיך פאַרפלאַכטן  
און קין האָט מיט זיין ברודער-האַנט נאָך הבלן ניט געשאַכטן...

ס'האָבן הירשן אויפן פעלד געטאַנצט מיט בלויע הערנער;  
די רויז האָט אין איר שפּיזן-לייב פאַרשלאָסן אירע דערנער...

ס'האָבן בלומען אייביקע זייער בליאונג ניט פאַרלאָרן —  
ס'האָט די פינצטערניש דעם טאָג דעם ליכטיקן געבאָרן...

מיר זייגען ביידע דורכן וואַלד גן-עדנדיק געלאָפן —  
עס האָט דער פּויגל מיט זיין ליד דורך ביימער אונדז גערופן...

ס'האָבן דורות טויזנטער פון יענער נאַכט זיך שוין געביטן,  
דיין ריפּ האָט אין מיין ליב זיך דורך אייביקייט פאַרשניטן...

עס האָבן טייכן זיך געפורעמט, וועלטן חרובע געוואָרן —  
איך בין די קייט, וואָס ציט זיך דורך מיליאָנען יאָרן...

איך בין די, וואָס טראָגט דעם וועלט-אַל אין די גלידער:  
די מאַמע, וואָס האָט געבוירן — און וועט געבערן ווידער...



## אין וואלד

איך האָב זיך דיר אין וואַלד אוועקגעגעבן,  
ווי דער בוים צום געזאַנג פון ווינט.  
איך האָב געזונגען דאָס ליד פון לעבן —  
און די האַסט אין מיר פאַרזייט אַ קינד.

געקוט אין דיר ווי אין אַ הימל קלאָרן,  
געזען דיך אין דיין הערלעכקייט, דו מאַן,  
ווי אַ פלאַנעט אין אומענדלעכקייט פאַרלאָרן,  
בין איך געווען פון דיין אַטעם — פלאַם...

ווי מדבר טרינקט אַ הייסן רעגן —  
געטרונקען דיך — מיט מיין דורשטיק לייב;  
ביי דיין זייט, אין וואַלד איך בין געלעגן,  
ווי לעבן אַדמען אַמאָל דאָס וואונדער־ווייב...

ניט שולדיק בין איך פאַרן לעבן שווערן,  
וואָס צייט האָט אויף מיין גוף פאַרפלייצט;  
דורכן גאַנג פון זונען און פון שטערן,  
צום אָנהויב מיט דיר דורכגעקרייצט...

ווי ים וואָס וואַשט אוועק פון ברעג די שטיינער,  
וועט צייט מיך אויך אוועקוואַשן אין גאַנג —  
ס'האַט דער וואַלד געזונגען מיט שטומע טענער,  
און איך בין געווען דאָס אייביקע געזאַנג...

איך האָב קעגן לעבן ניט פאַרבראַכן,  
ס'האַט די צייט מיך געשניטן ווי אַ בייט —  
איצט זיג איך אין ווייבלעכן נצחון,  
און טראָג אין זיך אַ קוואַל פון אייביקייט...

## ב א ש א פ

א וואונדערלעכער אינדערפרי :

די לופט — אויסגעוואָשן דינער זייד —  
עס גייט אויף באַשאַף אין מיין לייב.

א וואונדערלעכער אינדערפרי :

דאָס פעלד מיט זון, די פּאָן מיט ווינט —  
פון צופיל ליכט איך ווער אַזש בלינד.

א וואונדערלעכער אינדערפרי :

דאָס זילבער־ליילעך פונעם טיך זיך ווינט,  
פון זונען־שפיזן אויסגעשטיקט...

א וואונדערלעכער אינדערפרי :

עס זינגט מיין בלוט אין מיר,  
אַלץ איז בלוי פון מיין באַריר...

אַזוי רייסט אַ פלאַנץ זיך צו דער זון ;

מינע אויגן צו, די ליפן שטום —

איך נעם דיך מיט מיין לעבן איצט אַרום...

מיין בלוט איז שיכור — און איך בין וויין,

איך טרינק אין יעדן אבר דיך אַריין.

גייסט אויף אין מיר — אַ לעבן מיין! ...

## עם טאָגט מיין יעדער גליד

עם טאָגט מיין יעדער גליד מיט דיר, מיין קינד ;  
איך בין דורכגעווייקט מיט דיר, ווי בוים מיט ווינט...

איך וואָס מיט דיר, אין אַלע וואָרצלען פון מיין גוף ;  
דו וועקסט זיך אין מיין לייב, ווי וועלט באַשאַף פון שלאָף...

דורך אַלע רוימען, דורך אַלע וועגן קלינגט דיין שטים ;  
דו זינגסט אין מיר, וואו איך גיי, און וואו איך בין...

באָניגען לויכטסטו אויף דורך אַ שטראַל פון זון ;  
מיט דייע אַלע פעדים וועבסטו מיך אַרום.

איך בין פול מיט דיר, ווי די זון איז פול מיט ליכט —  
עם טאָגט אַ קינד אַרויס פון מיין לויכטנדיק געזיכט...

## געפארן

איך גיי מיט דיר, עם לויערן אויף דיר געפארן ;  
איך וואָלט דיך וועלן אין מיין לייב פאַרשפּאַרן...

אויטאַמאָבילן הוזשען, באַנען לויפן, געפאַר־סיגנאַלן ;  
איך גיי איצט ווי אַ שיכורע, מיר ווילט זיך פאַלן...

קילן פליען פאַרביי די אָנגעשטרענגטע אויערן ;  
פון אַלע ווינקלען פּוּיסטן אויף דיין לעבן לויערן...

ביסט צוגעבונדן מיט דיין נאָפּל צו מיין לעבן —  
איך בין דורכגעוואַקסן מיט אַלע דייע פעדים.

איך גיי מיט דיר, עם פּוּיקט מיין האַרץ ווי פּוּיקן ;  
איך היט דיך ווי אַ חיה מיט טויזנט אויגן...

איך לויף אַרײַן אין שטוב, אויפן בעט איך פאַל אַנידער,  
און ווידער זינגען מיט דיין פּוּלקײט מינע גלידער...

## די קאץ

ס'האט דער ווינט געלאזט זיך אויף זיין רויב,  
געריסן מיט געוואָי דאָך, און טיר, און שויב.

ווי אַ זייער האָט דער הימל שניי געזיט,  
די שוואַרצע ערד מיט וויסן צווייט פאַרשנייט...

אַ לאַמטערן אין דער נאַכט האָט שיכור זיך געווינט,  
דער ווינט האָט זיך מיטן ליכט געקריגט.

ווער-זשע גראַבלט אין מיין טיר ביינאַכט?  
ווען אַלע שלאָפן שוין, איך איינע וואָך.

איך שפּרינג אַראָפּ פון בעט, עפן אויף די טיר,  
אַ שוואַרצע קאָץ גיט אַ בליץ אויף מיר.

אויגן — פּלאַם פון גאַלד, סאַמעטענע האָר,  
אויפן האַלדז אַ ווייסער פאַם, ווי אַ זילבער שנור.

מיט אַ שווערן בויד — אַ זעקסטלינג אויף געוויס,  
און זי קוקט צו מיר, און ציט צו מיר די פיס...

שענק פאַר מיר אַ ווינקל, און אַ וואַרעם פּלאַץ —  
מיט שטומקייט אין די אויגן בעט די שוואַרצע קאָץ.

די אויגן שפּריצן גאַלד, די שוואַרצע קאָץ זי בעט:  
דו טראָגסט דאָך אויך, און האָסט אַ וואַרעם בעט...

ס'איז זומער דאָן געווען, אין לבנה-גלאַנץ  
האָב איך צום שטערן-ליכט אַרויף אַרויפגעטאַנצט...

איצט שלעפּ איך זיך אַרום, זוך פאַר זיך אַ געסט,  
און עס זייט דער שניי דורך די נעכט מיט פרעסט...

און זי קניט אַהאַפּ, גורעט זיך אין פעל  
און דרימלט איין אין פּרידן אויף מיין שוועל...

איך שלייד צוריק צום בעט, אַלץ אין מיר איז קלעם,  
צוויי פינגקליקע פּערל לויכטן דורך מיין ברעם...

## באנינען

ס'איז גרויער טאָג. מיין אויג איז וואָך.  
פון ערגעץ שווימט געוויין פון פידל.  
וואָס־זשע האָסטו מיך דערמאָנט,  
דו וויינענדיקער ניגון?  
איך זע אַ מאַמע אויפן ווינט  
אַ וויגל איצט פאַרוויגן...

די שטערן הענגען אויף מיין דאָך,  
און עס וויינט די ווייטע פידל.  
פון ערגעץ טויכט אַ יאָמער־לאַנד,  
קעפּ אין צער זיך וויגן.  
אויף אַ טייך עס שווימט אַ קינד —  
עס האָט דער טייך עס אויסגעשפיגן.

מאַמעס וויינען היינט אַ סך:  
הער אויף צו שפּילן, פידל!  
האַסט אין באַנינען מיך דערמאָנט  
פון יעדן לאַנד אַ טרויער־ניגון,  
און מיין שרעק מיט זיי פאַרשפינט,  
אַ פידל, ווער אַנטשוויגן!...

וויינט די פידל אויף איר שפּראַך,  
איך זע זיי אַלע ווי אין שפיגל.  
איך שטרעק צו יעדער מאַמען אויס מיין האַנט  
און וויל איר צער פאַרוויגן —  
אין וועמעס טראַכט עס וואַקסט אַ קינד,  
אַ ברענג זיי טרייכט, דו ניגון!

## דורך מיין מאמען

ס'איז ווייסער שניי. שרעק קוקט דורך מיין אויג.  
מינע פיס מידע שפאנען.  
מיין בויך אָנגעבלאָזן ווי אַ פּוּק —  
איך האָב דערזען זיך אין געשטאַלט פון מיין מאמען.

עס איז געווען אַ מלחמה-טאָג,  
דער הימל האָט מיט טויט גערענגט.  
און איך, אַ קינד, האָב אין מיטן ראָג  
מיין מאמען אויפן שניי באַגענגט.

זי איז געגאַנגען ווי אַ זייגער אין געוויג,  
אין די הענט געשוואָלענע צוויי וואַסער-קאַנען.  
דאָס געוויין פון שטאַט אין איר יאָמער-בליק  
האָט אַרויסגעוויינט דורך מיין מאמען.

דער ווייסער שניי האָט אויסגעבעט זיך ווייך,  
זיין ווייסע פעל מיט רויטע פליאַמען.  
מיין מאמעס פנים גרוי און בלייך,  
און די שטאַט אין רויטע פלאַמען.

איך האָב אויסגעשטרעקט מינע קליינע הענט  
צו מיין שוואַנגערדיקער מאמען ;  
איר דימענט-בליק האָט מיך דורכגעברענט,  
און איך האָב דעם פיין פון געבורט פאַרשטאַנען...

אַזוי ווי הינטער אַ שוואַרצן וואַלסן-זון  
האָט געריסן זיך צום ליכט אַ לעבן ;  
מיין מאמע האָט פון יענער רגע אַן  
דעם צער פון אַלע פרויען מיר איבערגעגעבן.

היינט בין איך אַ פרוי אַליין —  
און זע זיך שווער און בויכס שפאנען ;  
מינע אויגן — נעסטן מיט געוויין,  
איך זע זיך אין געשטאַלט פון מיין מאמען...

## א וויסער זקן

ס'האָט מיט שווערע טראַפּנס גערעגנט,  
איך האָב אין גאָס אַ זקן באַגעגנט.

ווייס האָט דער שניי זיין קאָפּ באַזילבערט,  
זיין גאַנג מיט דריבנע טריט באַציטערט.

די אויגן ווי גלעזערנע קנעפּ פאַרשטאַרט,  
ער האָט מיט זיין שטעקן אין רעגן געשאַרט.

איך בין אים אַנטקעגן געקומען אומגעריכט,  
אינגעזאַפט אין מיין בליק זיין פאַרמעט געזיכט...

און ער האָט דערזען ווי מיין מאַנטל איז ברייט,  
אַ לעבן גייט אויף, און זיין לעבן פאַרנייט...

דורך געוועב פון בליקן האָב איך געטראַכט,  
ווי עס גייט אויף דער טאַג, און עס פאַרנייט די נאַכט...

מיין קינד האָט זיך געוואָרפן אין מיין לייב,  
זיך געריסן צום ליכט פון מיין אינגעווייד.

ס'האָט דער זקן געשמייכלט דורך אַ לידיקן מויל,  
מיין לייב האָט געשוידערט מיט לעבן און גרויל.

און איך האָב געזען אַזויפיל טרויער אין גאַנג,  
געהערט פון טויט דעם שניטער געקלאַנג,  
געוואָרן איז מיר אַזוי באַנג, אַזוי באַנג.

אין מיר האָט געפּויקט דאָס געזאַנג פון מיין קינד,  
אַ לעבן גייט אויף — און אַ לעבן פאַרשווינדט...

## מײן וואַלד - קינדעלע

אַ מיין וואַלד־קינדעלע, איך האָב אין דיר אַרײַנגעשפּונען  
דאָס רוײשן פון וואַלד, דאָס גאַלד פון די זונען,  
די דופּטיקע ווינטן פון צײטיקע לאַגען  
פאַרוואַרצלט אין מיר — ווי בוים מיט די שטאַמען...

אַ מיין וואַלד־קינדעלע, דורך שטורעם פון צײטן  
געחלומט פון מענטשן באַפּרייטע פון קײטן,  
און דאָרט וואו מיין חלום איז נאָך ניט דערנאַנגען,  
זאָלסטו דערנאַנצן מיט דינע געראַנגלען...

עס זינגט איצט מיין האַרץ מיט דינקײט פון פּלײטן,  
איך זע דיך אין קאַמף דורך ליכטיקע צײטן.  
צוזאַמען מיט העלדן דורך דורות פאַרשפּונען,  
זאָל לויכטן, מיין קינד, דיין העלדישער נאָמען.



## געבורט

### א.

עס איז שוואַרצע נאַכט.  
זי פאַרט. זי פאַרט.  
אין האַנט אַ רענצל און העמדעלעך אַ פאַר.  
דאָס קינד אין איר דרייט זיך איין  
און וועקט און קנוילט איר ווייטיקדיק געבין.  
עס וויל צו דער ליכטיקער וועלט אַרויס,  
באַפרייען זיך פון דער מוטערס שוים.  
זי פאַרט, זי פאַרט,  
אין האַנט אַ רענצל, און ווייסע העמדעלעך אַ פאַר.

### ב.

און מענטשן קומען איר אַנטקעגן.  
מענטשן אָן אַ צאַל.  
אַ לאַמטערן פיבערט דורך די וועגן  
מיט קאַלמן שטאַל.  
מאַשינען יאָגן אין געיעגן  
אַראָפּ פון טאַל.  
זי וויל זיך מיט אַלעמען געזעגענען,  
אפשר זעט זי זיי צום לעצטן מאָל.

### ג.

זי פאַרט, זי פאַרט,  
דאָס קינד רייסט זיך אין איר אינגעווייד,  
דער רוקנביין ווי מיט אַ זעגער שניידט.  
זי פאַרט, זי פאַרט,  
נישטאָ קיין צייט, נישטאָ קיין צייט,  
דער שפּיטאַל מיט שויבן אויפגעשוינט.  
זי פאַרט, זי פאַרט.  
זיי געזונט, דו הימל, שטערן,  
ווער ווייסט, אויב זי וועט פון דאַנען זיך אומקערן...

### ד.

זי לינט אין פיין אויף ווייסן בעט,  
די ווייען קומען אָן געשווינדער,  
צו דער נאַכט די פּויסטן אין אַ געבעט,  
פון ערנעץ שווימט געוויין פון קינדער.  
אַנטקעגן טיר עס ציט אַ קאַרידאָר —  
ווי אין אַ בינען־שטאַק עס וויינען

קינדערלעך פון א נייעם דור —  
דאָרט ליגן זיי אין איינעם.  
אירע אויגן גליען ווי אין פיכער,  
די אָדערן ווי דראָטן אָנגעצויגן,  
און עס וויינען אירע גלידער,  
ווי שפיזן וואָלטן איבער זיי געפלוּיגן,  
ווי פּאָדקאוועס פּערדישע וואָלטן איבער זיי געטראָטן,  
ווי לאַפעטעס ערד וואָלטן זי פּאַרשאַטן.

## ה.

פלוצלונג בליצן די שויבן אין קאָרידאָר,  
זי דערזעט אין פענצטערל קינדערלעך אַ פּאַר.  
אַ ווייסע „נוריס“ אַ מילכיקע, אַ מאַמע,  
צווישן ביידע הענט זי האַלט זיי צוזאַמען.  
זי שפּרינגט אַראָפּ פון בעט,  
שאַרט זיך צו צום שיין  
און קוקט אינעווייניק אַריין.  
און עס גיסט זיך דאָרט נייעגעבאַרן געוויין,  
קינדערלעך אין קאָשיקלעך ריי נאָך ריי,  
פּנימלעך צו פּנימלעך אין העמדלעך ווי שניי.  
גופּימלעך צו גופּימלעך אין קאָשיקלעך זיי ליגן.  
אַ, קינדערלעך, נייעגעבאַרענע, לאָזט מיך אייך פּאַרוויגן!  
אַט באַלד, אַט באַלד,  
וועט אויך מיין לעבן שלאָפּן ביי אייער זייט.  
און די קינדערלעך גענעצן און וואָרקען ווי די טויבן,  
די „נוריס“ פּאַרציט מיט ראַלעט דאָס ליכט פון די שויבן.

## ו.

פּיאַווקעס האָבן איינגעדרייט אירע געדערים,  
אירע ציינער קריצן פון יסורים.  
אין מאַרפּין־קאַשמאַרן זי ווערט אַנטשלאָפּן,  
זי הערט אויסטערלישע שטימען רופן.  
עס רייסט אויף די ערד, אַלץ שווימט,  
אַ שוף, כּוואַליעס וויגן זיך אין ווינט,  
זי זעט אַ מענטש שפּאַנט אויף כּוואַליעס  
און טראַגט איר צו אַ קינד.  
נאָך איר שאַרקן, שלאַנגען, קראַקאָדילן,  
ווי בייזע מאַנסטערס כּוואַליעס בריַלן,  
אויפן נאָדל־בעמי זי קראַמפט זיך איבער,

אירע ליפן בראַנדיקן אין פיבער.  
 זי עפנט אויף די אויגן :  
 וואו איז דער ים ?  
 לעבן איר געבויגן,  
 עס זיצט א מאן  
 און קושט איר אויס דעם שווייס פון שטערן  
 און רעדט צו איר :  
 מיין ווייב, דורך פיין דאַרף מען געבערן !

## ז.

דער דאָקטאָר קומט. וואו האָט זי אים געזען ?  
 עס איז געווען יום-כפור אין איר היים.  
 אידן אין קיטלען, אין ווייסע כאַלאַטן,  
 צווישן זיי דאָס געוויין פון איר טאַטן.  
 זיינע אויגן ברענען אין די ספרים,  
 טויטע זאָלן אויפשטיין פון די קברים ;  
 עס קומט אַרײַן אַ צווייטער דאָקטאָר,  
 עס קומט אַרײַן אַ דריטער ;  
 האָס איז ניט אַ שפּיטאַל —  
 ס'איז איר היים — געוויין אין שול,  
 אידן בעטן — עס איז יום-כפור.

## ח.

פאַרוואָס אזוי פיל ווייטיק ? פאַרוואָס אזוי פיל פיין ?  
 די נאַכט ציט זיך אין דער אייביקייט אַרײַן.  
 אַ לאַנגע קייט געשטאַלטן קומען צו איר בעט,  
 און איינע אַזאַ ווייטע פון אַ קבר רעדט :  
 — דאָס בין איך, דיין אורעלטער-באָבע פון אַ ווייטן דור,  
 דיין קינד דאָס קומענדיקע וועקט מיך מיטן נאָפּל-שנור...  
 דו דאַרפסט אָפּקומען פאַר מיר, פאַר מיינע זינד,  
 איך האָב געגאַרט פון אַ פרעמדן זכר — אַ קינד.  
 צו דרייצן יאָר האָט מען אָפּגעגאַלט מיינע האָר,  
 געשטעלט אַ חופּה מיט אַ זקן, עלטער פון אַ דור.  
 מיין מאן, דער אַלטער לַמֶדֶן, האָט אין ספר נאָר געקנעלט,  
 אין גאַטס חדר האָט פאַר אים געשיינט די וועלט.  
 און איך, אַ יונגע אישה, האָב נאָך ליכט געגאַרט —  
 נאָך הימל, און נאָך זון, פון לעבן אָפּגעגאַרט...

אין געדאכט האָט דער פרעמדער צו מיר גענענט,  
נישט אויסגעטאָן מיין הייבל — אויסער די פיר ווענט.

און אזוי האָב איך געבויגן זיך צום ווילן פון מיין מאַן,  
און אָפּגעהיט די ריינקייט פון מיין דורותדיקן שטאַם...

אויף דער ערד בין איך געלעבן — ווי אַ בלוטיקע לאַם,  
איך בין געווען פון שייטער דער פייערדיקער פלאַם.

דיר איז בעסער; מיר האָט קיינער ניט געהאַלפן אין וויען,  
אַליין דעם נאָפּל אָפּגעביסן — דאָס קינד פון זיך באַפרייען...

און זי טרעט צוריק, צוריק, מיט אַ מויל אָן ציין,  
און עס הויקערט זיך אַראָפּ אין קבר איר געביין...

---

וואָס ווילן אָט די שטימען פון די דורות ווייטע?  
איבער איר בויגט זיך איבער אַ נאָנע אַ פאַרשניטע...

#### ט.

לאָמפן ברענען ווי אין אַ שרפה,  
פאַרן פייער-אויזן שטייט אַ מכשפה.  
קעסלען קאָכן, עס שלאָגט אַ פאַרע —  
צוואַנגען זידן — מאַכט אַ וואַרע!

פנימער אין ווייסן גאַז געהילט,  
די טויט-קאַפּעליע האָט זיך צעשפּילט.  
די לאָמפן אין אַ פייער-וויכער,  
אין לופטן פאָכן ווייסע טיכער.

זי ליגט געבונדן, די פיס אין הויך,  
אָט באַלד וועט אויפרייסן איר בויך,  
מיטרייסן דאָס האַרץ, די הענט.

עס שווינדלען די וויגנדיקע ווענט,  
דער טיש, די צוואַנגען

וואַכן אויף ווי שלאַנגען.

אַלץ נעמט זיך באַוועגן,

יעדע שטומע זאך קריגט לעבן,

אויפן טיש זי ליגט — די פיס אין הויך געבונדן,  
ווער האָט זי אין אַ שייטער אָנגעצונדן?

עס וויינט באַשאַף פון אַ פרוי,  
וואָס איז געבוירן געפיינט צו זיין אזוי...

י.

אוי, מאמע, מאמע, מאמע, פארנעם, אוי, מין געוויין!  
עס וויינט צו דיר, מאמע, מין יאָמערדיק געבין.

פון דיין גוף זיך אָפגעריסן — איך בין א פרוי אַליין.  
ווי נאָענט ביסטו מיר, מאמע, ווען עס יאָמערט מין געבין.

אין צוואַנציקסטן יאָרהונדערט — מענטש איז נאָך געהיים,  
באַשאַף גייט דורך דורך וויען — עס יאָמערט מין געבין.

איך בין אַליין דאָס לעבן, איך קום נישט פון א שטיין,  
פון פלייש און בלוט די פּעדעס, מין יאָמערדיק געבין.

א מענטש איז אין געראַנגל — פּאַרצווילינגט מיט פּאַרגיין —  
נאָענט ביסטו מיר, מאמע — ווען עס יאָמערט מין געבין.

י"א.

דער זייגער קלאַפט, און קלאַפט, און קלאַפט,  
און רוקט די שעהען פּאַרויס,  
און אויפן דאָקטאָר־טיש אַ מענטש גייט אויס.

דער זייגער קלאַפט, און קלאַפט, און קלאַפט,  
אין אַ רגע־טאַנץ דאָס רעדל גייט,  
פּאַרנעמט נישט ווער, אַ מענטש פּאַרגייט ?

דער זייגער קלאַפט, און קלאַפט, און קלאַפט,  
דער ווייזער רוקט די נאַכט געשווינד,  
אין די רגעס שלאַפט געבורט פון קינד.

דער זייגער קלאַפט, און קלאַפט, און קלאַפט,  
טייטלט מיט צוויי שוואַרצע פינגער די צייט —  
אַזוי געכטן, אַזוי מאַרגן, דער זייגער גייט...

י"ב.

לאָמפן ברענען אין אַ פייער־ראָד,  
פלאַמען טאַנצן אַ קאַראַהאַד;  
מען לייגט איר צו אַן עטער־שוואַם,  
און אַלץ פּאַרזינקט ווי אין אַ תּהום.  
ווי אַ טרינקענדיקער שווימט זי אינעם עטער,  
און ווערט אין תּהום צעשמעטערט.  
אויף פייער־לייטערס זי קלעטערט איבער,  
און פּאַלט צום אָפּנרונט ווידער.  
עס שטיקט און וואַרנט דער עטער,

אָ ווייסער דאָקטאָר, זיי מיין רעטער!  
 איך וויל ניט שטארבן, איך וויל ניט שטארבן!  
 פאַראַן אזויפיל לעבן נאָך צו אַרבן. —  
 און וויסע נאָנעס ווי די זעגלען שוועבן,  
 דאָקטאָר, דאָקטאָר — ס'קומט אַ לעבן.  
 און ווי אַ בוים, וואָס קאָן זיך פאַר דער האַס ניט ווערן,  
 זי ניט זיך איבער — זאָל איר לייב געבערן...

### י"ג.

און פּלוצלונג אַ געפּלעכט פון פייער־הענט,  
 מען רייסט פון איר אַראָפּ דאָס העמד.  
 אַלע שלעפּן שטיקער פון איר לייב,  
 אַלע שרויפּן גרוזשען איר געביין,  
 אַלע צוואַנגען ציען אירע ציין.  
 אַלע נאָדלען שטעכן אירע לענד,  
 אין פייער־אויבן ווערט איר גוף פאַרברענט.  
 טויזנט וועלן שפּרינגען אויף אַ מאָל,  
 מען רייסט פון איר אַרויס דאָס קול.  
 מען שלעפּט פון איר דאָס האַרץ אַרויס,  
 מען שטעכט איר אויך די אויגן אויס,  
 מען ברענט מיט פייער דאָס געשריי,  
 קיין הילף איז ניט פאַראַן,  
 אַט צערייסט מען זי אין צווייען.  
 מען קאַרמעט זי מיט סם.  
 מיטן לעצטן אַטעם וואָיעט זי: „אַ העלף!“  
 און ניט זיך איבער צו די בייזע וועלן.  
 מען רייסט אַרויס פון איר אַ האַלבן גוף,  
 און זי זינקט, און זינקט אין אַ טויטן שלאַף.

---

דורך פּיין דאַרף מען געבערן,  
 אירע אויערן הערן, הערן.  
 אַ קינדעריש געוויין —  
 נין, זי איז דאָ נישט אַליין.  
 איר אייגן בלוט און פלייש וויינט מיט,  
 האַרץ פון איר האַרץ, גליד פון איר גליד,  
 דאָס קינדערשע געוויין וועקט זי אויף פון טויט.  
 — דער זאָל ברענט רויט.  
 ווער איז זי? וואָס איז געשען?  
 דורכן רויטן נעפּל האָט זי אַ קינד דערזען —  
 אַ נאַקעטס,

אויסגעוויקט אין איר בלוט,  
נאָר מאָדנע איז איר גוט.  
איבער איר גיסט זיך אזא רוי,  
זי מאַכט די מידע אויגן צו.  
נאָנעס מיט טאַצן שוועבן —  
היי, היי, אַ ניי לעבן.  
נעמט לעקער, פּלאָדן,  
לאַמיר דאָס קינדעלע אויסבאָדן.  
און די ווייסע נאָנעס שוועבן —  
אַ ניי לעבן, אַ ניי לעבן,  
עס איז אַ טאַניז אזא  
פון הענטעלעך און פיסעלעך,  
פון קינדערשע גופימלעך.  
אַלע, אַלע שוועבן —  
אַ ניי לעבן, אַ ניי לעבן.  
זי פילט אַ לידיקייט אין גוף  
און זינסט אין רוי, אין שלאָף.  
אַלע, אַלע שוועבן —  
אַ ניי לעבן, אַ ניי לעבן...

י"ד.

נישט פון טייכן און פון קוואַלן,  
נישט פון לויכטנדיקע שטראַלן  
העלט דעם מענטשנס טרער.

נישט פון פערל אין די גרונטן,  
נאָר דורך לייב וואָס ווערט אַנטבונדן  
לויכט דעם מענטשנס טרער.

נישט מיט רויטע קעלער-וויינען,  
נאָר דורך אויגן ווען זיי שיינען  
גליט דעם מענטשנס טרער.

נישט פון טייכן איז גערייניקט,  
נאָר דורך לידן איז געהייליקט  
דעם מענטשנס טרער.

## י"ה

אויף דער רוישיקסטער גאס דאָרט שטייט אַ שפּיטאַל,  
געשלאָסן מיט בלאַנקנדע ראַמען,  
אין איינעם פון ווענט אָן אַ צאָל,  
דאָרט ליגט די גליקלעכע מאַמע.

ווייס דאָס געלעגער און זויבער די ווענט,  
עס שמעקט מיט שפּיטאַל און קארבאָלן.  
דאָרט ליגט די מאַמע, אין די בלייכע הענט  
זי האַלט דאָס קינד ניי-געבאָרן.

פון זיבעטן שטאָק עס כישופט ניו-יאָרק,  
מיט מויערן געטורעמט אויף מויערן.  
ווייס געפאלענער שניי האָט די קוימענס פאַרקאָרט,  
די שויבן מיט דימענט פאַרפּרוירן.

ווייס ליגט דער שניי אויף דעכער צעזויט,  
ניו יאָרק וואַכט אויף מיט באַנען-געפּילדער.  
ווייסע שטילקייט אויף בעטן צעלייגט,  
ווי אויף דעכער — שניי, געפּאלענער זילבער.

וואָס טראַכט אָט די מאַמע ? וואָס פינקלען די אויגן ?  
אַ פּרעג נישט, אַ פּרעג נישט, דו מענטש —  
זע דאָס קינד ציט די ליפלעך צום זויגן,  
און בענטש זיי, און בענטש זיי, און בענטש.



# אינהאלט

<p style="text-align: center;"><b>V</b></p> <p>58 דער צלם —————</p> <p>61 מאַטראָסן —————</p> <p>62 דזשאַאים רעבעלאַ —————</p> <p>64 עס ווײַנט די רוײטע פּאָן —————</p> <p>65 אַ מאַמע —————</p> <p>66 פּרוי קאַפּיטאַן —————</p> <p>67 צוועלף באַרוועסע ברידער —————</p> <p>68 מײן שטאַם מאַרשריט —————</p> <p>69 אַן אַנדערער —————</p> <p>70 דאָס ליד פון ברויט —————</p> <p>73 איז געקומען אַ איד פון ברוקלין</p> <p style="text-align: center;"><b>VI</b></p> <p>77 עס שרייט די שטילקײט —————</p> <p>78 פאַרן שניט —————</p> <p>79 ווי פילט זיך אַ זיגער? —————</p> <p>80 זאַנגען און צלמים —————</p> <p>81 נױט זינגען מער. . . —————</p> <p>81 וואָס איז אַ מענטש? —————</p> <p>82 הונגער —————</p> <p>83 אַ כּינעזערל —————</p> <p>83 אַ קוש —————</p> <p>84 צו אַ זינגערין —————</p> <p>85 צו אַ שכניש אינגל —————</p> <p>86 מײן נפש —————</p> <p>87 קינד, דו נײער מענטש —————</p> <p>88 און עס וועט זײן . . . —————</p> <p style="text-align: center;"><b>VII</b></p> <p>89 חלות —————</p> <p>90 „פּראַטשקעס“ —————</p> <p>91 עס מאַנצן די רעדער —————</p> <p>92 די מילך-מויד —————</p> <p>93 לבנה אויף דעכער —————</p> <p>94 מײן פּרינק-דער שבת —————</p> <p>95 הײם, מײן הײם —————</p> <p>96 מײן הײם „מאַנאַטרישמש“ —————</p> <p>102 אַ בריוו —————</p> <p style="text-align: center;"><b>VIII</b></p> <p>103 אַ פּויגל פליט —————</p> <p>104 טרויעריקע ווערטער —————</p> <p>105 שטילקײט —————</p> <p>106 ריפּ-וואַן-ווינקל —————</p> <p>107 קדושים —————</p> <p>108 אויף אַ שמאַלער סמעזשקע —————</p> <p>109 אויף דיין לײדיקן שטול —————</p> <p>110 קום צו מיר, שטילקײט —————</p> <p>111 אַ בריוו צו די אידישע פּאָעטן</p>	<p>8 מײן ליד —————</p> <p style="text-align: center;"><b>I</b></p> <p>5 ס'איז איך —————</p> <p>6 אַ טאַג —————</p> <p>7 אין אַלטן וואַלד —————</p> <p>8 פּיאַנערן-פּרויען —————</p> <p>10 דער העקער —————</p> <p>11 דער פּאָטער לינקאַלן —————</p> <p>12 צוויי אינדיאַנער —————</p> <p>13 כּוים ברונעם —————</p> <p>14 פּרימאָרגן —————</p> <p>15 פאַר אַ שטורעם —————</p> <p>16 אַ התונה —————</p> <p>17 די קו —————</p> <p>18 דער שוואַרצער סאַלאַמאָן —————</p> <p>19 וואַסערפּאַלן —————</p> <p>20 אַ פּערד אָן אַ רײטער —————</p> <p>21 זון-פאַרגאַנג —————</p> <p>22 האַרבסט —————</p> <p>23 אַ מױטער כּוים —————</p> <p>24 געזאַנג פון האַרבסט</p> <p style="text-align: center;"><b>II</b></p> <p>25 לידער פון מײן לאַנד —————</p> <p>26 הײמלאַזע —————</p> <p>27 אויף בראַדוויי —————</p> <p>27 דער גאַלדענער מאַל —————</p> <p>28 פעלקער-מאַרשרוט —————</p> <p>29 שכנים —————</p> <p>30 דאָס בלינדע הויז —————</p> <p>31 אין קעלער —————</p> <p>31 פון דער הויך —————</p> <p>32 פאַרבער אויף „פּיוער-עסקײפּס“ —————</p> <p>33 כּוים ברעג פון ים —————</p> <p>34 דער נעגער אין סאַבוויי —————</p> <p>35 אַ בוקעט מיט בלומען —————</p> <p>36 אַ גאַרטן פון ניו יאָרק —————</p> <p>37 שריט —————</p> <p>38 דער ליכטיקער טורעם —————</p> <p style="text-align: center;"><b>III</b></p> <p>39 טרויענגל-פּיוער —————</p> <p style="text-align: center;"><b>IV</b></p> <p>51 משה —————</p> <p>52 איך בין אַ סינדערעלאַ —————</p> <p>53 פאַרן שפּיגל —————</p> <p>54 זורך ראַדיאַ —————</p> <p>54 וועטער —————</p> <p>55 דער הפּקר-מאַנץ —————</p> <p>56 איך בין אַ קאַרפּאַטן-קינד —————</p> <p>57 און איך זינג —————</p>
---	--

134	ווי דער פעניקס
134	ווי יפתח . . .
135	מרים פון נאזארעט
136	מוטערשאפט
137	א קימפעמאָרין
138	אין שפיטאל—אין קאָרידאָר
139	לעבן מיינס
140	עפן זיך, ליכטיקער מאָג!
141	גרויס . . .

XI

לידער פון געבורט

142	בראשית
143	אין וואַלד
144	באשאַף
145	עס מאַגש מײן יעדער גליד
145	געפארן
146	די קאַץ
147	באַגינגען
148	דורך מײן מאַמען
150	א וויסער זקן
150	מײן וואַלד-קינדעלע
151	געבורט

IX

113	מזל-טוב
114	וויסע בולקעלעך
116	גוש-מאָרגן
116	די גענדזעלעך מיטן אינדיק
117	דיין שלימעלע
118	דאָס מײכעלע
119	דער שיד-פּוצער
120	דאָס סאַסנעלע
121	עמוס
122	וויג-לידער
123	מײן קינד
124	פאַרש אַ אינגעלע
126	צום ערשטן מאָל
127	זיבן שוועסטערלעך

X

128	פרילינג
129	זון-אויפגאַנג
130	די שטילקייט זינגט
131	לייב און שמערן
132	זון
133	אין פעלד



